

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYALBİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TURİZM İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI
TURİZM İŞLETMECİLİĞİ BİLİM DALI

ALTERNATİF TURİZMİN BÖLGESEL KALKINMAYA ETKİSİ:
BEYŞEHİR YÖRESİ ÖRNEĞİ

Refika ATALAY

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Doç. Dr. Şafak ÜNÜVAR

Konya, 2017

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Bilimsel Etik Sayfası

Öğrencinin	Adı Soyadı	Refika ATALAY		
	Numarası	124260001005		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Turizm İşletmeciliği /Turizm İşletmeciliği		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒	Doktora	☐
Tezin Adı		Alternatif Turizmin Bölgesel Kalkınmaya Etkisi: Beyşehir Yöresi Örneği		

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Öğrencinin imzası
(İmza)

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Yüksek Lisans Tezi Kabul Formu

Öğrencinin	Adı Soyadı	Refika ATALAY		
	Numarası	124260001005		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Turizm İşletmeciliği /Turizm İşletmeciliği		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒	Doktora	☐
	Tez Danışmanı	Doç.Dr. Şafak ÜNÜVAR		
Tezin Adı		Alternatif Turizmin Bölgesel Kalkınmaya Etkisi: Beyşehir Yöresi Örneği		

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan Alternatif Turizmin Bölgesel Kalkınmaya Etkisi: Beyşehir Yöresi Örneği başlıklı bu çalışma 21/11/2017 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Ünvanı, Adı Soyadı

Danışman ve Üyeler

İmza

Doç.Dr. Şafak ÜNÜVAR

Prof.Dr. Metin Serim

Doç.Dr. Yasin B. N.

[Handwritten signatures of the supervisors and the student]

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Refika ATALAY		
	Numarası	124260001005		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Turizm İşletmeciliği/Turizm İşletmeciliği		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒	Doktora	☐
	Tez Danışmanı	Doç.Dr. Şafak ÜNÜVAR		
Tezin Adı		Alternatif Turizmin Bölgesel Kalkınmaya Etkisi: Beyşehir Yöresi Örneği		

ÖZET

1970’li yıllardan günümüze turizm sektörü gelişmiş ülkeler için ekonomik büyümenin gelişmekte olan ülkeler için ise ekonomik kalkınmanın önemli araçlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Son yıllarda, çevreye ve yerel kültürlerle daha duyarlı hale gelen turizm tüketicisinin tüketim tercihlerinin değişmesiyle daha fazla gündeme gelen alternatif turizm, kalkınmada geri kalmış yörelerin turizm potansiyellerini harekete geçirerek, geri kalmışlığın sebep olduğu sosyo-ekonomik sorunların çözümünde de önemli bir politika aracı haline gelmiştir.

Bu kapsamda araştırmada Konya İline bağlı Beyşehir yöresinin alternatif turizm potansiyeli incelenmiş ve söz konusu potansiyelin bölgesel kalkınmadaki rolü ortaya konulmaya çalışılmıştır. Araştırmada daha önce yapılmış çalışmaların ölçekleri geliştirilerek anket formu oluşturulmuş, 192’si yerli halk, 219’u yerli turist olmak üzere toplam 411 kişiye birebir uygulanmıştır. Anket yoluyla elde edilen verilerin analizinde IBM SPSS 21.0 paket programından yararlanılarak yüzde, frekans, Ki-Kare, varyans analizi, t testi istatistik yöntemleri kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık için $p < 0.05$ değeri baz alınmıştır. Araştırmada bölge halkının ve yerli turistlerin yörenin alternatif turizm potansiyeli hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları tespit edilmiş. Turizm sektörüne gerekli yatırımlar yapıldığı takdirde turizmin Beyşehir yöresinin kalkınmasında etkili bir sektör olabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ekonomik kalkınma, Bölgesel kalkınma, Alternatif turizm, Beyşehir

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Refika ATALAY			
	Numarası	124260001005			
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Turizm İşletmeciliği/ Turizm İşletmeciliği			
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	☒	Doktora	☐
	Tez Danışmanı	Doç.Dr. Şafak ÜNÜVAR			
Tezin İngilizce Adı		Alternative Tourism Local Development Impact: Beyşehir Region Example			

SUMMARY

From 1970s, the aily tourism sector has emerged as one of the important means of economic growth for developed countries and for developing countries as an important means of economic development. In recent years, alternative tourism, which has become more sensitive to the environment and the local cultures, has become an important policy tool in the solution of the socio-economic problems caused by backwardness by activating the tourism potentials of undeveloped regions.

In this study we researched the alternative tourism potential of the Beyşehir region connected to Konya City and we tried to determine its role of the potential in regional development. We prepared a questionnaire form by using previous studies. We applied this form on a total of 411 persons of which 192 are local residents and 219 domestic tourists. Percentage, frequency, Chi-square, variance analysis, t-test statistical methods were used in the analysis of the data obtained by the questionnaire using IBM SPSS 21.0 package program. For statistical significance,. P <0.05 was considered.

The survey shows that the people of the region and local tourists don't have sufficient knowledge about the alternative tourism potential and that if the necessary investments are made in the tourism sector, it can be an effective sector in the development of the Beyşehir region.

Keywords: Economic development, Regional development, Alternative tourism,Beyşehir.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	1
BİRİNCİ BÖLÜM	
TURİZMİN GENEL YAPISI VE EKONOMİYE ETKİLERİ	
1.1. Turizm Kavramı.....	2
1.2.Turizm Türleri.....	4
1.3.Alternatif Turizm Kavramı ve Türleri	5
1.3.1.1. İpek Yolu Turizmi	11
1.3.1.2. Mutfak (Gastronomi) Turizmi.....	11
1.3.1.3. Tarih Turizmi	11
1.3.1.4. Dark Turizm	12
1.3.2. İnanç Turizmi.....	12
1.3.3. Sağlık Turizmi ve Türleri	12
1.3.3.1. Medikal turizm	14
1.3.3.2. Termal turizm	14
1.3.4. Kongre ve İş Turizmi	15
1.3.5. Eko Turizm ve Türleri.....	15
1.3.5.1. Bisiklet Turizmi.....	16
1.3.5.2. Av Turizmi	16
1.3.5.3. Mağara Turizmi	16
1.3.5.4. Akarsu Turizmi.....	17
1.3.5.5. Kuş Gözlemciliği.....	18
1.3.5.6. Botanik Turizmi.....	19
1.3.5.7. Yayla Turizmi.....	19
1.3.5.8. Dağcılık ve Trekking Turizmi	21
1.3.5.9. Göl Turizmi	22
1.3.5.10. Yamaç Paraşütü Turizmi.....	22
1.3.5.11. Kamp ve Karavan Turizmi.....	23
1.3.5.12. Foto Safari Turizmi.....	24
1.3.6. Spor Amaçlı Turizm ve Türleri	24
1.3.6.1. Golf Turizmi.....	25
1.3.6.2. Kayak Turizmi.....	25
1.4.Turizm Sektörünün Ekonomi Üzerindeki Etkileri.....	26
1.4.1. Turizmin Ödemeler Bilançosu Üzerindeki Etkisi	27
1.4.2. Turizmin İstihdam Üzerindeki Etkisi	28
1.4.3. Turizmin Gelir Üzerindeki Etkisi	30
1.4.4. Turizmin Diğer Sektörler Üzerindeki Etkisi	30

1.4.5. Turizmin Enflasyon Üzerindeki Etkisi.....	33
1.4.6. Turizmin İthalat Üzerindeki Etkisi	34
1.4.7. Turizmin Yatırımlar Üzerindeki Etkisi	35
1.4.8. Turizmin Alternatif Maliyet Etkisi	36

İKİNCİ BÖLÜM

BÖLGESEL KALKINMA VE TURİZM İLİŞKİSİ

2.1. Kalkınma Kavramı.....	37
2.2. Bölge Kavramı ve Türleri.....	38
2.2.1. Homojen Bölge	40
2.2.2. Polarize Bölge.....	40
2.2.3. Plan Bölge.....	41
2.2.4. Gelişmiş Bölge.....	41
2.2.5. Az Gelişmiş Bölge	42
2.3.Bölgesel Kalkınma Kavramı	43
2.4. Bölgesel Kalkınma Politikası.....	44
2.4.1. Bölgesel Kalkınma Politikalarının Temel İlkeleri	46
2.4.2. Bölgesel Kalkınma Politikalarının Amaçları.....	48
2.4.3. Bölgesel Kalkınma Politikalarının Araçları	50
2.4. Turizm Sektörünün Bölgesel Gelişmişlik Farklarını Azaltmadaki Rolü	50

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BEYŞEHİR YÖRESİ VE ALTERNATİF TURİZMİN BEYŞEHİR YÖRESİNİN BÖLGESEL KALKINMASINA ETKİSİ

3.1. Beyşehir Yöresi Genel Özellikleri	54
3.1.1. Beyşehir'in Tarihi	54
3.1.2. Beyşehir'in Coğrafi Konumu ve Coğrafyası	55
3.1.3. Beyşehir'in İklimi	55
3.1.4. Beyşehir'in Nüfusu ve İdari Yapısı.....	55
3.1.5. Beyşehir'in Eğitimi	56
3.1.6. Beyşehir'in Ekonomisi	57
3.1.7. Beyşehir'in Alternatif Turizm Olanakları	58
3.1.7.1. Beyşehir'de İnanç Turizmi.....	59
3.1.7.2. Beyşehir'de Tarih ve Kültür Turizmi	62
3.1.7.3. Beyşehir'in Göl Turizmi	66
3.1.7.4. Beyşehir'in Kuş Gözlem (Ornitoloji) Turizmi.....	69
3.1.7.5. Beyşehir'in Mağara Turizmi	69

3.1.7.6. Beyşehir'in Termal Turizmi.....	72
3.1.7.7. Beyşehir'in Eko-Turizmi	72
3.2. Araştırmanın Amacı.....	73
3.3. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Varsayımları.....	74
3.4. Veri Toplama Yöntemi.....	75
3.5. Araştırmanın Hipotezleri	76
3.5. Araştırma Bulguları	77
3.5.1. Araştırmaya Katılanların Demografik Özellikleri	77
3.5.2. Ankete Katılanların Turizm Faaliyetlerine İlişkin Özellikler.....	78
3.5.3. Araştırmaya Katılan Yerli Turistlerin Seyahat Tercihlerine İlişkin Özellikler	81
3.5.4. Araştırmaya Katılanların Beyşehir'in Turizm Sorunlarına İlişkin Görüşleri82	
3.5.5. Araştırmaya Katılanların Beyşehir'in Turizm Avantajlarına İlişkin Görüşleri	84
3.6. Veri Analizi	85
3.6.1. Beyşehir Yöresinin Turizm Sorunları ile Yerli Turistlerin ve Yerli Halkın Demografik Özellikleri Arasındaki İlişkinin Test Edilmesi	85
3.6.2. Beyşehir Yöresinin Turizm Avantajları ile Yerli Turistlerin ve Yerli Halkın Demografik Özellikleri Arasındaki İlişkinin Test Edilmesi	87
3.6.3. Yerli Turistlerin Beyşehir'de Konaklama Süreleri ile Eğitim ve Gelir Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Test Edilmesi	89
3.6.4. Yerli Turistlerin Konakladıkları Yer ile Cinsiyetleri Arasındaki İlişkinin Test Edilmesi	90
3.6.5. Yerli Turistlerin Beyşehir'i Tercih Nedenleriyle Cinsiyetleri Arasındaki İlişkinin Test Edilmesi	91
3.6.6. Yerli Turistlerin Beyşehir'i Tercih Etme Nedenleri ile Yaşları Arasındaki İlişkinin Test Edilmesi	92
3.6.7. Bölgenin Turizm Sorunlarının Yerli Turistlerle ve Yerli Halkla İlişkisinin Test Edilmesi ve Karşılaştırılması.....	93
SONUÇ VE ÖNERİLER	95
KAYNAKÇA.....	98
EKLER	107

Önsöz

Tezimin yürütülmesinde bana her zaman destek veren saygı değer danışman hocam
Doç.Dr. Şafak ÜNÜVAR'a

Bilgi ve desteğiyle her zaman yanımda olan Prof. Dr. Mete SEZGİN'e

Tezimle ilgili her türlü konuda her daim yardımlarını esirgemeyen Araştırma
Görevlileri Fatma Kübra AYLAN, Şeyda SARI ve Seda ÖZDEMİR AKGÜL'e

Hayatımın her döneminde bana güvenen ve inanan canım aileme ve sevgili eşim
Orhan ATALAY'a

Teşekkürler...

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Sağlık Turizmi Türleri

Tablo 2: Türkiye'nin Önemli Yayla Turizmi Destinasyonları

Tablo 3: Turizm Sektörünün Ekonomiye Etkileri

Tablo 4: Eski ve Yeni Nesil Kalkınma Politikalarının Özellikleri

Tablo 5: Bölgesel Politikaların Sosyal Fayda ve Maliyetleri

Tablo 6: Yıllara Göre Beyşehir'in Nüfus Değişimi

Tablo 7: Beyşehir Turizmi SWOT Analizi

Tablo 8: Beyşehir'deki Mağaralar

Tablo 9: Yerli Halk ve Yerli Turistlere İlişkin Demografik Özellikler

Tablo 10: Yerli Halk ve Yerli Turistlerin Beyşehir'in Turizmi ve Turizm Faaliyetlerine İlişkin Görüşleri

Tablo 11: Yerli Turistlerin Beyşehir'deki Seyahat Tercihlerine İlişkin Özellikler

Tablo 12: Yerli Halk ve Yerli Turistlerin Beyşehir'de Turizmin Gelişmesinde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Görüşleri

Tablo 13: Yerli Halk ve Yerli Turistlerin Beyşehir'de Turizmin Gelişmesinde Bölgenin Sahip Olduğu Avantajlara İlişkin Görüşleri

Tablo 14: Beyşehir Yöresinin Turizm Sorunları İle Yerli Turistler ve Yerli Halkın Demografik Özellikleri Arasındaki İlişkinin Test Edilmesi ve Karşılaştırılması

Tablo 15: Beyşehir Yöresinin Turizm Avantajları İle Yerli Turistler ve Yerli Halkın Demografik Özellikleri Arasındaki İlişkinin Test Edilmesi ve Karşılaştırılması

Tablo 16: Ankete Katılan Yerli Turistlerin Konaklama Süreleri İle Eğitim Durumları ve Gelir Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Test Edilmesi

Tablo 17: Ankete Katılan Yerli Turistlerin Konakladıkları Yer ile Cinsiyetleri Arasındaki İlişkinin Test Edilmesi

Tablo 18: Ankete Katılan Yerli Turistlerin Beyşehir'i Tercih Etme Nedenleri ile Cinsiyetleri Arasındaki İlişkinin Test Edilmesi

Tablo 19: Anket Katılan Yerli Turistlerin Beyşehir'i Tercih Etme Nedenleri ile Yaşları Arasındaki İlişkinin Test Edilmesi

Tablo 20: Bölgenin Turizm Sorunlarının Yerli Turistler ve Yerli Halkla İlişkisinin Test Edilmesi ve Karşılaştırılması

GİRİŞ

Günümüzde gelişmekte olan ülkelerin kronikleşmiş sorunları arasında yer alan gelir adaletsizliği, geri kalmış bölgeler, göç, işsizlik, alt yapı yetersizlikleri, cari açık gibi ekonomik ve sosyal sorunlar Türkiye ekonomisi için de önemli sorunlar teşkil etmektedir. Türkiye ekonomisi söz konusu kronikleşmiş sorunlarını aşmak için yeni stratejilere ve politikalara ihtiyaç duymaktadır bu anlamda ise turizm sektörü önemli bir araç niteliği taşımaktadır.

Son yıllarda tüketici tercihlerinde meydana gelen değişimler ve kitle turizminin sosyo-ekonomik alanda oluşturduğu negatif dışsallıklar alternatif turizm kavramının gelişmesine neden olmuştur. Yüksek alternatif turizm olanaklarına sahip Türkiye, özellikle kalkınmada geri kalmış bölgelerin sahip oldukları turizm potansiyellerinden yararlanarak bölgeler arası dengesizliklerin ortaya çıkardığı sorunları minimize etmelidir. Böylece makro açıdan ülke ekonomisinin mikro açıdan ise geri kalmış bölgelerin ekonomik kalkınma ve büyümesine ivme kazandırılmış olacaktır.

Alternatif turizmin bölgesel kalkınmadaki rolünü araştırmayı amaçlayan bu çalışma üç ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde teorik anlamda turizm ve alternatif turizm kavramı, alternatif turizm türleri ve turizmin ekonomiye etkileri ortaya konulmaya çalışılmıştır. İkinci bölümde öncelikle kalkınma kavramına değinilmiş daha sonra turizmin bölgesel kalkınmadaki etkisi üzerine literatür taraması yapılmıştır. Üçüncü bölüm olan son bölümde ise öncelikle araştırma sahasını olan Beyşehir yöresi hakkında genel bilgilere ve bölgenin alternatif turizm arzına yer verilmiş daha sonra alternatif turizmin bölgesel kalkınmaya etkisini incelemek amacıyla 192'si yerli halk, 219'u yerli turist olmak üzere toplam 411 kişiyle birebir görüşülmüştür.

Araştırmanın sonuç bölümünde anket çalışmasının verilerinden yola çıkarak bölgenin turizm sorunları ortaya konulmaya ve mevcut olan alternatif turizmin geliştirilmesine yönelik öneriler sunulmaya çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

TURİZMİN GENEL YAPISI VE EKONOMİYE ETKİLERİ

Turizm, bugünkü modern anlamında olmasa da insanlık tarihi kadar eski bir olaydır. Geçmişi M.Ö. 3000 yıllara kadar dayanan turizm hareketi 20. yüzyılın başına kadar refah düzeyi yüksek ve bol zaman sahip kişilerin yaptığı bir faaliyet olarak nitelendirilmiş olsa da günümüzde zorunlu bir ihtiyaç haline gelmiştir (Kozak ve Güçlü, 2014:22; İlkin ve Dinçer, 1991:5).

Turizm, hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülke ekonomileri için döviz girdisi sağlaması, istihdama katkısı, bölgesel gelişmişlik farklarını gidermesi, alt yapı ve kentleşmede sağladığı faydalar gibi nedenlerle önemli bir sektördür.

Çalışmanın ilk bölümünde turizm kavramı, turizm sektörünün özellikleri, turizm işletmeleri ve turizmin ekonomik etkileri hakkında literatür taramasına yer verilmeye çalışılmıştır.

1.1. Turizm Kavramı

İnsanlar tarafından İlk çağlardan günümüze çeşitli sebeplerle turizm olayı gerçekleştirilmiş olsa da turizmle ilgili kavramları ortaya koyan çalışmaların kökenleri 19. yüzyılın sonlarına tekabül etmektedir (Kozak ve Güçlü, 2014:21).

. Turizm kelimesi Latince kökenli olan “tornus” kelimesine dayanmaktadır. Bu kavram yer değiştirme hareketini ve daha sonra hareket edilen yere geri dönmeyi ifade etmektedir. (Akat, 2000:2).

Turizm kavramıyla ilgili literatürde pek çok değişik tanım mevcuttur. Turizm olgusuyla ilgili farklı tanımların ortaya çıkmasının nedeni insan davranışlarını temel alan ve sosyal bir bilim olan turizmin diğer disiplinlerle bağlantı içinde olmasıdır (Sağlık, 2011:4). Turizm kavramı ilk kez 1905 yılında Guyer-Feuler tarafından tanımlanmıştır. Bu tanıma göre turizm şu şekilde tanımlanmıştır (Kozak vd., 2009:1);

“Gittikçe artan hava değişimi ve dinlenme gereksinimleri, doğa ve sanatla beslenen göz alıcı güzellikleri tanıma isteğine; doğanın insanlara mutluluk verdiği inancına dayanan ve özellikle ticaret ve sanayinin gelişmesi ve ulaşım araçlarının

kusursuz hale gelmelerinin bir sonucu olarak ulusların ve toplulukların birbirine daha çok yaklaşmasına olanak veren ‘modern’ çağa özgü bir olay”.

Turizm kavramının tanımlanmasında seyahat ve konaklama önemli yer tutan kavramlardır. Ancak teorik olarak bütün seyahat ve konaklamaların turizm olayı olarak tanımlanamayacağı açıktır (Kozak ve Güçlü, 2014:21). Bu bağlamda Nickerson’a (1996) göre seyahatle aynı anlama gelen turizm, kişilerin günlük olarak işlerine gidip gelmeleri dışında bir yer ve/veya yerlere yaptıkları gezi aktiviteleridir.

AIENT(Uluslararası Bilimsel Turizm Uzmanları Birliği) tarafından yapılan turizm tanımı ise şu şekildedir (Öztaş ve Karabulut, 2006:16);

“İnsanların sürekli yaşadıkları çalıştıkları ve gereksinimlerini karşıladıkları yerlerin dışında yaptıkları seyahatler ve gidilen bu yerlerdeki turizm işletmelerinin ürettikleri turistik ürünleri tüketilmesi ve geçici konaklamaların ortaya çıkardığı faaliyetlerin tümüdür”

Ernest SPOTT 1970 yılında turizm tanımına boş zaman kavramını da dâhil ederek turizm tanımına yeni bir bakış açısı getirmiştir. SPOTT’a göre turizm; “*dinlenme ve onunla ilgili gereksinimlerin doyumu nedeniyle boş zaman harcanmasından ortaya çıkan, tüketim harcamasıyla belirlenen geçici yer değiştirmeye bağlı olan ilişkiler ve olaylar bütünüdür*” (Durgun, 2006:6)

Tekeli (2001) ise turizmi, dinlenme veya iş amaçlı olarak kişilerin bir yerden belli bir destinasyona yönelmesi süreci olarak tanımlamıştır.

Çeşitli turizm tanımlarından hareketle turizm kavramı hakkında şu genel sonuçları çıkartabiliriz (Ünüvar, 2008:5);

- Turizm, kişilerin devamlı ikamet ettiği yer dışına yaptıkları seyahat hareketleridir.
- Turizm faaliyeti içinde var olan seyahat hareketi kişilerin iradeleriyle gerçekleştirilmelidir.
- Seyahatin, turizm olayı sayılabilmesi için para kazanmak, askeri, politik, siyasi amaçlar dışında yapılması gerekmektedir.

- Yer değiştirme faaliyetinin turizm olarak nitelendirilebilmesi için kişinin gittiği yerde en az bir gece konaklaması şarttır.
- Konsolosluk temsilcileri, diplomatlar, mülteciler vb. turizm faaliyeti içinde deęerlendirilmezler.

1.2.Turizm Türleri

Turizmi seyahat edilen süreye, konaklama tesisine, kullanılan ulaşım aracına, turizm olayına katılanların yaş ortalamasına göre ve pek çok farklı şekilde türlerine ayırmak mümkündür (Ünusan ve Sezgin, 2007:24-25). Ancak genel olarak turizm, bireysel turizm ve kitle turizmi olarak ele alınabilir (Tekeli, 2001:4).

Bireysel turizm, seyahat eden kişilerin hiçbir turizm organizasyonuna bağlı kalmaksızın, kendi seyahat gezilerini oluşturdukları ve kitle turizmine oranla daha esnek olan turizm türüdür (Tekeli, 2001:4).

1960'lı yıllardan sonra gelişen kitle turizmi ise, ulaşımında genellikle charter havayollarının kullanıldığı, konaklamada tatil köyleri ve kıyı otellerinin tercih edildiği tur operatörleri tarafından organize edilmiş ve genelde standart ürünler içeren tatil türüdür. Kitle turizmi düzenleyen tur operatörleri arasında yoğun rekabet olduğu için fiyatları bireysel turizme göre daha düşüktür bu nedenle de orta ve az gelirli tüketiciler tarafından tercih edilmektedir (Yarcan, 1998:19--20). 1960'lı yıllardan itibaren Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeler ödemeler bilançosundaki açıkları kapatması, gelir artırıcı etkisi, istihdama katkısı, vergi gelirlerini artırmak, yabancı sermayeyi ülkeye çekmek gibi amaçlarla kitle turizmini teşvik etmişlerdir. Ayrıca kitle turizmi, tüketicilere hızlı ulaşım ağı, kaliteli ve ucuz organizasyon, düşük maliyet gibi kısa dönemde pek çok avantaj sunması nedeniyle hızla yayılmış ve benimsenmiş bir tatil türü haline gelmiştir (Ovalı, 2007:66).

Ancak kitle turizminin bireylere ve ülke ekonomisine kısa dönemde sağladığı yararlar yanında uzun dönemde ortaya çıkardığı zararlarda mevcuttur. Genellikle 3S turizmine ve "her şey dahil" sistemine dayalı bu tatil anlayışında destinasyon bölgesinde yoğun alt yapı ve üst yapı yatırımları gerekmele birlikte ölçek ekonomisinin getirisinden yararlanmak için büyük ölçekli ve sermaye-yoğun

yatırımın yapılması şarttır. Bu durum kitle turizmi için yatırım yapılan bölgelerde yabancı talebe, yabancı sermayeye ve yabancı ortaklığa bağlı ve genel olarak yabancıların denetiminde bir turizm sektörünün ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Soyak, 2013:6). Turizm sektörünün ekonomik konjonktürden çabuk etkilenen yapısı gereği atıl kapasite ve düşük doluluk oranı gibi risklerle karşı karşıya olan ve genellikle yabancıların güdümünde olan tesislerde çevre ve kültüre duyarlılık kar maksimizasyonuna göre ikinci planda kalmaktadır. Ayrıca “her şey dâhil” sistemin hâkim olduğu kitle turizminde yoğun rekabet nedeniyle fiyat ve kalite düşmekle birlikte otel dışına çıkmayan turistler bölge ekonomisine katkı sağlamamaktadırlar (Soyak, 2013:7). Genellikle 3S turizmini kapsayan kitle turizmi, turizm sektörünün mevsimlik bir sektör olarak kalmasının önündeki en büyük engellerden birini teşkil etmektedir. Tüm bu olumsuzluklar nedeniyle kitle turizmi son yıllarda yerini alternatif turizme bırakmaya başlamıştır.

1.3.Alternatif Turizm Kavramı ve Türleri

Turizm, ekonomiye sağladığı faydaların yanında yerel kültürde ortaya çıkardığı olumsuzluklar, ahlaki değerleri yozlaştırması, çevre kirliliği, yüksek enflasyon gibi pek çok negatif dışsallığı da beraberinde getirmektedir (Tekeli, 2001:4).

Literatürde “*yeşil turizm, eko-turizm, soft/yumuşak turizm, kırsal turizm, sürdürülebilir turizm, doğa turizmi, kültürel turizm, macera turizmi ,inceleme turizmi*” gibi kavramlarla da anılan alternatif turizm kitle turizmine tepki olarak ortaya çıkmış bir turizm anlayışıdır (Tekeli, 2001:4;Uluçen, 2011:35). Turizm Bakanlığı tarafından yapılan tanıma göre ise alternatif turizm: “*Sosyal ve ekolojik uyuma, yerel ve yabancı girişimcilerin işbirliğine ve gelişmede yerli malzeme kullanılmasına öncelik verme amacını güden turizm çeşididir*” (Doğan ve Yıldız, 2007:157). Başka bir tanımlamayla alternatif turizm, kent hayatının negatif etkilerinin azaltmak için ortaya çıkmış yeni bir turizm çeşididir (Kılıç ve Kurnaz, 2010:42).

Alternatif turizmin ortaya çıkmasını sağlayan etmenleri şu şekilde sıralayabiliriz (Yıldız ve Kalağan,2008:43 ; Uluşan,2009:24-25);

- Turizmin olumsuz çevresel etkilerinin fark edilmeye başlaması,
- Sürdürülebilir turizm anlayışının gelişmeye başlaması,
- Turizmin mevsimsel bir sektör olmaktan çıkması yönündeki eğilimler,
- Tüketicilerin çevreye duyarlı hale gelmeye başlaması,
- Turistlerin, 3S (Sea-Sun-Sand/Deniz-Güneş-Kum) turizmi yerine 3E (Exciting-Educational-Entertainment/Heyecan-Eğitim-Eğlence) turizmi benimsenmeye başlanmış insanlar yeni arayışlar içerisine girmişlerdir.

Dünya Turizm Örgütü'nün (UNWTO) 2006 yılında yapmış olduğu araştırmaya göre turistlerin pek çoğu hala deniz-kum-güneş turizmini tercih etse de geçmiş yıllara oranla alternatif turizm çeşitlerine yönelimin arttığı gözlemlenmiştir (Yeşiltaş ve Öztürk, 2008).

Alternatif turizmin özellikleri ise şu şekilde özetlenebilir (Uluçeçen, 2011:38-40);

- Alternatif turizmde yer alan konaklama tesisleri KOBİ niteliğindedir,
- Kitle turizminin tersine küçük grupların ve bireysel olarak turizm faaliyeti gerçekleştirmek isteyenlerin seçtikleri bir turizm anlayışıdır,
- Çevreye duyarlı, kültürel kaynaklara saygı duyan, yörenin taşıma kapasitesinin dikkate alan sürdürülebilir turizm anlayışını benimsemiş bir turizm çeşididir,
- Turizm faaliyetinde istihdam edilecek kişilerin seçiminde önceliği yerel halka verir,
- Yerel halkla turistlerin daha fazla iletişim kurmasına mümkün kılarak turizmin, bölgenin ekonomik ve sosyal kalkınmasına ivme kazandırmasına imkân verir,
- Bölgesel gelişmişlik farkının giderilmesine yardımcı olduğu gibi göçle birlikte ortaya çıkan sorunların önüne geçer,
- Uzun vadede optimum karı öngörür,
- Alternatif turizm, turizm faaliyetinin tüm yıla yayılması için imkân sağlamaktadır.

Son yıllarda rekabetin daha da yoğunlaştığı turizm pazarında gelişmekte olan ülkelerin turizmden yeterli payı almaları ancak turist mal ve ürünleri çeşitlendirmelerine bağlıdır. Bu bağlamda alternatif turizm faaliyetlerini çeşitlendiren ülkeler rekabet üstünlüğü sağlamaktadırlar (Öztürk ve Yazıcıoğlu, 2002:2). 2023 Türkiye Turizm Stratejisi ve 2007-2013 Eylem Planında hedeflendiği gibi Türkiye için turizm sektörünün bütün bir yıla yaymak ve ürün çeşitlendirmesi yapılabilmesi, alternatif turizm türlerinin desteklenmesine bağlıdır (Türkiye Turizm Stratejisi 2023, 2007:22).

Gelişmekte olan ülke konumundaki Türkiye, alternatif turizminin iki farklı kategoride geliştirmiştir. Buna göre ilk kategoriyi sağlık, din ve spor alanındaki turizm çeşitleri oluştururken ikinci kategoriyi ise yine ilk kategoriyle de bağlantılı olan kamp-karavan turizmi, kış turizmi, kuş gözlemciliği av turizmi ve golf turizmidir (Kılıç ve Kurnaz, 2010:43). Bu kapsamda 2023 Türkiye Turizm Stratejisinde “*Alternatif turizm türlerinden öncelikli olarak sağlık turizmi ve termal turizm, kış turizmi, golf turizmi, deniz turizmi, eko-turizm ve yayla turizmi, kongre ve fuar turizminin geliştirilmesi*” hedeflenmektedir (Türkiye Turizm Stratejisi 2023, 2007:22).

Türkiye’nin alternatif turizmde hedeflerine uygun stratejiler geliştirmesi öncelikle bu turizm şeklinin güçlü ve zayıf yanlarını doğru tespit etmesine bağlıdır. Bu bağlamda Türkiye’de yer alan alternatif turizmin mevcut fırsat ve tehditlerini GZFT analizi yardımıyla şu şekilde özetleyebiliriz (Hacıoğlu ve Avcıkurt, 2008: 11-12);

(1)Güçlü Yönleri

- Alternatif turizm faaliyetleri için gerekli olan iklimin, doğanın ve çevrenin mevcut olması,
- Kültür turizmi için kaynak oluşturan tarih ve kültür zenginliklerine sahip olunması,
- Sağlık turizminin bir kolu sayılan termal turizm için neredeyse tüm illeri kapsayacak miktarda termal kaynağın mevcut olması,

- Yüksek gelir gruplarının tüketim davranışlarına uygun golf gibi alternatif turizm türleri için potansiyelin bulunması,
- Kongre turizmi için hızla artmaya başlayan yatırımların varlığı,
- Pek çok medeniyete ev sahipliği yapmış olan Türkiye’de farklı dinlere ait tapınakların inanç turizmine ivme kazandırması,
- Pamukkale, Kapadokya gibi doğal güzelliklerin yer alması,
- Dağcılık turizmi için gerekli potansiyelin bulunması,
- Rafting, kano, balıkçılık gibi faaliyetler için yeterli akarsu ve gölün ülke sınırları içerisinde yer alması,
- Son yıllarda, 3S turizmi dışındaki turizm faaliyetlerine yönelen özellikle kültür turizmine potansiyel oluşturan Uzak Doğulu turistlerin tatil için Türkiye’deki destinasyonları tercih etmeye başlamaları,
- Dört mevsimin yaşandığı ülkemizde kış turizminden deniz turizmine kadar her mevsime uygun alternatif turizm olanaklarının mevcut olması alternatif turizmde Türkiye’nin güçlü yönleri arasında sayılabilir.

(2)Zayıf Yönleri

- Alternatif turizm için gerekli olan altyapının yeterince gelişmemiş olması,
- Turizm işletmeleri ve çevre kalitesi arasındaki uyumsuzluk,
- Alternatif turizmi geliştirmek için gerekli olan finansmanın yetersiz olması,
- Toplumdaki alternatif turizm konusunda yeterince bilinçli olmaması,
- Alternatif turizm türlerinin tanıtmak için yeterli bütçenin ayrılmaması,
- Yerel yönetimlerin alternatif turizm konusunda yeterince duyarlı olmaması,
- Düzensiz ve çarpık kentleşme nedeniyle doğal çevrede meydana gelen hasarların alternatif turizm türlerini olumsuz etkilemesi,
- Doğal, kültürel mirasın yeterince korunmaması ve bu konuda toplumun yeterince bilinçlendirilmemesi,
- Türkiye’nin ülke ve turistik ürün imajının alternatif turizm imkanlarını olumsuz etkilemesi,
- Alternatif turizme yönelik yatırım teşviklerinin yeterli olması,
- Turist sağlığı ve güvenliği konusunda ortaya çıkan yetersizlikler,

- Alternatif turizmde çalışacak vasıflı iş gücündeki yetersizlikler gibi durumlar

Türkiye'nin alternatif turizmde karşı karşıya kaldığı zayıf yönleri arasında sayılabilir.

(3)Mevcut Fırsatlar

- Alternatif turizm için kaynak oluşturacak ve rekabet gücünü artıracak doğa, kültür ve tarih unsurları açısından Türkiye'nin potansiyelinin yüksek olması,
- Ulaşım ağlarında ve teknolojilerinde yaşanan gelişmeler,
- Turizm hedefleri içerisinde alternatif turizmde vurgulanmaya başlanması,
- Kıyı şeridi dışındaki bölgelerin çekiciliğinin artması,
- AB'nin finansal destek verdiği projelerde alternatif turizmde yer almaya başlaması,
- Dünya turizminin giderek gelişmeye başlaması,
- Turistlerin deniz turizmi dışında yeni turistik ürün arayışına girmeleri

Türkiye'nin alternatif turizmini geliştirmek için elinde bulundurduğu fırsatlar arasında gösterilebilir.

(4)Mevcut Tehditler

- Alternatif turizmde Türkiye'ye rakip olan AB üyesi ülkelerin yoğun bilgi ve finansman desteğiyle rekabet güçlerini artırmaları,
- AB üyesi ülkelerin birlik içi seyahatlerini destekleyici politikaların varlığı,
- Yabancı tur operatörlerinin Türkiye'nin alternatif turizm olanakları konusunda yeterince tanıtımda bulunmaması,
- Komşu ülkelerde yaşanan siyasi ve ekonomik sorunların Türkiye'nin alternatif turizm potansiyelini olumsuz etkilemesi,
- Doğu bölgelerinde yaşanan terör olaylarının bu bölgelerdeki alternatif turizm olanaklarının değerlendirilmesinde sorun teşkil etmesi gibi durumlar ise Türkiye'nin alternatif turizmi geliştirmede karşı karşıya kaldığı tehditler arasında gösterilebilir.

Alternatif turizm alanında özel bir konuma ve değere sahip Türkiye'nin mevcut alternatif turizm şekillerini ve alt dallarını şu şekilde sıralayabiliriz;

1.3.1. Kültür Turizmi ve Türleri

İlk kez 1980’li yılların başında Avrupa Komisyonu tarafından kullanılan kültür turizmi kavramı (Çulha, 2008:1829) genel bir ifadeyle, turistlerin ziyaret ettikleri yerlerin tarihini, ulusal değerlerini görmeleri ve lezzetlerini tatmaları olarak tanımlanabilir (Öztürk ve Yazıcıoğlu, 2002:7). Başka bir ifadeyle, turistlerin kendi kültürleri dışında yeni kültürler tanımak ve yeni yörelerin kültürel çekiciliklerini keşfetmek amacıyla arkeolojik yerleri, mimari eserleri, müzeleri, heykelleri, sanat galerilerini görmek ve tiyatro gösterilerine, çeşitli festivallere katılmak, yerel mutfakları denemek gibi amaçlarla yaptıkları seyahatlere kültür turizmi denilmektedir (Uygur ve Baykan, 2007:5).

Kültür turizminin ülke ekonomisine sağladığı faydaları şu şekilde sıralayabiliriz (Emekli, 2007:55; Çulha,2008:1829);

- Ülkenin kültürel değerlerini turizm yoluyla maddi değere dönüştürmesini sağlar,
- Mevsimsel bir turizm şekli olmayan kültürel turizm, turizm faaliyetinin tüm yıla yayılmasını sağlar,
- Turistik ürün ve talep çeşitlendirmesinde kültür turizmi ülkeye ayrıcalık sağlamaktadır,
- Turizmde piyasa dengesinin oluşmasında etkin bir turizm çeşididir,
- Ülke tanıtımında iyi bir tanıtım aracıdır,
- 3S turizminin kıyı bölgelerine topladığı turizm faaliyetlerini ülkenin çeşitli bölgelerine dağıtarak bölgesel kalkınmaya ivme kazandırır.

Tüm bunların yanı sıra kültür turizmi, sürdürülebilir turizm anlayışı çerçevesinde doğal, kültürel, tarihi değerlerin gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlar. Ancak, kültürel değerlerin kullanım kapasitesi üzerinde ticari hayatın bir parçası haline dönüştürülmesi uzun dönemde kültür varlıklarının zarar görmesine ve değer kaybetmesine yol açabilir (Öztürk ve Yazıcıoğlu, 2002:7).

Literatürde kültür turizmi kapsamında değerlendirilen bazı turizm türlerini şu şekilde özetleyebiliriz;

1.3.1.1. İpek Yolu Turizmi

Turizm Bakanlığı'nın Vakıflar Genel Müdürlüğü ile birlikte 22 Şubat 1993 tarihinde başlatmış olduğu ipek yolu projesi Aksaray, Nevşehir, Antalya, Denizli, Malatya, Burdur illeri kapsamındaki eski ipek yolu üzerinde bulunan 11 kervansarayı restore ederek turizme kazandırmayı amaçlamaktadır (www.ygim.kulturturizm.gov.tr, 2017). Henüz bitmemiş olan bu proje bittiği zaman ipek yolunun geçtiği diğer ülkelerle birlikte organizasyonların düzenleneceği ve yoğun ilgi görecektir bir projedir (Akat, 2008:32).

1.3.1.2. Mutfak (Gastronomi) Turizmi

Bir yörenin mutfakları bir bakıma o yörenin kimliğini oluşturmaktadır. Bu bağlamda gastronomi turistik çekicilikler içerisinde değerlendirilebilir ve turist sadakatının oluşması açısından önemli bir araç sayılabilir.

Her yöre ve bölgesinde farklı farklı tatların yer aldığı Türkiye Osmanlı'dan günümüze zengin bir mutfakla sahiptir ve gastronomi alanında önemli bir potansiyele sahiptir. Ancak TÜRSAB'ın gastronomi raporuna göre Türkiye'ye gelen turistler gastronomi anlamında ortalama 157 dolar harcamaktadırlar (www.tursab.org.tr, 2017). Türkiye'nin gastronomi turizminden elde ettiği kazancı artırılabilmesi için yöresel gıdaların patentlerinin alınması, markaşılması ve yeterli tanıtımın yapılması şarttır

1.3.1.3. Tarih Turizmi

Kültür turizminin ayrılmaz bir parçası sayılan tarih turizmi, çeşitli müzeler, anıtlar ve tapınakları içeren tarihsel açıdan önemli yerlerin ziyaret edilmesini kapsayan bir turizm türüdür (Avcıkurt, 2009:18).

Tarih turizmi alanında akademik olarak uzmanlaşmış yabancı tarihçilerinde rehberlik ettiği bu turizm türünde tarihi mekânları bilimsel olarak inceleyen Anadolu turları düzenlenmektedir. Bu anlamda pek çok medeniyete ev sahipliği yapmış olan Türkiye tarihi açıdan pek çok çekim bölgesine sahiptir (Akat, 2008:32).

1.3.1.4. Dark Turizm

“*Keder turizmi*”, “*hüzün turizmi*”, “*ölüm turizmi*”, “*askeri turizm*” gibi şekillerde de anılan dark turizm ilk kez literatüre 1990’lı yıllarda girmiştir. Dark turizmi çeşitli nedenlerle geçmişte insanlara acı ve üzüntü vermiş yerlerin ziyaret edilmesiyle ortaya çıkan bir turizm türüdür. Bu bağlamda savaş alanları, doğal felaketlerin yaşandığı yerler, hapishaneler dark turizm kapsamına girmektedir (Kılıç ve Akyurt, 2011:211). Köklü bir tarihe sahip Türkiye’nin dark turizm kapsamında Sarıkamış, Çanakkale, Sinop gibi pek çok destinasyonu mevcuttur.

1.3.2. İnanç Turizmi

Turizm faaliyetini ortaya çıkaran dürtülerden biri olan insanların kutsal saydıkları yerleri ziyaret etmeleri, inanç turizmini ortaya çıkarmıştır.

İnanç turizmi, insanların devamlı ikamet ettikleri yerlerin dışında inançlarını temsil eden, kutsal saydıkları yerlere ziyaretleri sırasında turistik mal ve hizmetleri talep ederek, geçici konaklamalarından doğan olaylar ve ilişkiler bütünü olarak tanımlanabilir (Akat, 2000:22).

Kişilerin manevi tatmin sağlamak amacıyla yaptıkları seyahatler ve konaklamalar dini inançların gereği olarak kişisel tercihlerin ötesine geçmiş ve kitlesel bir harekete dönüşmüştür (Sağlık, 2011:26).

Türkiye’de tur operatörleri, basın mensupları ve alanında uzman kişilerce 1995 yılında başlatılan “inanç turizmi” faaliyetleri günümüzde yerel yönetimlerin ve üniversitelerinde katılımıyla önemli bir turizm türü haline gelmiştir. Türkiye’de Turizm Bakanlığı tarafından 43 il “inanç turizmi açısından önemli iller” kapsamındadır (Sargın, 2006:5).

1.3.3. Sağlık Turizmi ve Türleri

Bireylerin gelir ve boş zamanlarının artması, iletişim teknolojisinin gelişmesiyle bilginin hızla yayılması, gelişmiş ülkelerde sağlık harcamalarının pahalı olması, sağlık hizmetlerinin çeşitlenmesi, ulaşım teknolojilerinde yaşanan gelişmeler, bireylerin medikal tedavilerin dışında alternatif tedavi arayışları gibi nedenler tedavi amaçlı seyahatleri gündeme getirmiştir (Aydın, 2012:92).

Sağlık turizmi, ortalama 21 günlüğüne bireylerin sağlıklarını korumak ve tedavi olmak amacıyla doğal kaynakların yer aldığı tesislere giderek turistik ürünleri tüketmeleri ve konaklamalarından doğan ilişkilerin bütünüdür (Boz, 2004:132). Başka bir tanımlamayla sağlık turizmi, bireylerin alternatif tedavi yöntemleri aramak ya da tedavi edici şifalı su kaynaklarını ziyaret etmek amacıyla yaptıkları seyahatlerdir (Özkurt, 2007:126).

Sağlık turizminin tanımından da yola çıkarak bir alternatif turizm türü olan sağlık turizminin hedef kitlesinin sağlığı bozulmuş veya sağlığını korumaya çalışan kişilerden oluştuğu görülmektedir (Özsarı ve Karatana, 2013:138). Söz konusu bu kişilerin sağlık nedeniyle turizme katılmaları sağlık turizminin değişik biçimlerini ortaya çıkarmıştır. Sağlık turizmi çeşitleri şunlardır (Akat, 2000:18;Uluslan, 2009:36; Albayrak, 2013:107);

- *Klimatizm*: “Temiz hava tedavisi” olarak da adlandırılan bu turizm türünde turizm faaliyetine katılan kişilerin dağ, orman, deniz kenarı gibi oksijeni bol alanlarda tedavisi amaçlanmaktadır.
- *Termalizm*: Kaplıcalar gibi şifalı su kaynaklarından faydalanmak suretiyle tedaviyi amaçlayan bir sağlık turizmi türüdür.
- *Üvalizm*: Bazı bölgelerin yöresel bitkilerinden faydalanarak tedaviyi amaçlayan bir sağlık turizmi türüdür.
- *Thalassotherapie*: Deniz suyunun, ikliminin ve havasının tedavi amaçlı kullanılmasıdır.
- *Speleojerapi*: Mağaralardan yararlanarak yapılan tedavi şeklidir.
- *Peloidoterapi*: Çamurdan yararlanarak yapılan tedavi şeklidir.

Sağlık turizmine konu olan turizm faaliyetleri tablo 1’deki gibidir.

Tablo 1: Sağlık Turizmi Türleri

Sağlık-Güzellik Turizmi	Tedavi	Rehabilitasyon
SPA	Elektif Cerrahi	Diyaliz
Doğal Turizm	Plastik Cerrahi	İlave Programlar
Ekoturizm	Eklem Replasmanı	Yaşlı Bakımı Programları
Kitle Turizm	Kardiyotorasik Servisler	Bağımlılık Tedavileri
Bitkisel Turizm	Diagnostik Servisler	
Tamamlayıcı Tedavi	Kanser Tedavisi	
	İnfertilite Tedavisi	

Kaynak: (Çiçek ve Avderen, 2013:27)

Türkiye’ye her yıl sağlık turizmi amacıyla gelenlerin sayısı 200 bin civarındadır (Boz, 2004:133). Özellikle termal amaçlı sağlık turizminde yüksek potansiyele sahip Türkiye için sağlık turizmi, turizmin mevsimlik bir sektör olmasının önüne geçilmesi için en iyi alternatiflerden biridir.

Sağlık turizmini temelde 2 türe ayırmak mümkündür.

1.3.3.1. Medikal turizm

Medikal turizm, “*tedavi amacıyla yapılan, fizik tedavi ve rehabilitasyon gereksinimi olanlarla birlikte uluslararası hasta potansiyelini kullanarak sağlık kuruluşlarının büyümesine olanak sağlayan turizm türü*” olarak tanımlanabilir (Albayrak, 2013:112). Son yıllarda ihtisas hastanelerinin kurulması ve pek çok Avrupa ülkesine göre daha ucuz hizmet vermesi nedeniyle Türkiye medikal turizm alanında tercih edilmeye başlamıştır (Albayrak, 2013:114).

1.3.3.2. Termal turizm

Termal turizm, “*mineralize termal su banyosu, içme, inhalasyon, çamur banyosu gibi çeşitlerin yanı sıra iklim kürü, fizik tedavi, rehabilitasyon, egzersiz, psikoterapi, diyet gibi destek tedavilerini de kapsayan turizm hareketlerini içeren turizm türü*” olarak tanımlanabilir (Çiçek ve Avderen, 2013:27). Fay hatları üzerinde bulunan Türkiye şifalı sular açısından oldukça zengin bir bölgedir. Ancak

tesislerin nicel ve nitel yetersizliği yüzünden ülke termal turizmden alması gerek payı alamamaktadır (Akat, 2008:19).

1.3.4. Kongre ve İş Turizmi

Kongre turizmi “uluslararası niteliğe sahip meslek kuruluşlarının, bilimsel, sanatsal, siyasal, eğitsel, dinsel vb. konulardan birini tartışmak üzere belirli aralıklarla düzenledikleri faaliyetler” olarak tanımlanabilir (Ulus, 2009:53).

Kongre turizmi, %20'nin üzerinde ciro payı ile dünyada ülkelere en fazla kaynak sağlayan alternatif turizm çeşitlerinden biridir (Kozak vd., 2009:19). Özellikle ikinci dünya savaşından sonra insanların bilimi ilerletmek amacıyla bir araya gelmeye başlaması ile ortaya çıkan seyahat, konaklama ve diğer ihtiyaçları kongre turizminin ortaya çıkmasına neden olmuştur (Boz, 2004:128).

Kongre turizmi genellikle sezon dışında düzenlenen toplantı, seminer, konferans gibi faaliyetlerle turizm faaliyetinin tüm yıla yayılmasını sağlar. Ayrıca bu turizm türünde çoğunlukla beş yıldızlı oteller tercih edilmektedir bu nedenle Türkiye kongre turizminde büyük bir potansiyele sahiptir (Akat, 2000:30). Ancak kongre turizminin Türkiye'nin toplam turizm gelirleri içinde %25-30 civarında olması gerekirken bu potansiyelin onda birinden bile daha azı kullanılmaktadır (Ersun ve Aslan, 2009:90).

Kongre turizmini de kapsayan iş turizmi ise iş bağlantıları kurmak, ticari ilişkileri güçlendirmek gibi amaçlarla fuar ve sergilere katılmak amacıyla yapılan seyahatleri kapsamaktadır (Avcıkurt, 2009:18).

1.3.5. Eko Turizm ve Türleri

Kitle turizminin kısa dönemde ülkeye sağladığı ekonomik katkıların yanı sıra uzun dönemde çevreye ve kültüre verdiği zararlar 1980'li yılların başında ortaya çıkmaya başlamıştır (Tekeli, 2001:6). Bu bağlamda son dönemde sürdürülebilirlik kavramı ve eko turizm üstünde durulan konular haline gelmiştir.

Ekolojik turizmin kısaltılmış hali olan ve “doğal turizm, doğal yaşam turizmi, çevre dostu turizm, yumuşak turizm, alternatif turizm, yeşil turizm, kırsal turizm, sürdürülebilir turizm” (Kaypak, 2012:13) gibi kavramlarla da anılan eko turizm

TIES (Uluslararası Eko Turizm Topluluğu) tanımına göre; “*çevreyi koruyan ve yerel halkın refahını gözetken, doğal alanlara karşı duyarlı seyahat*” tir (Kılıç ve Kurnaz, 2010:43). Eko turizm hem turizmin ülke ekonomisine katkı sağlamasına hem de gelen turistlerin doğal çevreye zarar vermeden beklentilerini karşılamalarını sağlayan bir alternatif turizm çeşidi olarak da tanımlanabilir.

Genellikle çevreye duyarlı, yeşili koruyan turistlerin tercih ettiği eko turizmde, doğayla iç içe mütevazı konaklama tesisleri tercih edilmektedir (Doğan ve Yıldız, 2007: 161).

1.3.5.1. Bisiklet Turizmi

1860’lı yıllarda icat edilen bisiklet (Boz, 2004:113) bu turizm türüne yönelmiş olan turistler için bir ulaşım aracı olmanın yanı sıra temiz havayı solumak, orman, göl, akarsu gibi doğal güzellikleri görmek, hayvanları ve bitkileri gözlemlemek gibi spor turizminin dışında eko-turizm aktivitelerini de içermektedir.

Dünyada alternatif turizm türleri içerisinde önemli bir paya sahip olan bisiklet turizmi Türkiye’de mevsim ve doğa açısından büyük bir potansiyel bulunmasına karşın gözle görünür bir ilerleme kat etmemiştir (Boz, 2004:113-114). Ancak son dönemlerde bazı turistik bölgelerdeki kişisel girişimlerin yanı sıra Turizm Bakanlığı tarafından bisiklet turizmine uygun bölgelerde parkur gibi alt yapı düzenlemeleri yapılması için çalışmalar başlatılmıştır (Durgun, 2006:104).

1.3.5.2. Av Turizmi

Önceden çiftliklerde yetiştirilmiş hayvanların doğa bırakılması veya yabani hayvanların avlanmasını içeren belli bir eğitime dayanan turizm şeklidir (Kozak vd., 2009:23-24). Bilinçli ve kontrollü yapıldığı sürece av turizmi ülkenin yaban hayatını geliştirmenin yanında ekonomiye de katkı sağlamaktadır (Öztaş ve Karabulut, 2006:27).

1.3.5.3. Mağara Turizmi

Çeşitli doğa olayları sonucunda yeraltında oluşmuş boşluklara mağara denilmektedir (Kozak vd., 2009:21). Son iki evre olan üçüncü ve dördüncü jeolojik zamanda oluşan Türkiye’nin yaklaşık %30’u eriyebilen kayalardan oluşmaktadır bu

nedenle mağara oluşumu için son derece uygun bir yapıya sahiptir (Öztaş, 2002:26). Bir eko-turizm ve macera turizmi türü olana mağara turizmi, bilimsel ve/veya sportif amaçlı yürütülen mağaraların ziyaret edilmesi olarak tanımlanabilir (Özel, 2010:43).

Birçok yabancı ülkede 18. yüzyılda açılmış ve ülke ekonomisine büyük bir turizm geliri sağlayan mağaralar mevcuttur. Türkiye ise yoğun mağara potansiyeline karşın bu turizm alanında gereken ivmeyi kat edememiştir. Türkiye’de mağaraların önemi 1960’lı yıllarda anlaşılmaya başlanmış, bu alandaki önemli gelişmeler ise 1979 yılında MTA’nın (Mağara Araştırma Birimi) kurulmasıyla yaşanmıştır (Hacıoğlu ve Avcıkurt, 2008:308). Günümüzde ise Turizm Bakanlığı kapsamında tespit edilen 1000 mağaranın turizme kazandırılması için çalışmalar yapılmaktadır. Bu bağlamda mağaraların turizme kazandırılması yalnızca turizm gelirleri açısından değil aynı zamanda bu doğal ortamın tahribatının önüne geçilmesi açısından da önem taşımaktadır (Kozak vd., 2009:22).

Türkiye’de mağara turizmi kapsamında turistik ziyarete açık bazı mağaraları şu şekilde sıralayabiliriz (Öztaş, 2002:26);

- Burdur- İnsuyu Mağarası,
- Alanya- Damlataş Mağarası,
- Silifke- Cennet-Cehennem Mağarası ve Dilek Mağaraları
- Tarsus- Eshab-ı Keyf Mağarası,
- Antalya- Karain Mağaraları,
- Tokat-İndere, Ballica Mağaraları,
- Elazığ- Buzluk Mağarası,
- Gümüşhane- Karaca Mağarası,
- Karaman- Morospoli Mağarası.

1.3.5.4. Akarsu Turizmi

Nehir, ırmak gibi akarsu kaynaklarının rekreasyon amaçlı kullanılması olarak tanımlanan akarsu turizmi (Öztaş, 2002:28) her ne kadar eko-turizm türlerinin kapsamında değerlendirilse de son dönemlerde kano, rafting, akarsu kayağı, olta balıkçılığı gibi sportif faaliyetleri de içermeye başlamıştır (Uluçeken, 2011:107).

Akarsu turizmi çeşitli aktiviteleri kapsasa da Türkiye’de rafting ön plandadır. İlk kez Amerika’da askeri amaçlı ortaya çıkmış olan rafting (Albayrak, 2013:201) “raft” adı verilen botlar ile debisi yüksek akarsular üzerinde altı ila sekiz kişilik gruplar halinde yapılan bir spordur (Özel, 2010:48). Raftingde amaç akarsuyu yenmeye çalışmak değil onun senkronuna uyum sağlayabilmektir (Özel, 2010:49).

Türkiye’de rafting 1990’ların başında yaygınlaşmaya başlayan bir turizm ve spor etkinliğidir. Bu bağlamda Türkiye’de raftingi yaymak amacıyla yapılan en önemli etkinliklerden biri 1991 yılında Turizm Bakanlığının himayesinde Project Raft bünyesinde düzenlenen 4. Dünya Rafting Şampiyonası’dır (Albayrak, 2013:202). Rafting için son derece elverişli olan ülkemizde Çoruh Nehri, Köprüçay, Manavgat, Dalaman, Melemen, Fırtına Deresi, Göksu Nehri, Altınparmak- Barhal Çayı önemli rafting destinasyonları arasındadır (Albayrak, 2013:203 ; Özel,2010:49).

1.3.5.5. Kuş Gözlemciliği

Ornitoloji olarak da adlandırılan kuş gözlemciliği, çeşitli türden kuşların doğal ortamlarında gözlemlenmesini, fotoğraflanmasını içeren bir turizm faaliyetidir. Bilimsel veya hobi amaçlı yapılan kuş gözlemciliği mevsimlik bir faaliyet olmaması ve park, orman, bozkır, dağ, akarsu, göl gibi pek çok yerde yapılabilmesi açısından önemli bir alternatif turizm türüdür (Uluçeken, 2011:112).

Türkiye kuşların göç yolları üzerinde yer alması nedeniyle özellikle yabancı turistlerin çeken bir destinasyondur. Bu nedenle 1990 yılından bu güne kuşların ve biyolojik çeşitliliğin korunması, kamuoyu bilincinin oluşturulması gibi amaçlarla Doğal Hayatı Koruma Derneği koordinatörlüğünde ÖKA (Önemli Kuş Alanları) projesini yürütmektedir (<http://www.ktbyatirimisletmeler.gov.tr>, 2017) .

Türkiye’de yer alan önemli kuş gözlem alanlarını şu şekilde sıralayabiliriz (Akat, 2008:31; Özel, 2010:47);

- Şanlıurfa
- Kayseri-Sultansazlığı
- Gediz Deltası- Menderes Irmağı
- Göksu Deltası-Silifke

- Bafra Kızılırmak Deltası- Samsun
- İnciraltı Tuzlası-İzmir
- Manyas Kuş Cenneti-Balıkesir

1.3.5.6. Botanik Turizmi

Botanik turizmi, belirli bölgeye has (endemik) bitkileri ve/veya özel amaçla oluşturulmuş botanik bahçelerinin ziyaret edilmesini kapsayan bir alternatif turizm türüdür (Albayrak, 2013:142). Botanik turizm nadir bulunan bitki ve hayvan türlerinin korunması, kamuoyunun bilinçlendirilmesi, ticari amaçla ülke dışına bitki ve hayvan kaçakçılığının önüne geçilmesi hususlarında önemli rol oynamaktadır (Özel, 2010:51).

Avrupa-Asya kıtaları arasında bağlantı kuran ve ılıman kuşakta yer alan Türkiye 10000 bitki türüne sahiptir bu bitkilerin ise neredeyse dörtte biri endemiktir. Türkiye zengin florasının yanında önemli yaşlı ormanlara, çayirlara, sulak alanlara, turbalıklara ve kumul alanlarına sahiptir (Demircan vd., 2006). Botanik alanında Türkiye’de başta gelen bölgeler Menteşe Yöresi, Toros Dağları, Kaçkar Dağları, Hakkâri Bölgesi ve Kaz Dağlarıdır (Albayrak, 2013:145).

Son 40 yıldır Türkiye’nin florası ve yaban yaşamı hızla azalmaya başlamıştır (Demircan vd., 2006). Bu kapsamda son yıllarda Türkiye 36 milli park, 17 Tabiat Parkı, 34 Tabiat Koruma alanı, 102 Tabiat Anıtı, 800 doğal varlık alanı, 200 sulak alan, 14 Özel koruma alanı, 89 yaban hayatı koruma bölgesi 188 gen koruma alanı olmak üzere bir milyon alanı koruma kapsamına almıştır (Albayrak, 2013:147).

1.3.5.7. Yayla Turizmi

“Otlak”, “mera”, “plato” gibi ifadelerle eş değerde kullanılan “yayla” TDK’nin tanımına göre *“Dağlık, yüksek bölgelerde, kışın hayat şartları güç olduğu için boş bırakılan, yazın havası iyi ve serin olan, hayvan otlatma veya dinlenme yeri”* dir (<http://www.tdk.gov.tr>, 2017) . Yöre halkının hayvanlarını beslemek, kışlık yakacak ihtiyacını karşılamak ,yazın sıcağından korunmak gibi amaçlarla kullandıkları yaylalar son yıllarda rekreasyon amaçlı olarak bir turizm ürünü haline gelmiştir (Kozak vd., 2009:26).

Yayla turizmi, insanların sürekli ikamet ettikleri yerlerden ayrılarak yaz aylarında dağların yüksek düzlüklerine çıkarak, burada düzenlenen etkinliklere, doğa yaşamına katılmaları olarak tanımlanabilir (Hacıoğlu ve Avcıkurt, 2008:140). Bu bağlamda kırsal turizmin özelliklerini şu şekilde özetlemek mümkündür (Albayrak, 2013:149);

- Şehir hayatından sıkılan kişilerin doğayla iç içe olmak, doğal yaşam ve beslenme gibi ihtiyaçlarını karşılamaları için tercih ettikleri bir turizm türüdür,
- Yayla turizmi genellikle aileler, arkadaş grupları tarafından tercih edilmektedir,
- Yayla turizminde konaklama süresi 3S turizmine göre daha uzundur,
- Genellikle yörenin mimarisini yansıtan konaklama tesisleri mevcuttur,
- Yılın yaz dönemini olan 3 aylık dönemini kapsayan mevsimlik bir turizm türüdür.

Neredeyse her bölgesinde yaylaların mevcut olduğu Türkiye’de yayla turizmi için önemli ilan edilen destinasyonlar tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2: Türkiye’nin Önemli Yayla Turizmi Destinasyonları

DESTİNASYONUN BULUNDUĞU ŞEHİR	DESTİNASYONUN İSMİ
Sinop	Ayancık, Kozfindık, Bozarmut, Kurugöl Yaylaları
Ordu	Çambaşı, Argın, Perşembe, Keyfalan, Topçam, Yeşilce Yaylaları
Giresun	Bektaş, Kümbet, Yavuzkemaal Yaylaları
Trabzon	Uzungöl ,Karadağ, Erikbeli, Şolma, Pazarcık, Yılandaş Yaylaları
Rize	Anzer, Ayder Yaylaları
Artvin	Kafkasör, Kaçkar Yaylaları
Gümüşhane	Zigana Yaylası
Bayburt	Kop Dağı Yaylası
Gaziantep	Hızır Yaylası
Manisa	Spil Dağı Yaylası
Antalya	İbradı Yaylası

Kaynak: (Hacıoğlu ve Avcıkurt, 2008:145).

1.3.5.8. Dağcılık ve Trekking Turizmi

Dağcılık turizmi, dağ ikliminden yararlanma, dinlenme ve dağcılık sporlarını kapsayan bir alternatif turizm türüdür (Albayrak, 2013:196). Yürüyüş ve tırmanma faaliyetlerinden oluşan dağcılık turizmi son yıllarda üniversitelerde dağcılık kulüplerinin organizasyonları ve seyahat acentelerinin düzenlediği paket turlarla tercih edilmeye başlayan bir alternatif turizm türü haline gelmeye başlamıştır (Kozak vd., 2009:23).

Türkiye 1100 metrenin üzerinde yüksekliği olan dağlarıyla dağcılık turizmi için önemli bir potansiyel oluşturmaktadır (Öztaş ve Karabulut, 2006:26). Dağcılık turizmi için Türkiye’de bulunan önemli destinasyonlar şunlardır (Öztaş ve Karabulut, 2006:27);

- Erzurum-Palandöken
- Kayseri-Erciyes
- Gümüşhane-Zigana
- Kastamonu-Ilgaz
- Antalya-Saklıkent
- Kars-Sarıkamış
- Niğde-Aladağ

Trekking turizmi dağcılık turizminin vazgeçilmez aktivitelerinden biridir. Trekking en genel ifadeyle *“bir bölgenin dağlık kesimlerinde, dağcılık tekniği gerektirmeden, zor ve sarp yerlere girmeden, küçük patikaların takip edildiği, belirli zorlukla ve özellikler gösteren doğa koşullarında, farklı yaş gruplarına uygun ve zamanla sınırlı olarak düzenlenen uzun yürüyüşler”* olarak tanımlanabilir (Özel, 2010:44). Türkiye’nin en eski trekking güzergahı Trans-Toros trekidir. Bunun yanında önemli diğer trekking destinasyonları Doğu Karadeniz-Trans Kaçkar, Marmara Bölgesinde ise Uludağ’dır (Özel, 2010:44-45).

1.3.5.9. Göl Turizmi

Türk Dil Kurumu'nun tanımına göre göl, *“oluşumu genellikle tektonik, volkanik vb. olaylara bağlı olan, toprakla çevrili, derin ve geniş, tuzlu veya tuzsuz durgun su örtüsüdür”*.

Göl turizmi, yüzme, sportif balıkçılık, kano, su kayağı, bitki ve kuş gözlemi, sörf, yelkenli, kürek çekme gibi pek çok sportif ve rekreasyonel faaliyeti içeren bir alternatif turizm türüdür. Türkiye doğal veya yapay göller açısından zengin bir ülkedir ve oluşumlarına göre pek çok farklı yapıda göle sahiptir. Turizm açısından değerlendirildiğinde önemli sayılabilecek bazı göller şunlardır (<http://www.atlasdergisi.com>, 2017) ;

- Sapanca Gölü- Adapazarı
- Abant-Bolu
- Van Gölü-Van/Bitlis
- Beyşehir Gölü- Konya/Isparta
- Tuz Gölü- Konya
- Manyas Kuş Gölü- Bandırma
- Ulubat Gölü- Bursa
- Bafa Gölü- Aydın/ Muğla
- İznik Gölü- Bursa
- Köyceğiz Gölü- Muğla
- Borçka Gölü-Artvin
- Hazar Gölü- Elazığ

1.3.5.10. Yamaç Paraşütü Turizmi

Yüksek bir tepe veya yamaçtan koşarak bir paraşüt yardımıyla havalanmayı sağlayan ekstrem bir spor türü olan yamaç paraşütü ilk kez 1980’li yılların başında denenmiştir

Yeryüzü şekilleriyle yamaç paraşütü için ciddi bir potansiyele sahip ülkemizde yamaç paraşütü ile 4000-5000 metre yüksekliklere çıkılabilmekte, 100-300 km arası mesafeler gidilebilmektedir. Bu bağlamda Türkiye’de yamaç paraşütü

için uygun uçuş bölgelerini şu şekilde sıralayabiliriz (<http://yigm.kulturturizm.gov.tr>,2017);

- Ölüdeniz-Babadağ
- Denizli-Pamukkale
- Ankara-Gölbaşı
- Bolu-Abant
- Isparta-Eğirdir
- Antalya- Aksu

1.3.5.11. Kamp ve Karavan Turizmi

Bu alternatif turizm türünde her ne kadar “kamp” ve “karavan” sözcükleri ayrı ayrı kullanılmış olsa da her ikisi de aynı turizm türüne işaret etmektedir. Bu bağlamda her yaştan insanın çadır ve/veya karavanları ile katıldığı veya tesislerden tedarik ettiği konaklama için uygun, özel donanımlı ve işletme belgeli merkezlere yapılan seyahatlere ve bu merkezlerdeki turistik ürünlerin tüketimini içeren turizm türüne kamp ve karavan turizmi denilmektedir (Hacıoğlu ve Avcıkurt, 2008:481).

Avrupa kökenli olan bu turizm türü son dönemlerde ülkemizde de tercih edilmeye başlanmış, yatırım giderleri düşük olduğu ve bölgesel kalkınmayı teşvik edici bir turizm türü olduğu için bu alanda ülkemizde de yatırımlar başlamıştır. Türkiye’nin en iyi kampinglerini şu şekilde sıralayabiliriz (Hacıoğlu ve Avcıkurt, 2008:485);

- Antalya / Sundance Kamping
- Fethiye / Kelebekler Vadisi
- Cunta/ Ada Kamping
- Kapadokya/ Kaya Kamping
- Kuşadası/ Önder Kamping
- Antalya/ Kaş Kamping
- Muğla ,/Gökova Orman Kampı
- Muğla /İnbükü Orman Kampı

- Bolu /Yedigöller Milli Parkı
- Rize /Cancık Otel Bahçesi

1.3.5.12. Foto Safari Turizmi

Geçmişten günümüze insanlar kendilerini ifade etmek, düşüncelerini aktarmak, gördüklerini belgelendirmek gibi pek çok nedenle fotoğrafçılık sanatıyla ilgilenmişlerdir (Özhancı ve Yılmaz, 2013:84). Bu bağlamda gerek amatör gerekse profesyonel anlamda yapılan fotoğrafçılık son dönemlerde bir alternatif turizm türü halini almıştır.

Foto safari turizmi, fotoğraf çekmek için bireysel veya gruplarla bir ulaşım aracı yardımıyla veya yürüyerek seyahat etmektir bu turizm türünde nihai amaç başta doğa olmak üzere tanık olunanları fotoğraflamaktır. Türkiye zengin kültürü, endemik bitkileri ve doğasıyla foto safari turizmi için her bölgesinde ayrı bir potansiyel taşımaktadır.

1.3.6. Spor Amaçlı Turizm ve Türleri

Son yıllarda turistlerin eğilimleri incelendiğinde tatili yalnızca dinlenme olarak gören anlayışın yerine daha aktif hareket edilebilecek, sağlıklı yaşamı hedefleyen bir tatil anlayışının gelişmeye başladığı göze çarpmaktadır (Albayrak, 2013:186). Bu bağlamda bir alternatif turizm türü olan spor turizminin son yıllarda daha popüler hale geldiği görülmektedir. Spor turizmi, 2015 yılı verileriyle dünya genelinde 180 milyar dolarlık gelire ulaşmış olup her yıl %14 büyümeye devam etmektedir (<https://indigodergisi.com,2017>). STIC (Spor Turizmi Uluslararası Konseyi) tarafından yapılan bir araştırmaya göre spor turizmi dünyadaki toplam turizm faaliyetlerinin %32'sine tekabül etmektedir (Boz, 2004:110).

Spor turizmi kavramı üzerinde mutabık olunmuş bir tanım bulunmamakla birlikte Gibson'a göre spor turizmi: *“Bireyleri fiziksel aktivitelere katılmak, izlemek veya bu aktivitelerle ilgili çekim unsurlarına saygı göstermek amacıyla geçici olarak evlerinin dışına çıkaran boş zaman temelli seyahattir”* (Kılıçaslan, 2008:31). Başka bir ifadeyle spor turizmi: turistlerin dağcılık, yamaç paraşütü, rafting, rüzgar sörfü,

dalga sörfü, dalgıçlık, kayak, av, balıkçılık, golf gibi yöresel doğa sporlarını yapmak amacıyla yer değiştirmeleridir (Albayrak, 2013:187)

Spor turizmi, sportif organizasyon turizmi, tanışma ve nostaljik spor turizmi, aktif spor turizmi olmak üzere üç grupta incelenmektedir (<https://indigodergisi.com>, 2017). Spor turizminde, turistler daima sporlara katılmak için seyahat etmez seyahatler bazen de sportif faaliyetleri izleme amacı güdebilir. Bu kapsamda olimpiyatlar, dünya kupaları, derbi maçlar gibi sportif karşılaşmaları izleme amacını kapsayan seyahatler sportif organizasyon turizmini oluşturur (Kılıçaslan,2008:37).Ünlü bir sporcuyla tanışmak veya bilinen bir spor kompleksini gezmek gibi amaçlarla yapılan seyahatler ise tanışma ve nostaljik spor turizmi kapsamına girmektedir (<https://indigodergisi.com>, 2016). Spor turizminin alternatif turizm türlerini oluşturan büyük kısmı ise aktif spor turizmi kapsamına giren faaliyetlerdir. Bu bağlamda aktif spor turizmini turistlerin yaşadıkları yerden uzaktaki sporlara katılmak için yaptıkları seyahatler olarak tanımlayabiliriz (Kılıçaslan, 2008:32).

1.3.6.1. Golf Turizmi

“*Gelişmiş toplumların sporu*” olarak nitelendirilen (Hacıoğlu ve Avcıkurt, 2008:413) golf turizmi, golf sporuna aktif veya pasif olarak katılım amacı ile insanların bulundukları yer dışına yaptıkları seyahatleri kapsamaktadır (Albayrak, 2013:216). Son dönemlerde Türkiye de golf turizminde ilerleme kat etmiş olup özellikle Antalya’nın Belek ilçesi golf turizmi için potansiyel oluşturmaktadır (Hacıoğlu ve Avcıkurt, 2008:417).

1.3.6.2. Kayak Turizmi

İş yaşamının ve şehrin stresinden, sağlıksız ortamından uzaklaşmak isteyen kişiler yazın deniz kıyılarına yönelirken kışın ise karlı bölgeleri tercih etmektedirler (Akat, 2008:21). Kış turizminin en gözde sporu olan kayak, “*farklı yükseklik, uzunluk ve eğimlere sahip karlı yamaçlar veya yüzeylere sahip ortamlarda, farklı özellikte kayaklar, kayak araç ve gereçleri kullanılarak yapılan bir spordur*” (Albayrak, 2013:195). Ortalama yükseltisi 1100 metrenin üzerinde olan Türkiye’de

Erzurum, Kayseri, Gümüşhane, Kastamonu, Antalya, Kars, Niğde gibi illeriyle kış turizmi açısından önemli bir potansiyele sahiptir (Öztaş, 2002:26-27).

1.4.Turizm Sektörünün Ekonomi Üzerindeki Etkileri

Turizm sektörünü, “*seyahat edenlerin; seyahat, konaklama, yeme-içme, eğlence ve benzeri gereksinimlerini karşılamak amacıyla üretilen ürün ve hizmetlerin gelişimi, üretimi ve pazarlamasında rol alan, özel ya da kamuya ait işletmelerin bileşimi*” olarak tanımlamak mümkündür (İçöz, 2007:8). Tanımdan da anlaşılacağı gibi hizmetler sektörünün bir parçası olan turizm sektörü tek bir sektörden oluşmayan içinde pek çok sektörü barındıran kompleks bir sektör yapısına sahiptir (Ünüsün ve Sezgin, 2007:19). Bu bağlamda turizmi bir endüstri olarak nitelendirmek mümkündür. Turizm endüstrisinin özelliklerini şu şekilde sıralayabiliriz (Yağcı, 2007:13-15);

- Turizm, yalnızca konaklama ve ulaşımdan oluşan bir sektör olmayıp yoğun alt ve üst yapı gerektirir,
- Pek çok sektörü içinde barındıran bir yapıda olan turizm, entegre endüstri özelliği taşımaktadır,
- Emek yoğun bir sektör olan turizm aynı zamanda hizmetler sektörünün bir koludur,
- Turizm sektöründe sabit sermaye yatırımları yüksektir,
- Ekonomik ve siyasi konjonktürden çabuk etkilenen bir sektör yapısı taşımaktadır.

Turizm sektörünün ekonomiye etkisi farklı açılardan ele alınabilir. Bu bağlamda turizmin ekonomiye etkilerini olumlu, olumsuz, reel ve moneter açıdan ele alabiliriz. Söz konusu ayrım tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3: Turizm Sektörünün Ekonomiye Etkileri

Turizm Sektörünün Olumlu Etkileri	Turizm Sektörünün Olumsuz Etkileri
- Milli Gelir Üzerindeki Etkisi - Ödemeler Bilançosu Üzerindeki Etkisi - İstihdama Katkısı - Diğer Sektörler Üzerindeki Etkisi - Dengeli Kalkınmaya Etkisi - Alt ve Üst Yapıyı Güçlendirici Etkisi	- Enflasyon Üzerindeki Etkisi - Dönemsellik Etkisi - Alternatif Maliyet Etkisi - İthalat Üzerindeki Etkisi -Yabancı Sermaye Etkisi
Turizm Sektörünün Reel Etkileri	Turizm Sektörünün Moneter(Parasal) Etkileri
- İstihdama Etkisi - Bölgesel Kalkınmaya Etkisi - Diğer sektörler Üzerindeki Etkisi - Alt ve Üst Yapı Üzerindeki Etkisi	- Ödemeler Bilançosu Dengesi - Gelir Etkisi - İç Fiyatlar Üzerindeki Etkisi - Turizm Yatırımlarının Oluşturduğu Etki - Devletin Gelir ve Harcamaları Üzerindeki Etkisi

Kaynakça: (Zengin, 2010: 108-124)

1.4.1. Turizmin Ödemeler Bilançosu Üzerindeki Etkisi

Bir ülkenin belirli bir dönemde diğer ülkelerle yaptığı tüm ekonomik işlemlerin sistemli bir şekilde kayıtlarının tutulmasıyla ödemeler bilançosu elde edilmektedir. Genellikle yıllık olarak düzenlenen ödemeler bilançosu, milli gelir, enflasyon oranı, büyüme hızı gibi makroekonomik göstergelerini yakından ilgilendirmektedir (Seyidoğlu, 2002:476).

Genellikle cari açık, döviz darboğazı, düşük tasarruf oranları gibi kronik problemlerle karşı karşıya kalan gelişmekte olan ülkelerin öncelikli hedeflerinden biri ödemeler bilançosundaki dengesizliği gidermektir (Sağlık, 2011:30). Söz konusu ülkelerin ödemeler bilançosu açıklarını kapatmalarının önemli bir yolu ihracatı artırmak suretiyle ülkeye döviz girişi sağlamak gibi görünse de ihracata konu oluşturan mallar tüketicilerin bulunduğu ülkelere gittiği için ihracat sırasında ülke ulaşım giderleri, gümrük vergileri gibi masrafların yanında pek çok prosedürle karşı karşıya kalacaktır. Görünmeyen ihracat olarak da nitelendirilen turizmde ise tüketiciler (turistler) turistik ürünlerin bulunduğu ülkelere gitmekte ve ihracatta olduğu gibi bu ülkelere döviz girdisi sağlamaktadırlar (Kozak vd., 2009:78).

Ödemeler bilançosundaki açıkları kapatmak için genellikle dış borçlanma yoluna giden gelişmekte olan ülkeler için turizm sektörünün bir diğer önemli etkisi de politik-ekonomik denetimden uzak olması ve bir baskı aracı olarak kullanılamamasıdır. Ayrıca gelişmekte olan ülkeler turizmle ülkeye döviz girdisi sağlarken ihracattaki gibi kotalar, vergiler gibi kısıtlamalarla karşılaşmamaktadırlar. Tüm bunların yanında turizm sektörü ülkeye döviz girdisi sağlarken diğer endüstrilere kıyasla daha az döviz çıkışına yol açmaktadır (Samırkaş ve Bahar, 2013:8).

Turizm sektörü yalnızca ödemeler bilançosu açığı veren ülkeler için değil ödemeler bilançosu fazlası veren ülkeler içinde önemli bir sektördür. Ödemeler bilançosunun fazla vermesi ülkedeki talebi artırarak enflasyona neden olmaktadır. Bilançosu fazla veren ülkeler turizm sektörünün görünmeye ithalat yönünden yararlanarak, bilançolarındaki fazlayı eriterek enflasyon sorunuyla mücadele edebilirler (Avcıkurt, 2009:37).

1.4.2. Turizmin İstihdam Üzerindeki Etkisi

Geniş tanımıyla tüm üretim faktörlerinin üretime dâhil edilmesini ifade eden istihdam, daha dar tanımıyla emeğin üretimde yer almasıdır. Başka bir ifadeyle istihdam, *“çalışma ve gelir sağlama istek ve yeteneğinde olanların hizmetlerinden faydalanılmak üzere çalıştırılmasıdır”* (Yağcı, 2007:170).

Turizm sektörü, her ne kadar yüksek sermaye yatırımları gerektirse de özünde emek yoğun bir sektördür. Turizm sektörü, mekanizasyon ve otomasyon imkânları sınırlı olması nedeniyle bilgisayar teknolojilerinden kısıtlı alanlarda faydalanabilmekte buna karşın önemli ölçüde işgücüne ihtiyaç duymaktadır. Bu bağlamda turizm sektörü, turistik tüketim harcamalarıyla doğrudan istihdama katkıda bulunurken bu sektöre hizmet eden pek çok yan sektöre de dolaylı istihdam oluşturmaktadır (Zengin, 2010:115). Bunun yanında turizm sektörü, yalnızca turist kabul eden ülkelerin istihdamına katkıda bulunmayıp turist gönderen ülkelerin de ulaştırma, tur operatörlükleri, seyahat acenteleri gibi pek çok alanda istihdamını artırmasına da yardımcı olmaktadır (Kozak vd., 2009:83).

Hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülke ekonomilerinin işsizlikle mücadelesinde önemli bir sektör olarak gördükleri turizm sektörü, dünya genelinde 8.5 milyondan fazla kişiye iş imkanı sunmakla birlikte dünya işgücü istihdamının %8'ini üstlenmektedir (Samırkaş ve Bahar, 2013:11).

Turizm sektörünün istihdam özelliklerini şu şekilde özetleyebiliriz (Samırkaş ve Bahar, 2013:11 ; Kozak vd., 2009:83-84);

- Turizm sektöründe istihdam edilen kişiler farklı demografik ve sosyal (yaş, meslek, gelir, kültür) özelliklere sahiptirler.
- Tam zamanlı ve yarı zamanlı işgücü istihdam eden turizm sektöründe işgücü istatistiklerini doğru ve net bir şekilde tespit etmek güçtür.
- Turizm sektöründe istihdam edilenlerin büyük bir kısmı turizm alanında eğitim almamış kişilerden oluşmaktadır.
- Turizm sektöründe istihdam edilenlerin büyük bir kısmı bayandır.
- Turizm sektöründe, mevsimlik bir sektör olması, düşük ücretler gibi nedenlerle işgücü devir oranı yüksektir.
- Turizm sektöründe ücretlerin düşük olmasının en önemli nedenleri arasında, sendikal zayıflık, kalifiye olmayan işgücü, yüksek işsizlik oranları, kayıt dışı eleman çalıştırılması gibi gösterilebilir.
- Özellikle kitle turizminin yoğun olduğu bölgelerde mevsimsellik özelliği gösteren turizm sektöründe istihdam düzeyi de dönemlere göre dalgalanma göstermektedir.

Turizm, istihdama katkıda bulunarak ekonomi üzerinde her ne kadar olumlu etkiler oluştursa da bazı sorunlara da yol açmaktadır. Bu sorunları şu şekilde özetleyebiliriz (Yıldız, 2011:62);

- Turizm sektöründe istihdam edilen işgücü, turizm sektörüne benzer işlerde çalışan kişilerden zor ayırt edilirler.
- Çoğunluğunu KOBİ niteliğinde işletmelerin oluşturduğu turizm işletmelerinde genelde işletmenin hem sahibi hem de yönetici konumunda olan işverenler turizm istihdam istatistiklerinin dışında tutulmaktadır.

- Mevsimsel karakterde olan turizm sektöründe her yıl çalışan sayısı değiştiği için istatistikleri kesin olarak tespit etmek güçtür.

1.4.3. Turizmin Gelir Üzerindeki Etkisi

Turizm sektörü yapısı itibariyle doğrudan veya dolaylı olarak pek çok sektörle iç içedir. Bunun sonucu olarak ülkede iç ve dış turizmde meydana gelen artış hem turistik alt ve üst yapıyı iyileştirmek için yapılan doğrudan yatırımları hem de turizm sektöründen beslenen diğer sektörlerle gelir sağlamaktadır (Altınok ve Çetinkaya, 2003:130).

Literatürde “çarpan-çoğaltan katsayısı” olarak adlandırılan kavram, tüketim harcamalarındaki artışın, yatırım harcamalarını teşvik etmek suretiyle başlangıçta yapılan yatırımlardan neredeyse birkaç kat daha fazla milli gelir düzeyini artıracaklarını göstermektedir (Seyidoğlu, 2002:92-97). Bu bağlamda yapılan çalışmalar turizm yatırımlarının neredeyse kendisinin iki katı kadar milli gelir artışı sağladığını göstermektedir (Kar vd., 2004:90). Dolayısıyla bir ülkenin ekonomik büyüme düzeyini ve gelişmişlik düzeyini gösteren milli gelirin artırılmasında turizm sektörünün payı yadsınamaz.

Turizm sektörü milli gelire ve diğer (dolaylı veya doğrudan) sektörlerin gelirlerine yaptığı katkıların yanı sıra devlet için de önemli bir gelir kaynağıdır. Turizm faaliyetlerinin artması aynı zamanda devletin turizm işletmelerinden aldığı vergilerin artmasına, ayakbastı parası, vize parası, oyun harçları, haberleşme ve ulaştırma gelirleri, satış ve pul gelirleri gibi ek gelirler elde etmesi de mümkün kılacaktır (Zengin, 2010:121).

1.4.4. Turizmin Diğer Sektörler Üzerindeki Etkisi

Hizmetler sektörünün önemli bir dalı olan turizm sektörü, yalnızca kendi alt sektörleri olan konaklama, seyahat, rekreasyon, yeme-içme işletmeleri ile bağlantılı olmayıp tarım ve sanayi sektörlerini de kapsayan 35 alt sektörle ilişki içerisinde (Kozak, 2009:84). Turizm sektörünün üç temel sektör üzerindeki etkisini şu şekilde özetleyebiliriz;

(1) Tarım Sektörü Üzerindeki Etkisi:

Birincil sektör olarak da adlandırılan tarım sektörü özellikle az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin ekonomilerinde önemli bir yer tutmaktadır. Söz konusu ülkelerde tarım, marjinal verimin düşük olduğu bir sektördür. Gizli işsizliğin yoğun olduğu tarım sektörü düşük ücretler ve işsizlik gibi sorunları da beraberinde getirmektedir. Turizm sektöründeki gelişmeler, tarımdaki atıl işgücünün turizm sektörüne kaymasını ve dolayısıyla işsizliğin azaltılmasına yardımcı olmaktadır (Samırkaş ve Bahar, 2013:12). Ayrıca turizm faaliyetlerinin artması gıdaya olan talebi artırarak tarım kesiminin gelirinin artmasını sağlamaktadır. Ampirik çalışmalar turizmdeki gelişmelerin yiyecek üretimini %31 oranında artırdığını göstermektedir (Avcıkurt, 2009:40).

Turizm sektöründeki ilerlemenin, tarım sektörüne sağladığı bir başka fayda ise bölgeler arası gelişmişlik farklarını azaltmasıdır. Böylece bu bölgelerdeki göçün önüne geçilmektedir. Ayrıca yöresel ürünlerin turistik ürün haline gelmesi kadın istihdamına katkı sağlayacaktır (Samırkaş ve Bahar, 2013:12-13).

Ancak turizm sektöründeki gelişmeler bazı bölgelerde tarım sektörü üzerinde olumsuz etkilere de neden olabilmektedir. Turizm sektöründeki gelirleri tarım sektörüne oranla nispeten daha fazla bulan kişilerin tarımdan uzaklaşmaları tarımsal arzı azaltarak gıda ürünlerinin fiyatlarında artışa ve dolayısıyla enflasyona neden olmaktadır. Ayrıca sektörler arasındaki gelir farkı ipekböcekçiliği gibi bazı bölgesel değerlerin kaybolmasına da yol açabilmektedir (Avcıkurt, 2009:41).

Sanayi Sektörü Üzerindeki Etkisi:

Turizm sektörünün, sanayi üzerindeki etkisi tüketim malı, ara mal ve yatırım mallarını kapsasa da yatırım malı üreten sektörlerde turizmin etkisi daha azdır. Turizm sektörü, turizm yatırımlarının artması sonucu daha çok bu yatırımlarda kullanılan sanayi malları üzerinde etkili olmaktadır (Samırkaş ve Bahar, 2009:13).

Bu bağlamda turizm sektörünün ivme kazanmasıyla birlikte turizmin kendi alt sektörlerinden olan konaklama ve ulaşım sektörlerine olan talepte artmaktadır. Ulaşım hizmetlerindeki artış yol yapım çalışmalarına talebi artırdığı için iş

makineleri gibi ağır sanayi mallarına olan talepte de artış yaşanmaktadır. Konaklama talebindeki artış ise inşaat sektörü için önemli bir gelir oluşturmaktadır (Tunçbilekli, 2006:31). Yapılan araştırmalara göre turistik yatırım harcamalarının %60'ını inşaat sektörü oluşturmaktadır (Sağlık, 2011:51). Ayrıca turizm sektörü, mobilya, dokuma, kimyasal madde üreten iş kolları gibi alanların gelişmesi içinde önemli bir sektördür (Tunçbilekli, 2006:31).

Hizmetler Sektörü Üzerindeki Etkisi:

Hizmetler sektörünün bir parçası olan turizm bu sektördeki diğer alt sektörler için lokomotif konumundadır. Turizmin hizmetler sektörü üzerindeki etkisini şu şekilde özetleyebiliriz;

- Bakkal, manav, market gibi işletmelerin cari tüketim ürünlerinde talep artışı sağlamaktadır (Samırkaş ve Bahar, 2009:14).
- Elektrikçi, boyacı demirci, inşaat işçiliği gibi küçük sanat dallarının gelişmesini sağlar (Sağlık, 2011:51).
- Lüks tüketime yönelik antika, mücevherat, moda evleri gibi alanların gelişmesini sağlar (Tunçbilekli, 2006:31). Yapılan araştırmalar turizmdeki gelişmelerin mücevherat üretimini %19 oranında artırdığını göstermektedir (Avcıkurt, 2009:40).
- Turizmdeki gelişmeler geleneksel sanatların gelişmesine de katkıda bulunmaktadır. Bu bağlamda turizmin, halı dokuma işlerini %53, el işlerini %41, hediyelik eşya işlerini %38 artırdığı gözlemlenmiştir (Avcıkurt, 2009:40).
- Turizmdeki gelişmeler banka, sigorta, sağlık ve güvenlik hizmetlerinin iyileştirilmesi açısından da önem arz etmektedir (Samırkaş ve Bahar, 2009:14)
- Turizm, bölgedeki kamu hizmetlerinin gelişmesine de ivme kazandırmaktadır (Samırkaş ve Bahar, 2009:14).

Turizm sektörü ilerleme kat ettikçe diğer sektörler üzerindeki etkileri de değişecektir. Bu durumu beş aşama halinde şu şekilde özetleyebiliriz (Öztaş ve Karabulut, 2006:65-66);

- 1. Aşamada: Turizm bu aşamada sıradan bir tüketimin düzeyinde olduğu için genel ihtiyaçların karşılanmasındaki özelliklerle paralellik izler,
- 2. Aşama: Turizmin etkisiyle konut, donatım, sanat gibi alanlarda artan talep, inşaat ve sanayi sektörlerine ivme kazandırmaya başlar,
- 3. Aşama: Bu aşamada rahatlık ön plana çıkacağı için, yüksek maliyetli hizmetler, işlenmiş gıdalar, ziyaretçilerin rahatını sağlayacak ürünlerin üretimi ön plana çıkacağından sektörlerde bu yönde etkilenecektir,
- 4. Aşama: Bu aşamada ziyaretçilerin güvenlik ve sağlık koşulları önem kazanmaya başlayacağı için, bankalar, sigorta hizmetleri, emniyet teşkilatı, sağlık hizmetleri gibi alanlarda gelişmeler yaşanır,
- 5. Aşama: Artan rekabet nedeniyle olağan turistik ticaretten lüks turizme geçiş yaşanacak, turizm sektörüne mal ve hizmet sağlayan alt sektörlerin üretimlerinde kalite artacaktır.

1.4.5. Turizmin Enflasyon Üzerindeki Etkisi

Enflasyon, fiyatlar genel seviyesinin genellikle maliyet ve/veya talep kökenli olarak sürekli ve önemli oranlarda yükselmesidir bu dönemlerde para değer kaybedeceği için satın alma gücü düşecektir (Seyidoğlu, 2002:171).

Turizmin ülke ekonomisine pek çok faydası vardır ancak özellikle belirli dönemlerde kitleler halinde yapılan turizm faaliyeti bu bölgeler üzerinde ciddi fiyat artışlarına neden olarak hem bölge halkının satın alma gücünü düşürmekte hem de yüksek fiyatlar nedeniyle bölgenin turizm pazarındaki rekabet gücünü azaltmaktadır (Avcıkurt, 2009:42).

Turizm faaliyetlerinin enflasyon baskısı oluşturmasının en önemli nedenlerinden biri, artan turizm talebinin ithal ve yerli turistik ürün talebini artırması karşısında talep edilen bu ürünlerin arzının söz konusu talebin gerisinde kalmasıdır(Öztaş ve Karabulut, 2006:63). Turizm talebinin artması özellikle arazi ve

konut fiyatları üzerinde enflasyonist baskılara neden olmaktadır. Bu durum arazi rekabetini artırarak tarım alanı olarak kullanılan verimli arazilerinde turizm için kullanılmasına neden olmaktadır (Avcıkurt, 2009:42).

Turizm ve enflasyon arasındaki ilişki genellikle şu şekillerde ortaya çıkmaktadır (Samırkaş ve Ozan, 2013:15-16);

- Turistik mal ve hizmetlerin üretiminde kullanılan girdilerin fiyatlarındaki artış nihai malların fiyatlarında artışa neden olarak maliyet kökenli bir enflasyon ortaya çıkarmaktadır,
- Yüksek fiyatlar nedeniyle tam kapasite çalışamayan konaklama işletmelerinde kar marjının düşük olması yatırımların geri dönüş süresi uzatmaktadır,
- Enflasyon, ücretlerin reel değerini düşüreceği için işgücünde motivasyon kaybına ve verimsizliğe neden olmaktadır,
- Lüks turizme yönelik, ithal girdilerin artması hem bilanço açıklarına hem de yüksek fiyatlara neden olmaktadır.

1.4.6. Turizmin İthalat Üzerindeki Etkisi

Dışalım olarak da adlandırılan ithalat, bir ülkenin yabancı ülkelerden döviz karşılığı mal ve hizmet satın almasıdır. Turizm, yurtdışına çıkan vatandaşların ülke dışındaki harcamaları ve ülke içinde yapılan turistik yatırımlarda kullanılan girdilerin bir kısmının ithal malı olması nedeniyle ülke dışına döviz çıkışına neden olmaktadır (Kozak vd., 2009:90).

Literatürde uluslararası turizmin küreselleşmeye ve ekonomik bağımsızlığa teşvik ettiğinin belirtilmesine karşın, özellikle gelişmekte olan ülkelerde turistik talebi karşılamak için ithal edilen ekipman, gıda ve diğer ürünler dışa bağımlılığı artırmaktadır (Samırkaş ve Bahar, 2013:15). Bu durumda ev sahibi konumundaki ülkenin ithalat eğilimi çok yüksek ise, çarpan etkisi nedeniyle ülkenin turizmden elde ettiği gelir düşük düzeylerde kalacaktır (Bahar ve Baldemir, 2007:59). UNCTAD'ın yapmış olduğu araştırmalara göre gelişmekte olan ülkelerin turizmden elde ettiklerin

gelirlerin %40-50 oranı turizm kökenli ithalat nedeniyle kaybolmaktadır (Samırkaş ve Bahar, 2013:15).

1.4.7. Turizmin Yatırımlar Üzerindeki Etkisi

Yatırım, işletmelerin üretim kapasitesini ve üretimde sürekliliği artırmak amacıyla kıt kaynakların üretime sevk edilmesidir (İçöz, 2007:281).

Bir bölge yeterli turistik çekim öğelerine sahip olsa da o bölgeye yönelik artan turizm talebi sonucunda çeşitli fiziki yatırımlara ihtiyaç duymaya başlayacaktır. Bölgede turizm için gerekli olan yatırımların gerçekleştirilmesi için önemli miktarda sermayeye ihtiyaç duyulmaktadır. Dönemsellik özelliği gösteren ve ekonomik-siyasi konjonktürden etkilenmeye yatkın olan turizm sektörünün yüksek risk barındırması bu alanda yatırım yapacak kişi ve kuruluşların kredi temin etmekte güçlük yaşamasına neden olmaktadır. Finansman sorunu yaşayan işletmeler turizmden bekledikleri faydayı elde edememektedirler (Zengin, 2010:122).

Bir ülke veya bölgede turizm talebini artmaya başlaması, ülkedeki özel girişimcileri ve devleti yatırım yapmaya sevk etmektedir (Zengin, 2010:122).Daha fazla risk üstlenen özel girişimciler yatırım kararı alırken yatırımın maliyeti, yatırımın geri dönüş süresi ve faiz oranlarını göz önünde bulundurmaktadırlar (Yağcı, 2007:166). Turizm yatırımları önemli olan bir yatırımcı türü de yabancı yatırımcılardır.

Türkiye pazarına 1980 kararlarından sonra girmeye başlayan yabancı sermaye yatırımlarının çeşitli riskler barındırdığı tartışılan bir konu olmasına karşın sabit sermaye yatırımı konumundaki yabancı turizm yatırımları, yüksek risk oranının paylaşılmamasını sağladığı ve sektöre yönelik ileri teknoloji yatırımlarını üstlendiği için ülke ekonomisine önemli katkı sağlamaktadırlar (Zengin, 2010:124 ; Akat, 2008:71-72).

Turizm sektörüne yönelik yatırımları üç grupta incelemek mümkündür;

- (1) *Altyapı Yatırımları:* Ulaştırma, haberleşme, su, kanalizasyon, toplu taşıma, yol, köprü, eğitim, sağlık gibi alanlarda yapılan yatırımlara altyapı yatırımları denilmektedir. Bu tür yatırımlar doğrudan üretimi artırmamakla birlikte mal

ve hizmet üretimi için uygun ortam oluşmasını sağlayan ve üretimde verimi yükselten yatırımlardır (Yağcı, 2007:166). Büyük bir oranda devletin himayesinde olan alt yapı yatırımları yalnızca turizm faaliyetlerinin karşılanması için değil bölge halkının refah düzeyini artırmak için de karşılanmaktadır. Ancak altyapı yatırımlarında yaşanan yetersizlikler turizm talebini de etkileyen önemli nedenler arasındadır (İçöz, 2007:282).

- (2) *Üstyapı Yatırımları*: Tüm sektörlerle menfaat sağlayan altyapı yatırımlarının aksine üstyapı yatırımları sadece turizm sektörüne has otel, motel, pansiyon gibi konaklama tesislerini ve bu tesislere bağlı işletmeleri kapsayan yatırımlardır (Zengin, 2010:123). Genel olarak özel kesimin üstlendiği üstyapı yatırımlarının Türkiye, Fransa, İspanya, Yunanistan, Portekiz gibi turizmde öncü olmak isteyen ülkelerde devlet tarafından üstlenildiği ve özel kesimin teşvik edildiği görülmektedir (İçöz, 2007:282).
- (3) *Diğer Yatırımlar*: Alt ve üstyapı dışında kalan yatırımları kapsamaktadır. Turistlerin daha iyi vakit geçirmeleri için yapılan eğlence mekânları, restoranlar, spor tesisleri gibi işletmeler diğer yatırımların kapsamındadır (Zengin, 2010:123 ; İçöz, 2007:283).

1.4.8. Turizmin Alternatif Maliyet Etkisi

“Mevcut, çeşitli seçenekler arasından birisinin seçilmesi ile vazgeçilen öteki alternatifler, dolayısıyla uğranılan kayıplara” alternatif maliyet veya fırsat maliyeti denilmektedir (Seyidoğlu, 2002:197).

Kıt kaynakları, en verimli alanlara aktarmak durumunda olan az gelişmiş ülkeler açısından alternatif maliyet kavramı son derece önemlidir. Bu bağlamda alternatif maliyetin hesaplanabilmesi için kaynaklar turizm sektörüne aktarıldığında kaybedilen diğer fırsatların tanımlanması ve değerlendirilmesi şarttır (Kozak vd., 2009:87). Bu kapsamda değerlendirildiğinde Türkiye, Karayip Adaları gibi ülkelerde turizm sektörünün, bazı tarım ürünlerinden elde edilecek gelirleri kayba uğrattığı görülmektedir (Avcıkurt, 2009:41)

İKİNCİ BÖLÜM

BÖLGESEL KALKINMA VE TURİZM İLİŞKİSİ

Bölgesel gelişmişlik farkı hem gelişmiş ülkelerin hem de gelişmekte olan ülkelerin önemli bir sorunudur. Günümüzde ülkeler, kalkınmada geri kalmış bölgelerin geliştirilmesinde turizmi bir politika aracı olarak kullanmaktadırlar.

Çalışmanın bu kısmında öncelikle kalkınma ve kalkınmanın bir kolu olan bölgesel kalkınma kavramları üzerinde teorik yaklaşımlara yer verilmiş daha sonra turizmin bölgesel kalkınmadaki rolü üzerinde literatür taraması yapılmıştır.

2.1. Kalkınma Kavramı

Günümüzde pek çok ülkenin sorunu haline gelmiş olan kalkınma, ilk kez Adam Smith tarafından araştırılmaya başlanmış ve çeşitli bilim insanları tarafından kalkınma sorununa çözüm aranmıştır. Kalkınma ile ilgili çalışmalar ve teoriler özellikle II. Dünya Savaşı'ndan sonra hız kazanmıştır (Bahar, 2007).

1950'li ve 1960'lı yıllarda gelişmiş ülkelerin yanı sıra gelişmekte olan ülke ekonomileri de sermaye birikimi ve ekonomik büyümeyi sağlayacak kalkınma politikalarının üzerinde durmaya başlamışlardır (Aktakas, 2006:6). 1950'li yılların ortalarından sonra kalkınma kavramı az gelişmiş ülkelerle ilişkilendirilmeye başlanmıştır. Bu durumun bir tezahürü olarak, Asya ve Afrika kıtalarında yaşanan sömürgeciliğin son bulmasından sonra uluslararası platformda bu kıtalardaki ülkelerin sosyal sorunları üzerinde durulmaya başlanmıştır. Kalkınma ekonomisinin ve bu kapsamda az gelişmişlik olgusunun önem kazanmaya başlamasının temel iki nedeni şunlardır (Bahar, 2007);

- II. Dünya Savaşı sonrası dış ticaret ve sermaye hareketlerini canlandırmak,
- Savaş ve sömürgecilik sonrası ulusal bağımsızlıklarını kazanmış olan ülkelerin ekonomik bağımsızlıklarını da elde etme çabalarını yönlendirmek.

Son yüzyılın en çok kullanılan kavramlarından biri olan kalkınma olgusu literatürde ve günlük konuşma dilinde sıklıkla büyüme kavramıyla da eş değerde kullanılmaktadır. Oysa büyüme, kalkınmanın yalnızca bir bileşenini oluşturmaktadır.

Bu bağlamda bakıldığında ekonomik büyüme yalnızca milli gelir düzeyindeki değişimleri başka bir ifade ile belirli bir dönemde üretilen mal ve hizmetlerdeki artışı ölçen bir kavramdır. Buna karşın kalkınma, sözcük kökeninden de anlaşılabilceği gibi bir kalkış (take off) eylemini içermekte (Kaypak, 2012:14) ve yalnızca üretim, kişi başına düşen milli gelir gibi nicel değerleri ölçmekle kalmayıp ülkenin ekonomik, sosyo-kültürel gelişmesini de değerlendirmektedir (Görkemli, 2011:9). Dolayısıyla kalkınma bilimi bir ülkenin yalnızca ekonomik koşullarını değil, bu ekonomik koşullarında büyük ölçüde belirleyici rol oynadığı yoksulluk, eğitim, sağlık, hak ve özgürlükler gibi pek çok konuyu da kapsamaktadır (Gönel, 2010:5).

Bu kapsamda kalkınma büyümeden farklı olarak aşağıdaki unsurları barındırmaktadır (İldırar, 2004:6);

- Kendi kendini besleyen (sürdürülebilir) büyüme,
- Üretim ve tüketim kalıplarında yapısal değişim,
- Teknolojik ilerleme,
- Sosyal, politik ve kurumsal ilerleme,
- Beşeri koşullarda ilerleme.

2.2. Bölge Kavramı ve Türleri

İkinci Dünya Savaşında sonra ulusal kalkınma planlarının oluşturulmaya ve uygulanmaya başlandığı dönemlerle birlikte literatüre giren “bölge” kavramı üzerinde genel kabul görmüş bir tanım mevcut değildir (Güler vd., 2005:37). Etimolojik kökeni Latince “*regio: çevre-alan*” anlamına gelen bölge kavramının ortak bir tanımının olmamasının en önemli nedeni ise bölge kavramının çeşitli bilim dallarına göre farklılık göstermesidir (Görkemli, 2011:19; Aktakas, 2006:7). Bu kapsamda bölgeler homojenlik özelliği göz önüne alınarak şu şekilde sıralanabilir (İldırar, 2004:8);

- Kıyı bölgeleri, dağlık bölgeler gibi coğrafi bölgeler,
- Dil, din, etnik gibi kriterlerin baz alındığı kültürel bölgeler,
- Tarihsel kökenlerin baz alındığı tarihi bölgeler,

- Nüfusun ve yerleşimin baz alındığı merkez bölgeler, çevre bölgeler gibi bölgelerdir.

Bölge kavramı ekonomik kriterler göz önünde bulundurularak şu şekilde tanımlanabilir (İldırar, 2004:8);

- Tarım, sanayi, turizm gibi belli sektörlerin hâkim olduğu bölgeler,
- Bir ülkeyle ulusal sınırı bulunan ve ekonomik olarak bu ülkeden etkilenen bölgeler,
- Transit bölgelerdir.

Bu kapsamda bölge kavramını, *“içinde yaşadığımız geniş alanların analizinde kullanılan, yapılan analizin amacına göre farklı sınıflandırılabilen ve saptanan kriterler açısından kendi içinde homojen bir özellik taşıyan, genellikle kentten büyük, bir ülkenin bütününden küçük arazi parçası”* şeklinde tanımlayabiliriz (Görkemli, 2011:20).

“Saha, zon, mekan” gibi kavramlarla sıkça karıştırılan bölge kavramını bu kavramlardan ayıran özellikleri şu şekilde sıralanabilir (Sevinç, 2011:39);

- Devamlılık fikri mevcuttur,
- Ayrım fikri içerir,
- Benzerlik ve bütünlük fikri vardır,
- Genelleşmeyi bünyesinde barındırır.

Bölge kavramını ekonomik yapılarına ve gelişmişlik düzeylerine göre ayırmak mümkündür. Bu bağlamda ekonomik yapılarına göre bölgeler şunlardır;

- Homojen bölge
- Polarize bölge
- Plan bölge

Ekonomik gelişmişlik yapılarına göre bölgeler ise şunlardır;

- Gelişmiş bölge
- Az gelişmiş bölge

2.2.1. Homojen Bölge

Homojen (türdeş) bölge, karakteristik özellikleri benzeyen yakın bölgelerin oluşturduğu alanlardır (Dinler, 1998: 88). Bir alandaki bölgelerin homojen bölge olup olmadığı belirlenirken coğrafi özellikleri, bitki örtüsü, nüfus yoğunluğu, ekonomik faaliyetleri, bölgede yaşayan kişilerin ekonomik ve sosyal düzeyi, iskan şekilleri, üretim teknikleri, üretilen mal ve hizmetlerin niteliği, gelir düzeyi gibi pek çok kriter baz alınmaktadır (Doğan ve Yıldız, 2007:149; Görkemli, 2011:23). Homojen bölgelerin oluşturulması sağlıklı ve gerçekçi bölgesel kalkınma planlarının yapılabilmesi için gereklidir. Statik bir değerlendirme olan homojen bölge, bölgeler arasındaki gelişmişlik farklarını ortaya koyar (Dinler, 1998:90).

Türkiye’de homojen bölge ayrımı ilk kez 1970’lerin başında İmar ve İskan Bakanlığı ile Devlet Planlama Teşkilatı tarafından bölgeler arası gelişmişlik düzeyi farklarını gidermek için yapılmıştır (Dinler, 1998:88-89).

2.2.2. Polarize Bölge

Ekonomik gelişme çoğu zaman bir ülkenin her bölgesinde aynı zamanda ve hızda gerçekleşmez. Sonuç olarak bazı bölgeler daha hızlı gelişerek çevrelerinde bulunan ve nispeten daha az gelişmiş bölgeleri etkisi altına alırlar (Erkal,1972:23). Bu bağlamda çevresinde bulunan bir veya daha fazla yerleşim merkezini etkisi altına alan bu bölgeler cazibe merkezi olarak adlandırılır. Cazibe merkezlerinin etki sahasına ise polarize bölge denilmektedir. (Dinler, 1998:90-91). Dinamik bir kavram olan polarize bölge ne kadar çok bölgeyi etkisi altına alabiliyorsa o denli büyük etkiye sahiptir.

Cazibe merkezleri zamanla çevrelerindeki nispeten az gelişmiş yerleşimlerin sermaye ve işgücünü kendilerine çekerek bu bölgelerin daha da geri kalmasına neden olabilmektedirler. Bu nedenle ülke genelinde dengeli bir kalkınmanın sağlanabilmesi için cazibe merkezlerinin önceden tespit edilmesi ve iktisadi gelişme esnasında kontrol altına alınması zorunludur (Erkal,1972:25).

2.2.3. Plan Bölge

Plan bölge, bölgesel planlamayı hayata geçirmekle görevli olan yönetimin yetki alanı içinde bulunan bölgedir (Dinler, 1998:97). Başka bir ifadeyle plan bölge, *“kentten daha geniş, ülkeden daha küçük, yönetsel sınırları ulusal yönetsel birim sınırlarıyla çakışan, ama etkileşim açısından o sınırları aşabilen, yerinden yönetilen, demokratik-katılımcı bir yönetime ve bütçeye sahip bir planlama ve yönetim birimidir”* (İldırar, 2004:11).

Plan bölgenin oluşturmasındaki başlıca amaç ekonomik kalkınmanın uygulanabilirliğini güçlendirmek olsa da istihdam oluşturmak, göçün önlenmesi, kaynakların verimli kullanılması, aşırı nüfuslu şehirlerin sorunlarına çözüm bulunması gibi pek çok amacı da kapsamaktadır (Görkemli, 2011:24).

Türkiye’de plansız dönem ve 1963 sonrasında planlı dönemden günümüze kadar DPT başta olmak üzere farklı kurumlar bölgesel kalkınmayı destekleyen projeler hazırlamışlardır (Samırkaş, 2011:10).

2.2.4. Gelişmiş Bölge

Ülkeler arasında gelişmiş, az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkeler olduğu gibi herhangi bir ülkenin de bazı bölgeleri diğer bölgelerden daha fazla gelişerek cazibe bölgesi haline gelebilmektedir. Böylece düalizmde denilen ikili yapı ortaya çıkmakta ve aynı ülke içinde gelişmiş ve geri kalmış bölgeler birlikte yer almaktadır.

Gelişmiş bölge, bulunduğu ülkede diğer bölgelere nazaran gelir artışı fazla olan ve okur-yazarlık, sağlık harcamaları, beyaz yakalı çalışan sayısı gibi sosyo-kültürel göstergeleri ülke ortalamasının üzerinde bulunan bölgelerdir. Gelişmiş bölgelerin özellikleri şu şekilde sıralamak mümkündür (Görkemli, 2011:4-5; Samırkaş, 2011: 12-13);

- Ekonomik kalkınma ve gelişme ülke ortalamasının üzerindedir,
- Üretim faktörlerinin verimliliği yüksek ve yatırımlar fazladır,
- Sinema, tiyatro gibi kültürel aktivitelerin yanı sıra parklar bahçeler ve çeşitli sportif etkinlikler gibi kamu hizmetleri de diğer bölgelere göre öndedir,
- Eğitim ve sağlık harcamalarında ortalamanın üzerindedir,

- Nüfusun eğitim seviyesi genel olarak yüksektir,
- Doğum oranları diğer bölgelere göre düşüktür,
- Yatırım artışına bağlı olarak istihdam fazla olduğu için göç çeken bölgelerdir,
- Alt ve üst yapısı gelişmiştir,
- Ülkenin gayrisafi milli hasılasının büyük kısmı bu bölgelerden sağlanmaktadır.

Ekonomik gelişme bakımından bölgeler dinamik bir yapıya sahiptirler bu nedenle bir bölgenin gelişmişlik seviyesi zaman içinde farklılıklar gösterebilmektedir (Acar, 2006:6).

2.2.5. Az Gelişmiş Bölge

Ülkenin genel durumu ve ülkede yer alan diğer bölgelerle kıyaslandığında ekonomik ve sosyal açıdan geri kalmış bölgelere az gelişmiş bölgeler denilmektedir (Erkal, 1972:19). Az gelişmiş bölgelerin özelliklerini şu şekilde özetlemek mümkündür (Erkal, 1972:19-21; Dinler, 1998:128; Gökemli, 2011: 21-22);

- Gelir seviyesi ve gelir artış hızı ülke ortalamasının altındadır,
- Modern enstitüler gelişmemiştir, geleneksel faaliyetler varlığını sürdürmektedir,
- Sanayi sektörü ülkenin gerisinde kalmıştır üretim geneli emek gücüne dayanır,
- Tarım sektörü ön plandadır ancak ekstansif tarım yöntemleri ağırlıklı üretim yapıldığı için verim düşüktür,
- Gelir seviyesi düşük olan az gelişmiş bölgelerde tasarruf ve dolayısıyla sermaye birikimi düşük olduğu için yatırımlar istenilen düzeye ulaşamamaktadır,
- Gizli işsizliğin yoğun olduğu az gelişmiş bölgelerde bölge dışına göç yoğunudur,
- Şehirleşme oranı düşüktür,
- Doğurganlık oranları ve çocuk ölüm oranı ülke ortalamasının üzerindedir,
- Alt yapı, eğitim ve sağlık hizmetleri ortalamanın altındadır.

Söz konusu bölgelerin geri kalmasının en önemli nedeni cazibe merkezi olan gelişmiş bölgelerin az gelişmiş bölgelerin gelişme potansiyellerini kendilerine çekerek bu bölgeleri bir kısır döngüye sokmalarıdır. Az gelişmiş bölgelerin bu kısır döngüden çıkması ve gelişmesi için turizm gibi yöresel verimliliğin yüksek olduğu sektörlerin geliştirilmesi şarttır (Dinler,1998:128).

2.3.Bölgesel Kalkınma Kavramı

Günümüzde hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkeler için önemli bir sorun haline alan ve dikkatleri üzerine çeken bölgesel kalkınma kavramı, iktisat literatürüne İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra girmiştir. Genel olarak bölgesel kalkınmayla hedeflenen temel amaç aynı ülke içerisinde geri kalmış bölgelerin gelir farklılıklarını minimum düzeye indirmektir (Sevinç, 2011:40). Çünkü çok çeşitli sebeplerden aynı ülkede bile bazı bölgeler gelir düzeyi yönünden diğer bölgelerin gerisinde kalabilmektedir. Bu sebepleri kısaca şu şekilde özetleyebiliriz (Aktakas,2006: 13) Bazı bölgeler diğer bölgelere nazaran;

- Doğa, iklim, madenler, uygun yeryüzü şekilleri,
- Tarihsel süreçten gelen gelişmiş sanayi yapılanması,
- Yetişmiş ve uzmanlaşmış işgücü,
- Yeterli tüketici tabanı,
- Ulaştırma, iletişim gibi alanlarda yeterli alt yapı gibi pek çok avantaja sahiptir.

Bu bağlamda bölgesel kalkınma geri kalmış bölgelerin dezavantajlarını avantaja dönüştürmeleri için önemli bir politika aracı olmasının yanı sıra genel olarak ülkedeki ekonomik kalkınmanın daha dengeli ve gerçekçi olmasını sağlar. Bu kapsamda bölgesel kalkınma, *“Ülke bütününde yer alan bölgelerin, çevre bölgeler ve dünya ile karşılıklı etkileşimi ile oluşan bölge vizyonunu dikkate alan, katılımcılık ve sürdürülebilirliği temel ilke edinen ve insan kaynaklarının geliştirilmesi yoluyla bölge refahının yükseltilmesini amaçlayan çalışmalar bütünüdür”* (İldırar, 2004:16).

Bölgesel kalkınma bir bölge veya yörenin refah düzeyindeki artış başka bir ifadeyle kişi başına gelirin artması ve buna bağlı olarak sosyo-kültürel yapının

gelişmesi şeklinde de tanımlanabilir (Çeken, 2008:296; Öncel, 2010:17). Başka bir ifadeyle bölgesel kalkınma, *“bölgenin kendine ait kaynaklarının harekete geçirilmesi, girişimciliğin teşvik edilmesiyle, bölgenin gelir ve istihdam düzeyinin artırılması ve hayat kalitesinin iyileştirilmesi”* olarak da ifade edilebilir (Öncel, 2010:17).

2.4. Bölgesel Kalkınma Politikası

Bölgeler arası gelişmişlik farklarını azaltmayı amaçlayan bölgesel kalkınma politikaları 1930 ve 1940’lı yıllarda Amerika Tennessee Vadisinde yapılan çalışmalarında başarılı olmasıyla birlikte devlet eliyle kalkınma fikrini ortaya koymuştur. 1950 ve 1960’lı yıllarda oldukça popüler olan bölgesel kalkınma politikaları 1970’li yıllara gelindiğinde eski prestijini kaybetmiş ve devlet eliyle bölgesel kalkınmayı sağlama fikri etkisini kaybetmeye başlamıştır. 1970’lerde bölgelerin kendi potansiyellerinde var olan kaynaklara dayanarak kalkınmalarını esas alan ve *“endojen bölgesel kalkınma”* olarak da bilinen bölgesel kalkınma politikaları uygulanmaya başlanmıştır (Doğan ve Yıldız,2007:154-155).

Bölgesel kalkınma politikalarını İkinci Dünya Savaşı’ndan 1970’li yıllara kadar olan ve devlet kontrolünü temel alan *“eski nesil politikalar”* ve 1970’li yıllardan günümüze bölgenin kendi dinamiklerine dayanan *“yeni bölgesel politikalar”* olarak iki döneme ayırmak mümkündür (Samırkaş, 2011:17). Eski nesil bölgesel kalkınma politikaları ve yeni nesil bölgesel kalkınma politikalarının özellikleri tablo 4’de yer almaktadır.

Tablo 4: Eski ve Yeni Nesil Kalkınma Politikalarının Özellikleri

Özellikler	Eski Nesil Politikalar	Yeni Nesil Politikalar
<i>Amaçlar</i>	-Bölgesel eşitlik -Ulusal ekonomik büyüme -Yatırımların geri kalmış bölgelere yönelmesi -Altyapının geliştirilmesi	-Bölgesel rekabet gücünün geliştirilmesi -Bölgesel ekonomilerin kapasitelerinin artırılması -İçsel büyüme dinamiklerinin güçlendirilmesi
<i>Karar verme-uygulama Süreci</i>	Ulusal ölçekte genel politikalar ve bazı özel bölgelerin seçimi merkezi hükümetlerin takdir yetkisine bağlı seçim-Kademeli yapı	Bölgesel ve yerel hükümetlerin birlikte karar verme süreci Bölgesel-yerel karar yetkisi Yönetişim ağırlıklı karar süreci Kademeli olmayan örgütlenme biçimleri
<i>Politika Araçları</i>	-Kamu finansal desteği -Ağırlıklı olarak kamu kaynaklarına bağımlılık -Tanımlanmış bölgesel birimler için bağlayıcı karar -Bürokratik düzenlemeler	-Kamu finansal desteği -Koşullara bağlı örgütlenme -Gönüllü ve koşullu bilgilendirme -Kamunun sağladığı danışma hizmetleri
<i>Siyasal Ortam</i>	Ulusal politikaların öne çıktığı bir siyasal ortam	Ulusal politikalar ile bölgesel ve yerel politikaların ağırlık kazanması
<i>Siyasi Sorumluluk</i>	Karar verme sorumluluğu olan merkezi hükümet Taşra teşkilatına verilen uygulama sorumluluğu	Ulusal hükümet ve bölgesel ve yerel örgütlerin doğrudan politika uygulamalarına yönelimi
<i>Uygulayıcı Kurumlar</i>	Merkezi hükümet Merkezi hükümetin taşra teşkilatları Bürokratik ilişkiler	Bölgesel birimler Yarı özerk birimler Bürokrasi yerine, işletme yönetimi

Kaynak: Samırkaş, 2011:18

Bu iki farklı nesil politika arasındaki en önemli fark karar verme süreci ve kullanılan politika araçlarında ortaya çıkmaktadır. Eski nesil geleneksel politikalarda merkezi hükümet öne çıkarken yeni nesil politikalarda yerel yönetimlerin daha ağırlıklı olduğu dikkat çekmektedir (Eraydın, 2003:137).

Günümüzde ise bölgesel kalkınma politikaları ülkeden ülkeye farklılık göstermesine karşın bazı ortak özelliklere sahiptir. Söz konusu özellikleri şu şekilde özetlemek mümkündür (Sevinç, 2011:41-42);

- Yalnızca geri kalmış bölgeleri değil ülke genelinde yer alan tüm bölgelerin kalkınmasını hedefleyen bir yaklaşımı benimsemektedirler,

- Her bölgenin mevcut potansiyelini optimum düzeyde kullanarak ülke kalkınmasına katkısını maximum düzeye çıkarmayı hedeflemektedirler,
- Kurumsal altyapıyı, bölgelerdeki aktörler arası ağları, bölgelerin iş ortamını ve becerilerini geliştirmek üzere beşeri sermaye, fiziki olmayan üretim faktörleri ve davranış biçimlerinin geliştirilmesine daha fazla vurgu yapan yaklaşımlara yönelmektedirler,
- Bölgelerin rekabet güçlerini artıracak güçlü yönlerini geliştirmeyi hedeflemektedirler,
- Bölgelerdeki inovasyon ve girişimcilik potansiyelini ortaya koymayı amaçlamaktadır,
- Bölgelerde yer alan firmalar arasında teknoloji transferi, bilgi akışı gibi konularda işbirliğini sağlayarak üretim ve verimi artırmayı amaçlamaktadırlar,
- Bölgesel kalkınma politikalarının uygulanmasında yerel yönetimler, sivil toplum örgütleri ve politika koyucuların işbirliği halinde çalışmasını sağlamak hedeflenmektedir.

2.4.1. Bölgesel Kalkınma Politikalarının Temel İlkeleri

Geri kalmış bölgelerin sorunlarının giderilmesi için ortaya koyulan bölgesel politikaların genel olarak “sosyal karlılık”, “kalkınma kutbu” ve “halkın katılımı” ilkeleri olmak üzere üç temel ilkesi vardır (Dinler,1998:275).

(1)Sosyal Karlılık İlkesi

Ekonomide karşılaşılan en başlıca sorun kıt kaynaklarla ve sonsuz ihtiyaçları karşılama sorunudur dolayısıyla bir ekonominin sağlıklı işleyebilmesi için kaynakların ihtiyaçları karşılarken verimli kullanılması şarttır (Dinler,1998:276).

Ancak serbest piyasa ekonomisini benimsemiş ülkelerde özel girişimler ön plandadır ve özel sektör üretim kararı verirken rasyonellik ilkesinin de bir gereği olarak kar maksimizasyonunu artırmaya yönelik kararlar alır. Bu bağlamda özel sektör yatırım yaparken karını maksimum yapacak üretim ve bu üretimi yapabileceği bölgeleri tercih edecektir (Acar,2006:10). Başka bir ifadeyle özel sektör kısa

dönemde kar etmeyi hedeflediği için uzun dönemde verimli olan alt yapı yatırımlarına yönelmemekte dolayısıyla yatırımlarında geri kalmış bölgeleri tercih etmemektedir (Dinler,1998:276).

Bu kapsamda geri kalmış yörelerin kalkınmasında görev, sosyal faydayı temel hedef edinmiş ve karlılığı ikincil amaç olarak gören devlete düşmektedir. Devlet tarafından üstlenilen bölgesel politikanın sosyal fayda ve maliyetleri genel olarak tablo 5’te yer almaktadır.

Tablo 5. Bölgesel Politikaların Sosyal Fayda ve Maliyetleri

Sosyal Faydalar	Sosyal Maliyetler
Üretim artışı	Verimli kaynakların israfını önlemek
Göçü önleyerek dengeli nüfus dağılımı sağlamak	Yeni tesis ve inşaa maliyetleri
Alt yapı yatırımlarının dengeli dağılımı	Çevresel sorunların oluşturduğu maliyetler
Gelir adaletini sağlamak	Altyapı maliyetleri
Sosyal adalet ve eşitliğin sağlanması	Yönetim maliyetleri

Kaynakça: (İldırar,2004:17)

Geri kalmış bölgelerin ekonomiye kazandırılması için devletin bu bölgelere mali ve vergisel teşvikler vermesi yeterli değildir bunların yanı sıra alt ve üst yapının sağlanması ve ekonomik canlılık kazandıracak faaliyetlerin devlet tarafından bu bölgelere sağlanması şarttır (Dinler, 1998:277).

(2)Kalkınma Kutbu İlkesi

Bir ülkede ekonominin tüm sektörlerde ve bölgelerde aynı hızda gelişeceğini başka bir ifadeyle dengeli kalkınma politikasını savunan List, Rosenstein-Rodan, Nurkse, Fleming, Scitovsky, Chenery, Lewis, Tinbergen gibi iktisatçıların aksine bazı iktisatçılar da her ekonomide bazı sektörlerin daha hızlı büyüdüğü ve diğer sektörlerin büyümesine ivme kazandırdıkları görüşüyle dengesiz kalkınma politikasını savunmuşlardır.

Dengesiz kalkınma politikasını savunan iktisatçılardan F. Perroux’a göre:

“Ekonomik gelişme aynı anda, her yerde birden görülmez, farklı şiddetlerde, gelişme kutup ya da noktalarında görülür, çeşitli kanallardan değişen nihai etkilerle bütün ekonomiye yayılır” (Dinler,1998:277).

Dengesiz kalkınma politikasına göre ekonomilerde bazı bölgeler ve/veya sektörler kalkınma kutupları oluşturarak daha hızlı kalkınmaktadırlar (İldırar, 2004:18). Kalkınma kutuplarının ortaya çıkışı sanayi devrimine kadar dayanmakla birlikte günümüzde hem gelişmiş hem de gelişmiş olan ülkeler yapay kalkınma kutupları oluşturarak az gelişmiş bölgelerin kalkındırılmasını amaçlamaktadırlar. Bu bağlamda yapılan ampirik çalışmalar devletin alacağı bazı ekonomik kararlarla yapay kalkınma kutuplarının oluşturulabileceğini ortaya koymuştur (Dinler, 1998:277).

(3)Halkın Katılımı İlkesi

Bölgesel kalkınma politikalarının başarılı olması için gerekli olan diğer bir ilke ise bölge halkının, bölgesel kalkınma planlarına katılımıdır. Halkın bölgesel kalkınma plan ve politikalarının bir parçası olması bu planların uygulanabilirliğini artıracak, gerçek ihtiyaçların saptanmasını sağlayacak ve uygulanacak politikalara yönelik yerli halkın motivasyonuna katkı sağlayacaktır (Acar, 2006:11-12).

Bölgesel kalkınma planlarının hazırlanması ve uygulamasında aşağıdaki yöntemler uygulanabilmektedir (İldırar, 2004:18);

- Bilgilendirme,
- Ortak çalışma,
- Danışma,
- Delegasyon.

Bölge halkının, bölgesel kalkınma politikalarının hazırlanması ve uygulamasına katılımı sanayi odaları, ticaret odaları gibi mesleki odalar, belediye meclisleri, bölgesel kalkınma komisyonu, sendikalar, parti örgütleri, kadın ve gençlik teşkilatları, sivil toplum örgütleri, çeşitli vakıf ve derneklerle olabileceği gibi temelde bölgesel kalkınma politikalarını oluşturan yetkililerin seçimlerinde söz sahibi olmaları yöntemiyle de olmaktadır (İldırar,2004: 19; Dinler,1998:278).

2.4.2. Bölgesel Kalkınma Politikalarının Amaçları

Günümüzde hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerin önemli bir sorunu haline gelmeye başlayan bölgesel gelişmişlik farkları, ülkelerin ekonomik

büyümesi önünde de engeller teşkil etmektedir. Bu bağlamda uygulanacak bölgesel kalkınma politikalarının amaçlarının önceden belirlenmesi daha sağlıklı bir uygulamayı da beraberinde getirecektir (Ildırar, 2004:19).

Bölgesel kalkınma politikalarının iki temel amacı olması gerektiğini savunan Jules Milhau bu amaçları “*nüfusun ülkede ussal dağılımı*” ve “*geri kalmış bölgelerin ekonomik ve sosyal kalkınması*” olarak belirtmiştir. Bölgesel kalkınma politikalarının amaçları hakkında literatürdeki çeşitli görüşler ise şunlardır (Dinler,1998:279);

- Bölgesel dengesizliğin azaltılması,
- Kaynakların bölgeler arasında verimli dağılımı,
- Bölgenin değerlendirilmesi,
- Bölgenin düzenlenmesi,
- Gelişmenin ülke genelinde olması,
- Bölgesel gelişme,
- Bölgesel ekonomilerin entegrasyonu,
- Bölgelerde sağlıklı büyümenin teşvik edilmesi,
- Sanayinin bölgeler arasında uygun dağılmasını sağlamak,
- Bölgesel denge,
- Ülke gelirinden adil bir payın geri kalmış bölgelere aktarımı.

Bölgesel kalkınma politikalarının pek çok amacı olmakla birlikte temelde genel ekonomi politikasından türetilen üç temel amacı bulunmaktadır (Acar, 2006:13);

(1)*Ekonomik büyüme*: Bölgesel kalkınma politikası geri kalmış bölgelerin ekonomik büyümesine ivme kazandırırken aynı zamanda genel olarak ülke ekonomisinin de büyümesini sağlamalıdır, bu nedenle kaynakların verimli dağılımı şarttır.

(2)*İstikrar*: Gelir ve istihdamın ülke geneline dengeli dağılımını sağlamak için bölgelerin kendi aralarında istikrarlı ve dengeli bir ekonomik yapı oluşturmaları şarttır.

(3)*Dengeleme ve eşitleme:* Bölgeler arasında ekonomik kaynakların dengeli ve verimli dağılımı sağlanarak gelir adaletsizliğinin ve gelişme farklarının önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

2.4.3. Bölgesel Kalkınma Politikalarının Araçları

Bölgelerarası kalkınmışlık farklarını azaltmayı amaçlayan politikaların araçları gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde farklılıklar göstermektedir. Örneğin gelişmiş ülkelerde geri kalmış bölgeler genellikle gerileyen endüstriler nedeniyle canlılığını yitirmiş bölgelerken, gelişmekte olan ülkelerde geri kalmış bölgeler tarıma dayalı üretim yapan, gizli işsizliğin hakim olduğu, alt yapı eksikleri olan ve göç veren bölgelerdir (Dinler,1998:283). Ancak bu farklılıkları dikkate alınarak kullanılan politika araçlarını saptamak bazı sorunlara yol açacağı için genel olarak kullanılan politika araçlarını belirlemek daha ussal olacaktır. Bu bağlamda bölgesel kalkınmışlık farklarını azaltmaya yarayan politika araçlarını şu şekilde sıralayabiliriz (Ildırar, 2004:20-21);

- Bölge planlama,
- Kamu yatırımlarının gerçekleştirilmesi,
- Yönetimsel örgütün bölgesel kalkınma sorunlarına uyumunu sağlamak,
- Mali ve vergisel teşvik önlemleri,
- Girişimciliğin teşvik edilmesi,
- Diğer araçlar.

Türkiye’de bölgesel kalkınma politikası olarak kullanılan en yaygın araç teşvikler olmakla birlikte diğer bir önemli politika aracı ise kamu yatırımlarıdır (Arslan, 2005:291). Türkiye’de son yıllarda bölgesel kalkınma ajansları da bir politika aracı olarak kullanılmaya başlanmıştır (Ildırar, 2004:21).

2.4. Turizm Sektörünün Bölgesel Gelişmişlik Farklarını Azaltmadaki Rolü

Günümüzde gelişmiş ya da gelişmekte olsun hemen hemen her ülkenin bölgeleri arasında az ya da çok gelişmişlik farkları bulunmaktadır. Söz konusu bölgesel gelişme farklılıkları işsizlik, gelir adaletsizliği, göç gibi ekonomik

sorunların yanı sıra eğitim, sağlık ve kültürel olanaklardaki eksikliklerle sosyal alanda da pek çok olumsuzluğu beraberinde getirmektedir (Tunçsiper vd., 2011:97).

Geri kalmış bölgelerin kalkındırılmasına yönelik farklı politika araçları olmasına karşın günümüzde pek çok ülke turizmi bölgesel kalkınmada ana rol oynayacak sektör olarak görmektedir (Doğan ve Zafer, 2007:157). Bu durumun temel nedeni ise geri kalmış bölgelerde tarım ve sanayi faaliyetleri için yeterli kaynak ve gelişme olmamasına karşın bu bölgelerin sahip oldukları doğa, iklim, tarih, kültür gibi diğer bölgelerden ayrıştıkları özellikleri sayesinde turizmle dengeli bir şekilde kalkınabilmeleridir (Şahin, 1990:65). Turizmin bölgeler arasındaki gelişmişlik farklarının azaltılmasında iyi bir politika aracı olduğunu gösteren örneklerden biri Güney İtalya'dır. 1960'lı yıllarda sanayileşmeyle kalkınmaya çalışan Güney İtalya bu politikalardan yeterli başarıyı elde edememiştir. 1970'li yılların ortalarında turizm sektörü vasıtasıyla kalkınma girişimleri başlatmış olan bölge artan turizm arzı sayesinde kalkınmayı başarmıştır (İlkin ve Dinçer, 1991:38).

Turizm sektörünün bölgesel kalkınmadaki önemini makro ve mikro düzeyde ele alabiliriz. Bu bağlamda makro anlamda bakıldığında turizm bölgesel kalkınmaya ivme kazandırarak ülke genelindeki ekonomik büyümeye de pozitif bir etki sağlayacaktır. Ayrıca turizm sektörü, gizli ihracat özelliği gereği ülkeye döviz girişi sağlayarak ödemeler bilançosunu dengeye getirmeye de katkı sağlayacaktır. Turizm sektörü, mikro açıdan ele alındığında ise bölgede yeni istihdam alanlarının oluşturulması ve gelir dağılımında adaletin sağlanmasında da etkilidir (Bahar, 2007:7). Ayrıca turizm sektörü bölgeye ve ülkeye sağladığı ekonomik katkıların yanı sıra bölgede refah artışıyla birlikte altyapı hizmetlerinin gelişmesine, sağlık ve eğitim gibi hizmetlerin gelişmesine, kültürel aktivitelerin artışına ivme kazandırır (Doğan ve Yıldız,2007:156). Turizmin bölgesel kalkınmaya sağladığı diğer etkileri ise şu şekilde özetleyebiliriz (Çeken, 2008:300-302);

- Bir bölgenin doğal güzellikleri, kültürel varlıkları gibi normalde ihracı mümkün olmayan değerler turizmle birlikte bölgeye gelir sağlamaktadır,

- Bölgeye gelen turistlerin taleplerini karşılamaya yönelik olan yatırımlar sadece turizm sektörünü değil aynı zamanda pek çok sektörü yatırıma yönlendirmektedir,
- Turistik yatırımlar sağladıkları katma değerle milli gelir artışına ve dolayısıyla ülkenin ekonomik büyümesine katkıda bulunurlar,
- Turizmden gelir sağlayan ve turistlerle iletişim halinde olan bölge halkı sosyo-ekonomik açıdan da evrenselleşecektir,
- Hizmet sektörünün bir kolu olan turizm doğru yönetildiğinde ülkeyi sanayileşmenin getirdiği negatif dışsallıklardan koruyarak gelir getirmektedir,
- Turizm bölgede çevre bilincinin gelişmesini sağlamaktadır,
- Turizmle birlikte bölgede kalkınma hızı ve nüfus artış hızı arasındaki dengesizlikler ortadan kalkmakta, iç göçün önüne geçilmektedir,
- Özellikle kültür turizminin ön planda olduğu bölgelerde yerel kültürle gelir elde eden halk gelenek ve göreneklerine sahip çıkacaktır,
- Turizmin gelişmesiyle alt yapı, haberleşme, ulaşım alanında pek çok ilerleme ortaya çıkacaktır.

Ancak turizm sektörü her zaman ülke ekonomisi ve bölgesel kalkınma açısından olumlu etkiler oluşturmaz. Turizm sektörünün gelişimi bölgede ithalat artışı, enflasyon, yabancı işgücü ve sermaye, kamu hizmetlerindeki artış sonucu oluşan aşırı maliyet, doğal ve kültürel kaynakların yok edilmesi, kültürel yozlaşma gibi çeşitli sorunları da beraberine getirebilir (Bahar, 2007:8). Turizmin bölgesel kalkınmada öncü olması ve beraberinde getireceği olumsuzlukları minimize etmek için dikkat edilmesi gereken etmenler şu şekilde sıralanabilir (Çeken, 2008:298-299);

- Bölgenin kültürel ve yerel değerlerinin analizi yapılmalıdır,
- Bölgenin coğrafi ve doğal değerlerinin analizi yapılmalıdır,
- Bölgede bulunan mevcut turistik işletmeler ve turistik işletme kapasitesi tahlil edilmelidir,
- Bölgede turizme katkı sağlayan sektörler analiz edilmelidir,
- Bölgedeki mevcut kamu yatırımlarının durumu analiz edilmelidir,
- Bölgenin potansiyel yerli ve yabancı turist kapasitesi analiz edilmelidir,

- Bölgede yaşayan yerli halkın turizm algısı analiz edilmelidir,
- Bölgedeki sivil toplum örgütlerinin durumu incelenmelidir.

Analizler rasyonel şekilde yapıldığı takdirde turizm sektörü hem bölge ekonomisine gereken katkıyı sağlayarak bölgenin kalkınmasına ivme kazandırabilecek hem de turizmin getirdiği çeşitli olumsuzluklardan bölge ve yerli kültür korunabilecektir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BEYŞEHİR YÖRESİ VE ALTERNATİF TURİZMİN BEYŞEHİR YÖRESİNİN BÖLGESEL KALKINMASINA ETKİSİ

3.1. Beyşehir Yöresi Genel Özellikleri

Çalışmanın bu bölümünde Beyşehir yöresiyle ilgili genel bilgilere ve bölgedeki mevcut turistik değerlere yer verilmiş bu bağlamda bölgenin alternatif turizm arzı ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

3.1.1. Beyşehir'in Tarihi

Geçmiş neolitik çağlara kadar dayanan Beyşehir birçok kavime ev sahipliği yapmıştır. M.Ö. 2000'li yıllarda Hititlerin himayesinde olan bölge M.Ö. 1200'lü yıllarda Frigler'e geçmiştir. Bölge M.Ö. 700'lü yıllarda Lidyalıların, M.Ö. 333'de Büyük İskender'in ve M.Ö. 120'de Bizans'ın himayesine girmiştir. Malazgirt Savaşı sonucunda Türklerin Anadolu'ya girmesiyle birlikte Anadolu Selçuklulara geçen bölgeye o dönemde büyük önem atfedilerek Kubad-Abad şehri kurularak ikinci başkent ilan edilmiştir. 1243 Moğol İstilasından sonra bağımsızlığını ilan eden Eşrefoğulları bölgeyi ele geçirmiştir. 1326 yılında Eşrefoğulları Beyliği'nin hâkimiyetinin son bulması üzerine bölge Hamitoğulları'nın himayesine girmiştir. Bölge, Osmanlı Döneminde 1467 yılında Fatih Sultan Mehmet'in emriyle Osmanlı Devleti sınırlarına dâhil edilmiş ve Karaman Eyaleti'nin bir sancağı haline gelmiştir (Konya Turizm Envanteri, 2000:144). Bölge farklı kavimlerin himayesinde kaldığı için tarihi eser yönünden zengindir.

İlkçağlarda “*Pisidya*” adıyla anılan Beyşehir, on üçüncü yüzyılın başlarında harap edildiği için “*Viranşehir*” olarak adlandırıldı. On üçüncü yüzyılın ortalarında Selçuklu sultanlarından Alaeddin Keykubad'ın hâkimiyetine giren bölge Türkmenler tarafından yeniden inşa edildi. Bölge on üçüncü yüzyıldan on dördüncü yüzyıla kadar Eşrefoğulları Beyliğinin hâkimiyetinde kalmıştır. Bu dönemde Seyfeddin Süleyman Bey şehir surlarla koruma altına almış ve şehir “*Süleymanşehir*” olarak adlandırılmaya başlanmış zamanla beyin şehri olarak anılan bölge Beyşehir adını almıştır (Alperen, 2001:3).

3.1.2. Beyşehir'in Coğrafi Konumu ve Coğrafyası

Yüzölçümü 2652 kilometre kareden oluşan bölgenin dörtte birini Beyşehir Gölü oluşturmaktadır (<http://beysehirkultur.org>, 2017). Konya İline bağlı olan ve İlin güney batısında bulunan ilçe Göller Yöresi ve Orta Toroslar arasında konumlanmıştır. Beyşehir'in doğusunda Konya merkez, batısında Konya'nın ilçelerinden olan Şarkikaraağaç ve Isparta'ya bağlı Eğirdir, Sütçüler ilçeleri kuzeyinde Konya'nın ilçelerinden Doğanhisar, Ilgın ve Hüyük bölgeleri güneyinde ise Seydişehir ve Derebucak ilçeleri yer almaktadır (<http://www.beysehirto.org.tr>, 2017).

3.1.3. Beyşehir'in İklimi

Akdeniz ikliminin hâkim olduğu Isparta İli ile karasal iklimin hâkim olduğu karasal iklim arasında kalan ilçede geçiş iklimi görülmektedir. Bu bağlamda Beyşehir gölü çevresinde ılıman iklim görülürken daha yüksek kesimlerde karasal iklim yer almaktadır. Ancak bölgede daha çok karasal iklim hüküm sürmekte dolayısıyla yazlar kısa ve kurak geçerken kışlar daha uzun ve sert geçmektedir (Alperen, 2001:5-6). Bölgede yıllara göre ortalama sıcaklık 11,2 derece olup, yıllık en yüksek sıcaklıkların ortalaması 17,5 ve en düşük sıcaklıkların ortalaması 4,6 derecedir (<http://beysehirkultur.org>, 2017).

3.1.4. Beyşehir'in Nüfusu ve İdari Yapısı

Beyşehir'in merkezinde 1507 yılında 269 hane ve ortalama 1350 kişi ikamet ederken 1518-1524 tarihleri arasında bu rakam 1900 kişiye 1584 yılında ise 3000 kişiye yükselmiştir. Osmanlı döneminde ilk nüfus sayımının yapıldığı ve sayıma yalnızca erkek nüfusun dâhil edildiği 1831 yılında ise ilçe merkez nüfusu 831 kişiden oluşmaktadır. Cumhuriyet döneminde yapılan ve kadınlarında dâhil edildiği 1933 yılı nüfus sayımında ilçenin merkez nüfusu 3178 kişi, 1944 yılında yapılan nüfus sayımında ise 3720 kişi olarak kaydedilmiştir (Muşmal, 2005:86-87). Beyşehir ilçesinin cumhuriyetin ilk nüfus sayımından günümüze kadar olan nüfus değişimlerine tablo 6'da yer verilmiştir.

Tablo 6. Yıllara Göre Beyşehir'in Nüfus Değişimi

Yıllar	İlçe Merkez	Köy-Kasaba	Toplam Nüfus
1927	3578	36367	38925
1935	2620	44766	47386
1940	2947	47758	50705
1950	3173	53153	56316
1960	5833	66287	72120
1970	8980	90085	99065
1975	14116	99169	113285
1980	15359	92359	107718
1985	21241	99113	120354
1990	30412	63153	93565
1997	40508	64902	105410
2000	41312	76832	118144
2007	32799	39913	72712
2008	31598	38719	70317
2009	32525	38044	70569
2010	33895	36502	70397
2011	34741	35525	69966

Kaynakça: (<http://www.beysehirto.org.tr>, 2017)

3.1.5. Beyşehir'in Eğitimi

Geçmişten günümüze pek çok farklı medeniyete ev sahipliği yapmış olan ilçede ilk önemli eğitim kurumları 14. yüzyılda inşa edilen Eşrefoğlu Medresesi ve İsmail Ağa Medresesidir. 19. yüzyılın ikinci yarısında ilçede medrese sayısı on sekize çıkmıştır. (Alperen, 2001:130). Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarında ilçede on dokuz tane okul mevcutken 1970 yılında bu sayı yüz on yediye çıkmıştır (Alperen, 2001:131).

Günümüzde ilçede 40 tane ilköğretim okulu, 14 tane ortaöğretim okulu, 3 tane yaygın eğitim kurumu mevcuttur. Ayrıca ilçede Selçuk Üniversitesine bağlı bir tane işletme fakültesi ve iki tane meslek yüksekokulu bulunmaktadır (<http://www.beysehirto.org.tr>, 2017).

3.1.6. Beyşehir'in Ekonomisi

Beyşehir, tarım sektöründe oldukça önemli potansiyele sahip bir bölgedir. Bölgede 66.567 hektarlık işlenebilir tarım arazisi mevcuttur. Bu araziden yıllık 103 bin ton hububat, 13 bin ton baklagil, yaklaşık 90 bin ton endüstriyel bitki ve 9 bin civarı meyve üretimi elde edilmektedir (Zengin vd., 2003:24). Hububat üretiminde buğday, arpa, yulaf, çavdar endüstriyel ürünlerde patates, şeker pancarı, haşhaş, ayçiçeği baklagillerde fasulye, nohut, mercimek meyve üretiminde ise üzüm, elma, armut bölge için başta gelen tarım ürünleridir (<http://www.beysehirto.org.tr>, 2017). Bölgede üretilen meyveler genellikle öz tüketim için yetiştirilse de elma ve armut diğer bölgelere gönderilen ürünlerdir (Alperen, 2001:146).

Bölgede çoğunluğu yerli ırkların oluşturduğu koyun, keçi, sığır ve kümes hayvanları hayvancılıkta önemli bir yere sahiptir (Alperen, 2001:147). 2009 verileriyle bölgede 26 bine yakın büyük baş, 7500 adet küçükbaş hayvan mevcuttur. Ayrıca bölge için sazan, sudak ve kadife balığının yaygın olduğu balıkçılıkta önemli bir geçim kaynağıdır. 2009 verileriyle Beyşehir Gölü'nden 2221 ton balık elde edilmiş ve bölge ekonomisine 725.000 TL katkıda bulunmuştur (<http://www.beysehirto.org.tr>, 2017).

Beyşehir yöresi için diğer önemli sektör ise sanayidir. Bölgenin sanayisi Tekstil ve dokumacılık, silah ve av sanayi, madencilik sektörü olarak üç ana alanda toplanmıştır.

Akkanat Holding'in 1996 yılında Beyşehir'de kurmuş olduğu Beyteks Entegre Tekstil Fabrikası üretiminin tamamını ihraç ederek bölgenin dünya çapında tanınmasına ön ayak olmuştur. Ayrıca Selçuklulardan günümüze dokumacılık bölgede yaşatılmaya çalışılan bir değerdir. Bu bağlamda Doğanbey Kasabasında el dokuması kilim ve battaniyeler üretilmektedir (<http://dunyarehberi.blogspot.com.tr>, 2017).

Bölgenin ekonomisinde önemli bir paya sahip diğer bir sektör ise av tüfeği üretimidir. İlçeye bağlı Huğlu ve Üzümlü beldeleri ile Derebucak ilçesinin Gencek kasabasında 1915 yılından günümüze av tüfeği üretimi yapılmaktadır. Bu bölgelerde av tüfeği üretiminin başlamasında milli mücadele yıllarındaki silahlanma ve mevcut

silahları tamir etme çabası etkili olmuş, av tüfeğinde edinilen deneyimler kuşaktan kuşağa aktararak bugüne ulaşmıştır (Demirci vd., 2009:229). 1962 yılında Huğlu'da av tüfekleri kooperatifinin kurulmasıyla daha büyük ölçekli seri üretime geçilmiştir (<http://www.beysehirto.org.tr>, 2017).

Bölgenin sanayisindeki son önemli sektör ise madenciliktir. Bölgede 163 ton linyit, 3 milyon ton baryum, barit ve mermer madeni bulunmaktadır (Alperen, 2001:148). Ayrıca bölgede krom ve andezit madenleri de mevcuttur.

3.1.7. Beyşehir'in Alternatif Turizm Olanakları

Kitle turizminin olumsuz yanlarına karşı ortaya çıkan alternatif turizm, doğaya ve kültürel değerlere saygılı ve bu değerlerin sürdürülebilir olmasını amaçlayan bir turizm olgusudur. Birçok medeniyete ev sahibi olmuş Beyşehir hem kültürel değerleriyle hem de doğası ve yeryüzü şekilleri ile pek çok alternatif turizm çeşidine sahiptir. Beyşehir'in turistik açıdan SWOT analizine tablo 7'de yer verilmiştir.

Tablo 7. Beyşehir Turizmi SWOT Analizi

GÜÇLÜ YÖNLERİ	ZAYIF YÖNLERİ
- Türkiye'nin en büyük tatlı su gölünün ilçe sınırlarında yer alması - Manzara seyir noktalarının varlığı - Bozulmamış doğaya, eşsiz flora ve faunaya sahip olması - Farklı çağlardan eserleri barındırması - Dünya çapında öneme sahip mağaraların mevcut olması - İç Anadolu bölgesinin sert karasal iklimine nazaran ılıman bir iklime sahip olması ve nemin düşük olması - Ana ulaşım ağının içinde yer alması - Farklı rekreasyon ve alternatif turizm türlerine olanak sağlayan yer yüzü şekillerine sahip olması - Bölgenin aşırı kalabalık olmaması - Bölgede turizm fakültesinin varlığı - Yöresel el sanatlarının ve yemeklerin bozulmadan günümüze kadar ulaşması - Festivallere ev sahipliği yapması - Beyşehir Gölü ve ilçede yer alan akarsularda balıkçılık imkanının olması - Yüz elliden fazla kuş türüyle ornitoloji turizmi için elverişli olması	- Konaklama tesislerinin nitel ve nicel eksikleri - Konakla işletmelerinde çalışacak kalifiye eleman eksikliği - Özellikle yerli turistlerin mağaralar hakkında yeterli bilgiye sahip olmaması - Alternatif turizm imkânlarının ve bölgenin yeterli tanıtılmaması - İlçeye ulaşımında çeşitliliğin az olması - Otobüs seferlerinin düzensizliği - İlçenin havaalanına uzak olması - Arkeolojik alanlara ulaşım imkânlarındaki yetersizlikler - Tarihi eserlerin yerlerini gösteren tabelaların yeterli sayıda olmaması - Yerel yönetimlerin turizm için yeterli kaynak ayırmaması - Karayollarının kötü satih kaplaması ve ilçeyi merkeze bağlayan yollarda devam eden yol yapım çalışmalarının uzun zamandır devam etmesi - Karavanlar ve tur otobüsleri için park alanın yeterli olmaması - Göl çevresindeki yolların dar olması araçla ulaşımında sorunlara yol açabilmektedir - İlçe içinde yeterli toplu taşımanın olmaması - Halkın turizm algısının gelişmemiş olması
FIRSATLAR	TEHDİTLER
- Bölgenin, turizmi tüm yıla yayacak farklı aktivitelere olanak vermesi - Cazibe merkezlerine yakın olması - Göl kıyısında mevcut olan plajlar - Nüfusu bakımında il olmaya aday bir ilçe olması - Yerli halkın tasarruflarını ilçe içinde yatırıma dönüştürmesi	- Turizm tesislerinin genellikle günübirlik kullanım için dizayn edilmesi - Gölün kirli olması - Tarımda kullanmak amacıyla gölden aşırı su çekilmesi - Kıyı koruma bölgesinde turistik tesislerin yapılmaya başlanması - Mevcut olan alternatif turizm olanaklarının pek çoğunun fakına varılmamış olması veya yeterli değerlendirilememesi

Kaynakça: (Güngör ve Aslan, 2003:69-70).

3.1.7.1. Beyşehir'de İnanç Turizmi

Beyşehir tarihi cami ve türbeleriyle inanç turizmi açısından oldukça önemlidir. Bölgenin inanç turizminde önemli bir yere sahip olan eserler şunlardır;

(1) Eşrefoğlu Camii

Beyşehir Gölü'nün 100 metre kuzeyinde bulunan cami (Efe, 2012: 51) içerişehir olarak isimlendirilen mahallede yer almaktadır (Özdemir, 2016:99) Caminin yapılışı hakkında iki farklı görüş mevcuttur. Ortaya atılan ilk görüşe göre cami 1162 yılında Sultan Sencer tarafından yapılmıştır. İkinci görüşe göre ise cami 1296-1299 yılları arasında, Eşrefoğlu Beyliği'nin de kurucusu olan Seyfettin Süleyman Bey tarafından yaptırılmıştır. Tarihçiler yaygın olarak ikinci görüşü desteklemektedirler (Efe, 2012: 33).

Türk taş işçiliğinin nadide eserlerinden biri olan camide hiçbir yabancı karakter kullanılmamış tamamen yerli tarzda inşa edilmiştir (Alperen, 2001:84). Eşrefoğlu Camii Anadolu'da Selçuklu eserleri arasında düz çatılı, ahşap direkli camiler arasında en büyüğü olması bakımından dönemin mimarisini temsil etmektedir (Efe, 2012: 23). Dikdörtgen şeklinde inşa edilen caminin kuzey doğu ve batı kapısı olmak üzere toplam üç kapısı mevcuttur (Özdemir,2016:99).

Türk mimarisinin ağaç dirsekli camiler gurubuna giren eser bu alanda ortaya koyulmuş en ihtişamlısı ve büyüğüdür. Cami pek çok kez onarımdan geçmiş, 1941 yılında yapılan onarımla birlikte topraktan olan damı eğimli bir çatı şeklinde yenilenmiş ve 1956 yılında çatı bakır levhalarla kaplanmıştır (Özdemir, 2016:99). Daha sona 1962, 1965, 1968 yıllarında restore edilen camide 1996 yılında zemin güçlendirme çalışmaları yapılmıştır (Alperen, 2001:85). Beyşehir'in sembollerinden biri olan cami günümüzde yerli ve yabancı pek çok ziyaretçiyi ağırlamaktadır.

(2) Yarım Türbe

1561 yılında inşa edilmiş olan türbe yöre halkı arasında “*Araplar Türbesi*” ve bazı kaynaklarda “*İsimsiz Türbe*” olarak da anılmaktadır (Alperen, 2001:108). Eşrefoğlu Camiinin kuzey doğusunda yer alan kubbesi olmayan türbenin üzeri açıktır ve örtüsü sonradan çökmüştür (Muşmal, 2005:209).

(3) Demirli (Subaşı) Mescit

1314 yılında Subaşı Şerafettin Emir Ahmet Bey tarafından yaptırılmış olan mescit, Demirli mescit olarak bilinmesine karşın bazı kaynaklarda “*subaşı nam-ı diğer demirli mescit*” ifadesine de yer verilmiştir (Muşmal, 2005:170). Eşrefoğlu Camisinin batısında bulunan mescit yalnızca ibadet amaçlı değil aynı zamanda medrese eğitimi vermek içinde inşa edilmiştir. Uzun yıllar ibadete kapatılmış olan mescit günümüzde ibadete açıktır (Alperen, 2001:108).

(4) Bayındır Camii

Beyşehir’in Bayındır Mahallesinde bulunan camii kitabesinden de anlaşıldığı üzere 1365 yılında inşa edilmiştir. Doğu ve batı cepheler olmak üzere iki girişi bulunan cami kare şeklinde muntazam bir plana sahip olmasına ve Türk taş işliğinin örneklerini yansıtmaya karşın bugüne kadar Beyşehir’i tanıtan hiçbir yazılı veya görsel basında yer almamıştır. Ayrıca caminin tarihi eser olduğunu gösteren kahverengi tabelalarda bulunmamaktadır (<http://www.beysehirhaber.com>, 2017).

(5) Hacı Armağan Camii

1239-1240 yıllarında inşa edildiği düşünülen caminin adını aldığı Hacı Armağan Şah’ın Selçuklu emirlerinden Ertokuş’un azatlı beylerinden biri olduğu bilinmektedir (Alperen, 2001:112). Bazı kaynaklarda “*Meydan Mahallesi Cami*” olarak da geçen cami bugün halk arasında “*Cuma Cami*” olarak da anılmaktadır. Cami taştan inşa edilmiş olup minarelerinden biri 1956 yılında, caminin solunda yer alan Hacı Hafız Çeşmesi’nin yerine yapılmıştır (Muşmal, 2005:167).

(6) Çarşı Camii

Beyşehir’in merkez mahallelerinden Evsât Mahallesi’nde bulunan ve bazı kaynaklarda “*El-Hâc Lütfullah Ağa Cami*” olarak da geçen cami 1823 yılında Hacı Lütfullah tarafından inşa edilmiş, minaresi ise sonrada Celepoğlu tarafından yaptırılmıştır (Muşmal, 2005:168). Eski caminin bazı kısımları yıkılmış ve 1960’lı yıllarda yenisi yapılmıştır. Celepoğlu tarafından yaptırılan minare günümüzde

eserden ayrı kalmış yeni minare ise 1974 yılında Kilisli M. Çetinalp tarafından inşa edilmiştir. Camiye 1999 yılında 400 m²'lik yeni bir bölüm eklenmiştir (Alperen, 2001:113).

3.1.7.2. Beyşehir’de Tarih ve Kültür Turizmi

Beyşehir’in kültür ve tarih turizmine kaynak oluşturan önemli eserler şunlardır;

(1)İsmail Ağa Medresesi

Eşrefoğlu Camisinin batısında yer alan medrese halk arasında “*Taş Medrese*” olarak da anılmaktadır. Medresenin Seyfeddin Süleyman Halil Bey tarafından yapıldığı rivayetler arasında yer almasına karşın pek çok kaynakta eserin 1370 yılında Büyük Emir İsmail Ağa tarafından yaptırılmış olduğunu bilgisi yer almaktadır (Alperen, 2001:105).

“*Medrese açık avlulu iki eyvanlı medreseler grubuna girmektedir. Doğuda giriş eyvanına açılan taş kapı tezyinatı muntazam taş işçiliğine sahiptir. Medresenin ortasında kareye yakın avlunun etrafı (giriş ve yanlardan) revaklarla çevrilidir. Medrese’nin güney batısında İsmail Ağa’ya ait türbe yer almaktadır*” (<http://212.174.161.21/kudeb>, 2017). Günümüzde hem bir tarihi eser hem de turizm için önemli bir yapıt haline gelen İsmail Ağa Türbesine yöre halkı tarafından “*Süt Dede Türbesi*” de denilmektedir. Türbenin halk tarafından bu şekilde anılmasının nedeni ise yeni doğum yapmış ve sütü kesilmiş kadınların bu türbeye gelerek dua ettiklerinde sütlerinin geleceği inancına dayanmaktadır (Efe, 2012:155).

Harap bir vaziyette bulunan medrese ve türbe 2008 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından restore edilerek turizme ve ilçeye kazandırılmıştır. Ancak restorasyon sırasında portalı ve türbe dışındaki kısımlar orijinalliğini kaybetmiştir. Günümüzde medresenin taş kapısı ve bazı bölümleri dışında kesin bir planı bulunmamaktadır (Muşmal, 2005:150).

(2) Bedesten (Bezzarlar Hanı)

Eşrefoğlu Camii'nin yapımıyla eş zamanda, 1299 yılında, inşası tamamlanan bedesten Osmanlı İmparatorluğu zamanında yeniden restore edilmiştir. Bedesten 1975 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından da restore edilmiştir. Türk taş işçiliğini en güzel şekilde yansıtan yapı Osmanlı bedesten mimarisi içinde örnek teşkil etmektedir (Alperen, 2001:98). Uzunluğu 28 metre ve eni 21 metre olan bedestende toplamda 34 tane dükkan yer almakta olup tavanı kurşun kaplı altı kubbeyle örtülüdür. Bedesten, bez-kumaş satılan yer anlamında “Bezziye Hanı” olarak da bilinmektedir (<http://www.yerturk.com>, 2017).

(3) Çifte Hamam

Türklerle birlikte mimariye girmiş olan hamamlar yalnızca temizlenmek için oluşturulmuş alanlar olarak kalmamış mimari tarzlarıyla da ön plana çıkmışlardır. Selçuklu hamam mimarisinin en güzel örneklerinden birini temsil eden yapılardan biride 1299 yılında Eşrefoğlu Süleyman Bey tarafından yaptırılmıştır. Kadın ve erkekler için ayrı bölümleri bulunan hamam bazı kaynaklarda “Eşrefoğlu Hamamı” olarak anılırken bazı kaynaklarda da “Çifte Hamam” ve “Büyük Hamam” adıyla geçmektedir (Önge, 1968:140-141).

Beyşehir Gölünün kuzeyinde Eşrefoğlu Mahallesi'nde yer alan hamam uzun yıllar samanlık olarak kullanılmış bir kısmı toprak altında kalmıştır (Alperen, 2001:101). Konya Vakıflar Müdürlüğü'nün 2006-2009 yıllarında yapmış olduğu restorasyon çalışmasıyla kullanılabilir hale gelmiştir. Hamam günümüzde şahıs işletmesi olarak erkek ve kadınlara hizmet vermektedir (<https://www.haberler.com>, 2017).

(4) Taş Köprü

Beyşehir'in simgelerinden biri olan taş köprü, Konya Ovasını sulama amacıyla ilk kez Osmanlı Devletinde Kanuni Sultan Süleyman döneminde projelendirilmiştir. Proje daha sonra farklı zamanlarda gündeme gelmiş olsa da ancak 1908-1914 yılları arasında tamamlanabilmiş ve Osmanlı Devleti'nin ilk sulama projesi olmuştur (Alperen, 2001:110-111). Söz konusu yıllarda proje kapsamında taş

köprünün yerine eşik kotu 1121 metre olan bir regülatör inşa edilmiş ve Beyşehir Gölü kontrol altına alınmıştır (Muşmal, 2008:224). 15 tane gözden oluşan taş köprü 1997 yılında taşıt trafiğine kapatılmış ve yerine şuanda hizmet vermekte olan köprü inşa edilmiştir (Alperen, 2001:112). İlerleyen yıllarda tüp geçit projesiyle taş köprünün görünümünü bozan mevcut köprünün kaldırılması ve Taş Köprünün tekrar turizme kazandırılması planlanmaktadır (<http://www.beysehir.bel.tr/haberler>, 2017).

(5)Kubad-Abad Sarayı

Selçuklu Dönemi sanat eserlerinden olan Kubad-Adab Sarayı Sultan Alâeddin Keykubad Döneminde yazlık saray olarak Beyşehir Gölü'nün batı kıyısında bugün Gökaya olarak adlandırılan bölgenin yakınlarında inşa edilmiştir (Önder, 2016:31). Selçuklu İmparatorluğunun çöküşünden sonra terkedilen saray ilk kez 1949 yılında o dönemin Konya Müze Müdürü olan Zeki Oral tarafından tespit edilmiştir (Tapur, 2009:481). Oral'ın ardından 1956 yılında Mehmet Önder sarayla ilgili çalışmaları sürdürmüş 1965-1968 yılları arasında ise Otto Dorn başkanlığında kazılar devam etmiştir. 1980 yılından bu yana Prof. Dr. Rüçhan Arık önderliğinde kazılara devam edilmektedir (Alperen, 2001:79-81).

Sarayın en dikkat çeken özelliği çiniler üzerinde bulunan figürlerdeki çeşitliliktir. Saraydaki çinilerin en tipik özelliği üzerinde insan figürlerinin bulunmasıdır ve bu figürlerin pek çoğu dönemin sultanı ve yakınlarını yansıtmaktadır (Önder, 2016:33). Çinilerin bir kısmı bugün Konya Karatay Müzesinde sergilenmektedir. Selçuklulardan günümüze kadar ayakta kalmayı başarmış tek Selçuklu Sarayı olan Kubad-Abad Sarayında ödenek yetersizliğiyle kazı ve restorasyon çalışmaları aksamakta ve saray turizme kazandırılmamaktadır (Tapur, 2009:481).

(6)Eflatunpınar

Konya'nın Beyşehir ilçesinin Sadıkhacı Köyünde bulunan anıt 13. Yüzyılın son çeyreğinde Hititler döneminden kalma bir eserdir (Akgöz, 2014:110). Anıtın ön tarafında anıtlı aynı tarihte yapılmış bir de havuz bulunmaktadır. Havuz yıllarca yöre halkı tarafından balık çiftliği olarak kullanılmıştır (Altınsaçlı ve Altınsaçlı, 2005:13-

14). 7.5 metre genişliğinde ve 4 metre yüksekliğindeki anıt 19 tane kabartma desenli taşla şekillendirilmiştir (Akgöz,2014:110). Hititler tarafından tanrı ve tanrıçalara şükranlarını belirtmek için yapılan anıtta bu tanrı ve tanrıçaları temsil eden 12 adet figür yer almaktadır (Altınsaçlı ve Altınsaçlı, 2005:13).

İlk defa Hamilton tarafından keşfedilen eser 1996 yılında arkeolog A. Sırı Özenir ve ekibi tarafından yeniden ele alınmış ve kazı çalışmaları yapılmıştır (Alperen, 2001:74). Günümüzde havuz ve anıt koruma altına alınmış anıtın 200-300 metre uzağına kurulmuş balık çiftlikleri ve turizm işletmeleriyle yerli ve yabancı ziyaretçilere ev sahipliği yapmaktadır (Altınsaçlı ve Altınsaçlı, 2004:14).

(7)Kale Kapısı

Kale Kapısı, Selçuklu Hükümdarı Keyhusrev oğlu Mesud'un hükümdarlığı zamanında, 1290 yılında, Eşrefoğlu Süleyman Bey zamanında yaptırılan iki kapılı kaleden kalan tek kalıntı olan kuzey kapısıdır (Konyalı, 1968:102; <http://beysehirkultur.org>, 2017). 7 metre uzunluğundaki kapının üzerinde “*biri kapıyı ilk yaptıran Eşrefoğullarına diğer ikisi de kaleyi tamir ettiren IV Murat devrine ait üç kitabe bulunmaktadır*” (<http://beysehirkultur.org>, 2017). Kale biri 1545 yılı diğeri 1605 yılı olmak üzere iki farklı tarihte onarıma girmiştir (Alperen, 2001: 105). Uzun yıllar korunmayan eser 2011 yılında başlatılan Konya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü tarafından yürütülen çalışmayla ve Arkeolog Nurettin Özkan'ın önderliğinde yeniden turizme kazandırılmıştır (<https://www.haberler.com>, 2017).

(8)Fasıllar Anıtı

Eflatunpınarla pek çok benzerlik taşıyan anıtın Hitit dönemine ait bir eser olduğu anlaşılmaktadır. Beyşehir'e 18 km uzaklıkta bulunan eser, farklı pek çok anıttan oluşmaktadır. Bu anıtlar arasında en önemlileri Kurtbeşiği olarak da adlandırılan Beşikkaya Anıtı, Lukyanos Anıtı, Bereket Anıtıdır (Alperen, 2001:75-77).

Beşikkaya Anıtı, yaklaşık 70 ton ağırlığındadır bazalttan yapılmıştır. Anıtta bir tanrı ve iki aslan tasvir edilmiştir (Akgöz, 2014:111). Beşikkaya Anıtının doğusunda bulunan Lukyanos Anıtı 10 metre uzunluğundadır ve üzerinde 19 satılık

bir kitabe bulunmaktadır (Alperen,2001:76). Bereket Anıtında ise Roma askerleri tasvir edilmektedir (Alperen, 2001:77).

(9) Heraklis Lahdi

Eser 1958 yılında Halil Ulukaya adlı bir çoban tarafından Beyşehir yolu üzerinde yer alan Yunuslar Köyü harabesinde keşfedilmiştir. Günümüzde Konya Arkeoloji Müzesinde sergilenen eser 2.5 metre uzunluğunda ve 1.3 metre enindedir (Alperen, 2001:78). M.S. 250’li yıllarda yapıldığı düşünülen lahdin üç yüzünde Herkül’ün 12 zor işi sergilenmektedir (<http://www.arkeoloji.biz>, 2017).

(10)Sonsuz Şükran Köyü

2009 yılında Konya Hüyük’e bağlı Çavuş Kasabasında kurulan Sonsuz Şükran Köyü çeşitli sanat etkinliklerinin yapılması ve yöresel değerlerin korunması ve unutulmaması amacıyla kurulmuş bir sanat köyüdür. Bu bölgenin tercih edilmesinin en temel nedeni ise bölgenin turistik deformasyona maruz kalmamış ve bakir kalmış bir bölge olmasıdır (<http://www.sonsuzsukran.org>, 2017). Proje kapsamındaki bölgede rekreasyon alanları, özgün paklar, deneme bahçeleri, sanatçıların yerleşimi için oluşturulmuş yerel biçimdeki konutlar, kültür merkezi ve atölyeler mevcuttur. Alanında Türkiye’de bir ilk olan Sonsuz Şükran Köyü hem bölgenin kalkınması hem de yerli ve yabancılara tanıtılması açısından önemli bir projedir (Özdemir, 2016:110).

3.1.7.3. Beyşehir’in Göl Turizmi

Antik çağlarda “*Karallis*” ve “*Skleros*” isimlerine sahip olan Beyşehir Gölü, güney ve batıda Toros Dağları, doğuda Erenler ve kuzeydoğusunda Anamas ve Sultan Dağları tarafından çevrelenmiştir (Muşmal, 2008:222). Tektonik yapılı karstik bir göl olan Beyşehir Gölü, Van ve Tuz Göllerinden sonra Türkiye’nin üçüncü en büyük gölüdür ve tatlı su gölleri arasında da birinci sıradadır (Alperen, 2001:9; Özdemir, 2016:92). Deniz seviyesinden 1120 metre yükseklikte olan ve 656 km² alana sahip olan gölün derinliği konusunda ise farklı görüşler mevcuttur (Özdemir, 2016:92-93). Beyşehir Gölü farklı balık türlerine ev sahipliği yaptığı için olta balıkçılığına uygun olmasının yanı sıra Üstünler-Yarbaşı Plajı sayesinde plaj turizmi

ve sörf turizmi içinde olanaklar barındırmaktadır (Özdemir, 2016: 93-94). Ayrıca günbatımı sırasında göl ve Anamas Dağlarının oluşturduğu görünüm açısından dünyada birinci derece gruplar arasında yer almakta ve bu özelliği ile özellikle fotoğrafçılıkla ilgilenen ziyaretçiler tarafından tercih edilmektedir (Alperen, 2001:9). Beyşehir Gölü 33 tane adaya sahiptir (Özdemir, 2016:93). Bu adalardan belli başlı bazıları şunlardır(Alperen,2001:11-13; Özdemir, 2016:96-98; <http://www.beysehir.bel.tr>, 2017);

- *Mada (Kazak) Adası*: Adaya Farsça 'da “*dış hayvan*” anlamına gelen Mada denilmekle birlikte 1865'te adaya yerleşen Kazaklardan dolayı “*Kazak Adası*” da denilmektedir. Mada Adası 8220 hektar yüz ölçümü ile Beyşehir'in en büyük ve üzerinde yerleşimin olduğu tek adasıdır. Günümüzde adada bulunan köyde Yörükler yaşamaktadır.
- *Hacı Akif Adası*: Beyşehir'e 25 km uzaklıkta bulunan ada ismini bölgede bulunan ünlü tarihi evin sahibi olan Hacı Akif Efendi'den almıştır. 100 metre büyüklüğünde ve sarkıt-dikitleriyle ünlü bir mağaraya sahip olan ada ayrıca oldukça çeşitli böcek türlerini de barındırdığı için milli park alanı içindedir.
- *İğneli Ada*: En yüksek noktası 1282 metre olan İğneli Ada geniş kumsalları ve tarihi kalıntıları ile turistik açıdan önemli bir potansiyele sahiptir.
- *Aygır Adası*: 1055 dekarlık alana sahip olan ve en yüksek noktası 1260 metre yükseklikte bulunan ada doğa ve kumsallarıyla dikkat çekmektedir. Ayrıca ada da tarihi bir kilise kalıntısı bulunmaktadır.
- *Orta Ada*: 2500 dekarlık alana sahip olan ada İğneli Ada ve Aygır Adasının 200 metre yakınında yer almaktadır ve bu adalarla boğaz oluşturmaktadır. Adada tarihi eser kalıntıları ve yoğun biçimde yer alan ardıc ağaçları dikkat çekmektedir.
- *Kes Adaları*: En yüksek kısmı 1134 metre genişliği 1645 dekar olan ada 10 tane küçük adanın birleşiminden meydana gelmiş otlak biçimindedir. Bu adalara “*içeri-dışarı adalar*” ve “*köy adaları*” da denilmektedir.
- *Kızılada*: Kurucuova Köyü yakınlarında bulunan ada 110 dekar genişliğindedir ve en yüksek noktası 1142 metredir. Tarihi eser kalıntılarının

da bulunduğu adada yerel halk tarafından ekim-biçim amacıyla da kullanılmaktadır.

- *Çeçen Adası*: 595 dekarlık alana sahip olan ada “*Aşağıtağıl, Terkenli, Hacı Osman, Gavur Adası* “ gibi isimlerle de anılmasa da Kurtuluş Savaşı’nda Çeçenlerin bölgede göstermiş oldukları yoğun mücadele nedeniyle adaya Çeçen Adası adı verilmiştir. Adada çiftlik evleri ve tarihi eser kalıntıları yer almaktadır.
- *Gölkaşı Adası*: 565 dekarlık alana sahip olan adanın en yüksek noktası ise 1138 metredir.
- *Eşek Adası*:140 dekarlık alana sahip olan adanın en yüksek noktası 1139 metredir. Adada Selçuklu Döneminden kalma tarihi eser kalıntıları yer almaktadır.
- *Akburun Adası*: 60 dekarlık alana sahip olan ve en yüksek noktası 1128 metre olan adaya “*Ömer Çavuş Adası*” da denilmektedir. Adada eski mezar taşları ve tarihi eser kalıntıları mevcuttur.
- *Kirse Adası*: Gölün en derin kısmında bulunan ada Kirse Boğazı vasıtasıyla Mada Adası’ndan ayrılmaktadır. Adada yer alan kilise kalıntısı 1878 yılında Alman araştırmacı Hirschfeld tarafından incelenmiştir.
- *Kız Kulesi*: Kubad-Abad Sarayına 3,5 km uzaklıkta bulunan adada yer alan ve günümüzde sadece kalıntıları bulunan yapı zamanında Kubad-Abad Sarayının harem dairesi olarak kullanılmıştır. Çeşitli kuşları da barındıran adaya “*kuş cenneti*” benzetmesi de yapılmaktadır.
- *Höyük Adası*:20 dekar genişliğine sahip adada tarihi mezar ve kalıntılar mevcuttur. Ayrıca ada tarıma elverişlidir.
- *Mındıras Adası*: Roma Dönemine ait kalıntıların yer aldığı ada Gurgurum olarak anılan ve Beyşehir Gölünün altında kalan günümüzde hala görülebilen Gurgurum Kentine de ev sahipliği yapmaktadır.
- *Kül Adası*: Beyşehir Gölünün doldurulmasıyla oluştuğu rivayet edilen ada 10 dekarlık genişliğe ve 118 metre yüksekliğe sahiptir.

Beyşehir’in ekonomisi ve kalkınması açısından son derece önemli bir yere sahip olan göl geçmişten günümüze pek çok sorunla başa çıkmaya çalışmaktadır. Hem

erozyon gibi doğal nedenler hem de çeşitli projeler nedeniyle yıllar içinde gölün sularında ciddi boyutlarda çekilmeler meydana gelmiş bu durum bitki ve hayvan türlerinde tahribata neden olmuştur.

Günümüzde gölün su seviyesindeki düşüşlerin temel nedeni Konya Ovasına su taşıyan Çarşamba Kanalıdır. Diğer önemli nedenler ise düdenlerin ve Isparta İl sınırı dâhilindeki pompalarla suyun çekilmesi ve Kırelî Sulama Projesi kapsamında göl suyunun başka bölgelere aktarılmasıdır. Tüm bu müdahaleler sonucunda gölde yaşayan balık türleri 12’den 5’e düşmüş, kuş türleri ise 210’dan 30’a gerilemiştir (Alperen,2001:14-15).

3.1.7.4. Beyşehir’in Kuş Gözlem (Ornitoloji) Turizmi

Beyşehir Gölü ve çevresindeki adalar yırtıcı hayvan barındırmadığı ve özellikle balıkçılığın yapılmadığı sezonlarda ıssızlaştığı için su kuşları ve diğer pek çok kuş türü açısından önemli bir üreme ve barınma alanıdır. Kızılırmak Deltasından sonra en fazla kuş çeşidine ev sahipliği yapan Beyşehir Gölü “*Önemli Kuş Alanı (ÖKA)*” ilan edilmiştir (<http://www.beysehir.bel.tr>, 2017.) Türkiye’nin en büyük milli parklarından biri olan Beyşehir Gölü Milli Parkı 153 kuş türünü barındırmaktadır ve kuş türleri için araştırmalar devam etmektedir (<http://www.konyahaber.com>, 2017). Kuş gözlemi ve fotoğrafçılığı yapmak için son derece önemli bir yer olan Beyşehir’de kuş gözlemi için bir diğer önemli yerde Leylekler Vadisidir. Bölgede kuş gözlem turizminin canlanması ve tanıtılması amacıyla Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından kuş gözlem platformu, kulesi, seyir terası ve bilgilendirme levhaları için 09.05.2017 tarihinde ihale başlatılmıştır (<https://www.ilan.gov.tr>, 2017).

3.1.7.5. Beyşehir’in Mağara Turizmi

Yabancı ülkelerde yıllardır alternatif turizme önemli bir kaynak oluşturan mağaralar, ülkemizde de son dönemlerde fark edilmeye başlayan turizm kaynaklarından birini oluşturmaktadır.

Beyşehir Gölü’nün batısında yer alan Anamas Dağları yumuşak kalkerli yapıdadır bu durum ana kayaların aşınmasına, çökmesine neden olarak bölgede pek

çok mağaranın, obruğun, yutak ve yer altı sularının oluşmasına zemin hazırlamıştır (<http://beysehirkultur.org>, 2017). Beyşehir Türkiye'nin en fazla mağarası bulunan bölgelerinden biri olmasının yanı sıra mağaralarıyla uluslararası bir öneme de sahiptir. Bu bağlamda yapılan araştırmalar sonucunda Beyşehir'de 39 mağara ve çevresinde 45 mağara kayda geçilmiştir (<http://www.beysehir.gov.tr>, 2017). Beyşehir'de tespit edilen mağaralara tablo 8' de yer verilmiştir.

Tablo 8. Beyşehir'deki Mağaralar

No	Mağara	Bulunduğu Yer	No	Mağara	Bulunduğu Yer
1	Körükini Mağarası	Çamlık	26	Karga Deliği	Dumanlı
2	Balatini Mağarası	Merkez ilçe	27	Sıncap Deliği	Dumanlı
3	Pınargözü Mağarası	Yenişarbademli	28	Buzlu 1 Mağara	Dumanlı
4	Sığırini Mağarası	Yeşildağ	29	Buzlu 2 Mağara	Dumanlı
5	İnönü Mağarası	Kurucuova	30	Buzlu 3 Mağara	Dumanlı
6	İnsu Mağarası	Kurucuova	31	Buzlu 4 Mağara	Dumanlı
7	Karagöl Düdeni	Kurucuova	32	Düdenyayla	Dumanlı
8	Kartoz Pınarı	Dumanlı	33	Güvercinlik Mağarası	Dumanlı
9	Kızılın Mağarası	Dumanlı	34	Değirmenini Mağarası	Çamlık
10	Söbüalan Mağarası	Şamlar	35	Gerikini Mağarası	Çamlık
11	Buzdeliği Mağarası	Dumanlı	36	Damlaini Mağarası	Yeşildağ
12	Eşekini Mağarası	Yeşildağ	37	Dibek Düdeni	Çamlık
13	Kapılın Mağarası	Yeşildağ	38	Çobanini Mağarası	Çamlık
14	Direkliin Mağarası	Yeşildağ	39	Köyini Mağarası	Kurucuova
15	Hatçeninini Mağarası	Yeşildağ	40	İnönü Mağarası	Kurucuova
16	Kurudere Mağarası	Yeşildağ	41	İnanır Mağarası	Başgözü
17	Deliktaş Mağarası	Yeşildağ	42	Adaini Mağarası	Hacıakif Adası
18	Kısıkboğaz Mağarası	Yeşildağ	43	Asarini Mağarası	Kurucuova
19	Tulumini Mağarası	Üzümlü	44	Cula Deliği	Kızılca
20	Elmaağacı Mağarası	Üzümlü	45	Düdenyayla Mağarası	Dumanlı
21	Pancarlık Mağarası	Karadiken	46	Karlıobruk Mağarası	Dumanlı
22	Güvercinini Mağarası	Yeşildağ	47	Karlıçatlak Mağarası	Dumanlı
23	Dumantüten Mağarası	Karadiken	48	Buz Mağarası 1	Dumanlı
24	Çaldağı Mağarası	Mesutlar	49	Buz Mağarası 2	Dumanlı
25	Dumanlı Düdeni	Dumanlı	50	Asarönü Mağarası	Kurucuova

Kaynakça: (<http://dunyarehberi.blogspot.com.tr>, 2017)

Beyşehir'in mağara turizminde önemli yeri olan mağaralardan bazıları şunlardır;

- *Balatini Mağarası:* Balatini Mağarası Beyşehir'e bağlı Çam Beldesi ile Derebucak ilçesi sınırları arasında yer almaktadır (<http://konya.com.tr>, 2017). Uzunluğu 1830 metre olan mağara iki farklı katmandan oluşmaktadır. Yukarıda bulunan katmanın tamamı mağara kili ile kaplıdır buna karşılık alt katmandan su seviyesinin düşük olduğu zamanlarda yürüyerek gezilebilmektedir. Mağara travertenler, cadı kazanları ve diğer doğal

güzellikleriyle turistler için eşsiz manzaralar sunmaktadır (Ulus, 2009:42-43). Mağaraya ulaşım için Beyşehir-Manavgat yolunun 45. kilometresinde karayolu mevcuttur (<http://konya.com.tr> , 2017).

- *Körükini Mağarası*: Dünyanın en büyük mağaralarından biri olan Körükini Mağarası Beyşehir'in Çamlık Beldesinin 500 metre güneybatısında yer almaktadır (<http://konya.com.tr>, 2017). Mağaranın içinden 1250 metre uzunluğunda Uzunsu Deresi geçmektedir (Alperen,2001:5). Timurçin Aygen tarafından keşfedilen mağaraya her yıl yüzlerce turist gelmekte ve hem mağaranın doğal güzelliklerini görmekte hem de astım, bronşit gibi göğüs hastalıkları için dizayn edilmiş kür yerlerinden faydalanmaktadırlar (<http://beysehirkultur.org>, 2017).
- *Suluin(Değirmenini) Mağarası*: Beyşehir ilçesinin Çamlık Beldesinin 500 metre güneybatısında yer alan mağara Değirmen Vadisinde yer almaktadır. Mağaranın içinden akan Uzunsu Deresi şelaleler yaparak 150 metre sonra göle ulaşmaktadır (<http://sudemle3.blogcu.com>, 2017).
- *Pınargözü Mağarası*: Beyşehir Gölünün batısında Yenişarbademli'nin 11km batısında yer alan mağara Türkiye'nin en derin ve büyük mağaralarından biridir. Mağara ilk kez 1965 yılında Timurçin Aygen tarafından keşfedilmiştir. Mağara aşırı rüzgar ve diğer coğrafi engeller nedeniyle turistik açıdan elverişli olmamakla birlikte ekstrem sporlarla ilgilenen kişiler için cazip olabilir (<http://beysehirkultur.org>, 2017).
- *Pınarbaşı Mağarası*: Kızılova Polyesinin güneybatısında Beyşehir Gölünün güneyinde yer alan Pınarbaşı Mağarası karstik yapısından dolayı araştırılması zor bir mağaradır. Damlataş birikimi yönünden oldukça zengindir (Ulus, 2009: 44).
- *Büyük Düden Mağarası*: Beyşehir Derebucak yolunun 18. Kilometresinde Kemboş Ovasının batısında bulunan mağara 1km genişliğinde ve 15 km uzunluğundadır. Bahar aylarında eriyen karların suları başka bir düden olan Feyzullah Düdeni ile birlikte drene etmektedir.714 metre uzunluğundaki düden turistik açıdan aşırı önemli olmamakla birlikte mağara bilimcilerinin dikkatini çekmektedir (Ulus, 2009:44).

- Feyzullah Düdeni: “Düden, Konya İlinin, Derebucak ilçesine yaklaşık 25 km. uzaklıktadır. Aktif bir düden özelliğinde olup ilkbaharda, Kembos Polyesinin sularını drene eder” (<http://www.konya.bel.tr>, 2017).

3.1.7.6. Beyşehir’in Termal Turizmi

Beyşehir’in Hüyük beldesinde bulunan Köşk Termal Kaplıcaları Konya’ya 85 kilometre uzaklıktadır. Bölgede bulunan mevcut tesis havuz ve kaplıca evleri şeklinde hizmet vermektedir (Uluslan, 2009:38). Uzun yıllardır faaliyet gösteren kaplıcanın suyu hafif karbonatlı, sülfate kalsik bir sudur ve 35 derecedir. Kaplıcanın suyu böbrek hastaları, nevrit, çocuk felci gibi hastalıkların tedavisinde tercih edilmektedir (Özdemir, 2016: 108).

Bölgede yer alan bir diğer şifalı su ise Kuşaklı çamuru ve kaplıcasıdır. Beyşehir’e 25 km uzaklıkta bulunan termal 33°C sıcaklığı, 7.25 PH düzeyi ile romatizma ve deri hastalıklarının tedavisinde kullanılmaktadır. Beyşehir yolunda 2km içerde yer alan Sevindik şifalı suyu ise serbest karbondioksitli ve radonu az olan toprak alkali, acı, bikarbonatlı bir sudur ve karaciğer hastalıklarının tedavisi için tercih edilmektedir (<http://termaltatilkaplicaları.com>, 2017). Bölgede yer alan Yeşildağ Çamurluğu Kaplıcası sıcaklığı 33 dereceye varan ve debisi 1,2 litre olan kalsiyum, magnezyum, sodyum ve karbonat gibi maddelerden oluşan şifalı su kaynağıdır. Son yıllarda popüler olmaya başlayan kaplıca ve bünyesinde barındırdığı çamurluğun romatizma, siyatik, lumbagonun yanı sıra cilt ve deri hastalıklarına da iyi geldiği gözlemlenmiştir (Özdemir,2016:107).

3.1.7.7. Beyşehir’in Eko-Turizmi

Tarih ve kültür yönünden bir çok değere sahip olan ilçe doğa yönünden de şanslıdır bu nedenle ekolojik turizm açısından pek çok aktivite olanağına sahiptir bu aktiviteleri kısaca şu şekilde sıralamak mümkündür (Özdemir, 2016:111);

- Trekking,
- Bisiklet gezileri,
- Yaban hayatı gözlemciliği,
- Doğa gezileri,

- Botanik gezileri,
- Tatlısu, kum-güneş turizmi,
- Sportif olta balıkçılığı,
- Yamaç paraşütü,
- Köy ve çiftlik turizmi,

Beyşehir bölgesinin eko-turizmi için Beyşehir Gölü Milli Parkı ve Yaka Manastır Tabiat Parkı son derece önemli bir potansiyeldir. 11.01.1993 tarihinde milli park alanı olarak ilan edilen Beyşehir Gölü Milli Parkı 86.855 hektarlık alana sahiptir. Milli park fotoğrafçılık, kuş gözlemi, olta balıkçılığı, doğa yürüyüşleri gibi pek çok eko-turizm aktivitesi için elverişlidir. Beyşehir Gölü Milli parkı içinde *“85 familya, 305 cins, 545 tür, 140 alt tür ve 54 varyete yer almaktadır. Milli Park alanı içinde bulunan 560 taksonun 88’i endemiktir”*. Ayrıca milli park fauna açısından da son derece zengindir 153 kuş türü ve 16 adet balık türünü barındırmaktadır. Milli parkta turistik bir tesis yer almamaktadır (<http://www.milliparklar.gov.tr>, 2017).

Bölgenin eko-turizminin gelişmesinde önemli bir potansiyele sahip olan diğer yer ise Yakamanastır Tabiat Parkıdır. 1977 yılında A tipi mesire yeri olmaya hak kazanan tabiat parkı 2011 yılında Tabiat Parkı unvanına kavuşmuştur. 88,5 hektarlık bir alana sahip olan tabiat parkının içerisinde kır gazinosu, büfe, bungalov ve seyir terasları bulunmaktadır (Özdemir, 2016:70).

Son yıllarda bölgede eko-turizmin gelişmesi için atılan diğer bir önemli adım ise 2009 yılında Beyşehir Belediyesi tarafından Yamaç Paraşütü Pistinin profesyonel ve amatör paraşütçüler için ücretsiz olarak faaliyete geçirilmesidir. Paraşütle yapılacak uzun mesafeli uçuşlar için şehir merkezinden 6km uzakta bulunan Yakamanastır Tabiat Parkı sahası hizmete açılmıştır (<http://www.beysehir.bel.tr>, 2017).

3.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın temel amacı Beyşehir yöresinin alternatif turizm arzının ve bu alandaki mevcut potansiyelin bölgenin kalkınmaya etkisinin incelenmesidir. Bu bağlamda çalışmada yerli halk ve yerli turistlerin bölgenin turizmiyle ilgili görüşleri

alınmış ve sonuçlar istatistiki olarak değerlendirilmiştir. Çalışmayla elde edilmeye çalışılan diğer bilgiler ise şunlardır;

- Bölgeyi ziyaret eden yerli turistlerin demografik yapıları,
- Bölgeyi ziyaret eden yerli turistlerin bu destinasyonu tercih etme nedenleri,
- Bölgeyi ziyaret eden turistlerin bölgede kalış süreleri ve konakladıkları turistik tesislerin tespiti,
- Bölgeyi tercih eden turistlerin bölgeye tekrar gelme eğilimleri,
- Bölgeyi tercih eden yerli turistlerin bölgenin turizmiyle ilgili sorunlar ve fırsatlara dair görüşleri,
- Yerli halkın bölge turizmiyle ilgili sorunlar ve fırsatlarla ilgili görüşleri,
- Bölgenin turizmiyle ilgili yerli turistlerin ve yerli halkın görüşlerinin kıyaslanması yoluyla bölgedeki turizmi geliştirecek gerçekçi adımların atılması amaçlanmıştır.

3.3. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Varsayımları

Kitle turizminin, uzun dönemde turistik bölgeye verdiği çevresel, kültürel ve ekonomik zararlara tepki olarak ortaya çıkan alternatif turizm son yıllarda, daralan turizm pazarı ve yoğunlaşan rekabet nedeniyle turizm gelirleri azalan ülkelere turizm gelirlerini artırmaları için fırsat sunmaktadır. Bu bağlamda turizm sektörünü dönemsel bir sektör olmaktan çıkarıp bu alanda daha fazla gelir elde etmeyi amaçlayan Türkiye için de alternatif turizm, özellikle geri kalmış bölgelerin kalkınmasında önemli bir araç niteliğindedir.

Araştırmada alternatif turizmin bölgesel kalkınmadaki rolü tespit edilmeye çalışılmış olup bu bağlamda Konya İlinin en fazla alternatif turizm potansiyeline sahip ilçesi olan Beyşehir yöresi incelenmiştir. Dolayısıyla araştırmanın en önemli sınırlılığı yalnızca Beyşehir ilçesini kapsamasıdır. Diğer bir önemli sınırlılık ise her ne kadar farklı demografik özelliklere sahip kişiler araştırmaya dâhil edilmeye çalışılmış olsa da araştırmanın yalnızca yerli halk ve yerli turistlere uygulanmış olmasıdır, bu kapsamda yabancı turistler araştırmaya dâhil edilmemiştir. Anket çalışmasının yalnızca 2017 yılının bahar ve yaz dönemini kapsaması buna karşın sonbahar ve kış mevsimlerini kapsamaması da araştırmanın sınırlılıklarından biridir.

Araştırma bazı varsayımlar altında geçerlidir. Söz konusu varsayımları aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür;

- Araştırmaya katılan yerli turistlerin ve yerli halkın anket sorularına verdikleri cevaplar gerçek görüşlerini yansıtmaktadır,
- Seçilen örneklem ana kütleyi yansıtmaktadır,
- Ankette yer alan sorular, söz konusu kısıtlamalar dâhilinde alternatif turizmin bölgesel kalkınmadaki rolünü ortaya koymakta yeterlidir,
- Hipotezleri test etmek için kullanılan istatistik analizleri yeterlidir.

3.4. Veri Toplama Yöntemi

Alternatif turizmin bölgesel kalkınmadaki rolünü araştıran bu çalışmada Beyşehir yöresinin turizm sorunlarının ve turizm açısından avantajlarının yerli halk ve yerli turistler açısından araştırılması amacıyla 2017 yılı Nisan-Temmuz aylarını kapsayan dönemde 192'si yerli halk, 219'u yerli turist olmak üzere toplam 411 kişiye birebir anket uygulanmıştır. Yerli halka ve yerli turistlere uygulanan anketler farklı olup yerli turistlere uygulanan anket 18 sorudan ve yerli halka uygulanan anket 13 sorudan oluşmaktadır. Anketlerin hazırlanmasında daha önce ölçekleri test edilmiş olan tezlerin (Ayşe Durgun, Bölgesel Kalkınmada Turizmin Rolü: Isparta Örneği, Mustafa Boz, Turizmin Gelişmesinde Alternatif Turizm Pazarlamasının Önemi, Yeliz Uluhan, Alternatif Turizm Çeşitlerinin Turizm Potansiyeline Etkisi: Konya Örneği) anket sorularından faydalanılmıştır. Anketlerin İstatistiksel analizinde IBM SPSS 21.0 paket programından yararlanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık için $p < 0.05$ değeri kullanılmıştır.

Yerli halk ve yerli turiste uygulanan anketlerde yer alan demografik özelliklere ilişkin istatistikler frekans (n) ve yüzde (%) dağılımları olarak verilmiştir. Ayrıca sorunlar ve avantajlar ölçeğinde yer alan sorulara ilişkin istatistikler Ortalama (Ort) ve Standart Sapma (SS) olarak verilmiştir. Kategorik değişkenler arasındaki ilişki analizlerinde ise n ve % değerleri ile veriler tanımlanmıştır.

Ölçeklerin güvenilirliği Cronbach alpha katsayısı ile kontrol edilmiş ve sorunlar ölçeğinin güvenilirliği yerli halk için 0.702, yerli turist için 0.830 olarak

bulunmuştur. Avantaj ölçeğinin güvenilirliği ise yerli halk için 0.821, yerli turist için 0.820 olarak bulunmuştur. Elde edilen bu güvenilirlik katsayıları ölçeklerin oldukça güvenilir olduğunu göstermektedir.

Çalışmada sürekli değişkenler ile ilgili yapılacak testler öncesinde verilerin normalliği Kolmogorov-Smirnov normallik testi ile kontrol edilmiş ve sorunlar ile avantajlar ölçekleri üzerinden elde edilen toplam puanların normal dağılıma uygun olduğu belirlenmiştir.

Her iki ankette de ortak sorular olan Beyşehir bölgesinin turizm açısından sorunları ve avantajları içeren iki ölçeğin, yerli halk ve yerli turist demografik özelliklerine göre karşılaştırılmasında bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Demografik değişkenlerin arasındaki ilişkiler ki-kare testi ile analiz edilmiştir. Ölçeklerin yerli halk ve yerli turiste göre karşılaştırılmasında bağımsız örneklem t testi kullanılmıştır.

3.5. Araştırmanın Hipotezleri

Çalışmada araştırılan hipotezler şunlardır;

H₁: *Beyşehir yöresinin turizm sorunları ile yerli turistlerin ve yerli halkın demografik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.*

H₂: *Beyşehir yöresinin turizm avantajları ile yerli turistlerin ve yerli halkın demografik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.*

H₃: *Yerli turistlerin Beyşehir’de konaklama süreleri ile eğitim ve gelir düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.*

H₄: *Yerli turistlerin konakladıkları yer ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.*

H₅: *Yerli turistlerin Beyşehir’i tercih nedenleriyle cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.*

H₆: *Yerli turistlerin Beyşehir’i tercih etme nedenleri ile yaşları arasında anlamlı bir ilişki vardır.*

H₇: Bölgenin turizm sorunlarının yerli turistler ve yerli halkla arasında anlamlı bir ilişki vardır

3.5. Araştırma Bulguları

Çalışmanın bu kısmında anket çalışmasında yerli halk ve yerli turistlerle ilgili elde edilen demografik özellikler karşılaştırmalı olarak verilmiştir.

3.5.1. Araştırmaya Katılanların Demografik Özellikleri

Araştırmaya katılan yerli halk ve turistlerinden oluşan örneklem grubunun ankette yer alan demografik sorulara vermiş oldukları cevapların frekans ve yüzde dağılımlarına tablo 9’da yer verilmiştir.

Tablo 9. Yerli Halk ve Yerli Turistlere İlişkin Demografik Özellikler

Değişken	Kategori	Yerli Halk		Yerli Turist	
		<i>n</i>	%	<i>n</i>	%
Cinsiyet	Erkek	77	40.1	99	45.2
	Kadın	115	59.9	120	54.8
Yaş	<18 Yaş	15	7.8	13	5.9
	18-24 Yaş	28	14.6	43	19.6
	25-34 Yaş	61	31.8	59	26.9
	35-44 Yaş	44	22.9	60	27.4
	45-55 Yaş	28	14.6	29	13.2
	>55 Yaş	16	8.3	15	6.8
Eğitim Durumu	İlkokul	32	16.7	20	9.1
	Lise	62	32.3	68	31.1
	Ön Lisans	43	22.4	47	21.5
	Lisans	36	18.8	50	22.8
	Lisansüstü	19	9.9	34	15.5
Gelir	<1500 TL	28	14.6	37	16.9
	1501-2500 TL	70	36.5	68	31.1
	2501-3500 TL	50	26.0	51	23.3
	3501-4500 TL	30	15.6	42	19.2
	>4501 TL	14	7.3	21	9.6
Beyşehir’de Yaşama Süresi	0-1 Yıl	4	2.1	-	-
	2-5 Yıl	47	24.5	-	-
	6-10 Yıl	25	13.0	-	-
	10+ Yıl	116	60.4	-	-
TOPLAM		192	100	219	100

Anket çalışmasından elde edilen sonuçlara göre araştırmaya 77'si erkek (%40.1), 115'i kadın (%59.9) olmak üzere 192'si yerli halktan, 99'u erkek (%45.2) ve 120'si kadın (%54.8) olmak üzere 219'u yerli turistten toplam 411 kişi katılmıştır.

Ankete katılan yerli halkın %7.8'i 18 ve altı, %14.6'sı 18-24, %31.8'i 25-34, %22.9'u 35-44, %14.6'sı 45-55 ve %8.3'ü 55 ve üstü yaş grubunda iken, yerli turistin %5.9'u 18 ve altı, %19.6'sı 18-24, %26.9'u 25-34, %27.4'ü 35-44, %13.2'si 45-55 ve %6.8'i 55 ve üstü yaş grubundadır.

Yerli halkın %16.7'si ilkokul, %32.3'ü lise, %22.4'ü ön lisans, %18.8'i lisans ve %9.9'u lisansüstü eğitim seviyesine sahipken, yerli turistin %9.1'i ilkokul, %31.1'i lise, %21.5'i ön lisans, %22.8'i lisans ve %15.5'i lisansüstü eğitim seviyesine sahiptir.

Çalışmada yer alan yerli halkın %14.6'sı 1500 TL'den az, %36.5'i 1501-2500 TL, %26'sı 2501-3500 TL, %15.6'sı 3501-4500 TL ve %7.3'ü 4500 TL ve üstü aylık gelire sahipken, yerli turistin %16.9'u 1500 TL'den az, %31.1'i 1501-2500 TL, %23.3'ü 2501-3500 TL, %19.2'si 3501-4500 TL ve %9.6'sı 4500 TL ve üstü aylık gelire sahip olduğu belirlenmiştir.

Anket soruları yöneltilen 192 yerli halktan bireylerin %2.1'i 0-1, %24.5'i 2-5, %13'ü 6-10 ve %60.4'ü ise 10 ve daha fazla yıldır Beyşehir'de yaşadıklarını belirtmişlerdir.

3.5.2. Ankete Katılanların Turizm Faaliyetlerine İlişkin Özellikler

Ankete katılan yerli halk ve yerli turistlerin Beyşehir yöresinin turizmine ve turizm faaliyetlerine ilişkin görüşlerinin frekans ve yüzde dağılımlarına tablo 10'da yer verilmiştir.

Tablo 10. Yerli Halk ve Yerli Turistlerin Beyşehir'in Turizmi ve Turizm Faaliyetlerine İlişkin Görüşleri

Değişken	Kategori	Yerli Halk		Yerli Turist	
		n	%	n	%
Beyşehir yöresinin kalkınmasına öncülük edecek ekonomik faaliyet alanı	Tekstil Sanayi ve Dokumacılık	34	17.7	17	7.8
	Silah ve Av Sanayi	50	26.0	51	23.3
	Mermer Sektörü	12	6.3	8	3.7
	Turizm	83	43.2	138	63.0
	Diğer	13	6.8	5	2.3
Turizmin gelişmesi Beyşehir yöresi için ne ölçüde faydalıdır	Faydalı	54	28.1	66	30.1
	Faydalı Değil	20	10.4	14	6.4
	Yatırım Yapılırsa Faydalı Olabilir	91	47.4	119	54.3
	Fikrim Yok	27	14.1	20	9.1
Beyşehir'de turizmin gelişmesi bölgesel kalkınmaya <u>en çok</u> hangi alanda katkı sağlar	Yeni istihdam alanları sunar	47	24.5	43	19.6
	Altyapı ve üstyapının geliştirilmesini sağlar	48	25.0	27	12.3
	Sosyo-kültürel gelişmeye ivme kazandırır	45	23.4	70	32.0
	Yörenin tanınırlığını artırır	47	24.5	73	33.3
	Diğer	5	2.6	6	2.7
Beyşehir turizm açısından yeterince tanıtılıyor mu?	Evet	23	12.0	33	15.1
	Hayır	128	66.7	117	53.4
	Fikrim Yok	41	21.4	69	31.5
Beyşehir'de en etkin olan turizm faaliyeti hangisidir?	Tarih turizmi gezileri	21	10.9	18	8.2
	Doğa gezileri	36	18.8	31	14.2
	Göl gezintileri ve plaj etkinlikleri	99	51.6	130	59.4
	İnanç turizmi gezileri	23	12.0	19	8.7
	Yamaç paraşütü etkinlikleri	4	2.1	5	2.3
	Sportif olta balıkçılığı etkinlikleri	4	2.1	8	3.7
	Eko turizm etkinlikleri	5	2.6	8	3.7
	Diğer	-	-	-	-
Beyşehir yöresinin bölgesel kalkınmasında öncülük edecek alternatif turizm türü hangisidir?	Göl turizmi	57	29.7	63	28.8
	Su sporları turizmi	12	6.3	19	8.7
	Kamp- karavan turizmi	19	9.9	26	11.9
	Termal turizm	6	3.1	11	5.0
	Sportif olta balıkçılığı turizmi	7	3.6	9	4.1
	Kuş gözlem turizmi	26	13.5	19	8.7
	Foto safari turizmi	4	2.1	5	2.3
	Mağara turizmi	10	5.2	3	1.4
	İnanç turizmi	21	10.9	19	8.7
	Botanik turizmi	2	1.0	2	0.9
	Bisiklet turizmi	5	2.6	5	2.3
	Doğa turizmi	9	4.7	21	9.6
	Diğer	14	7.3	17	7.8
TOPLAM		192	100	219	100

Araştırmanın sonuçlarına göre, ankete katılan yerli halkın %17.7'si tekstil sanayi ve dokumacılık, %26'sı silah ve av sanayi, %6.3'ü mermer sektörü, %43.2'si turizm ve %6.8'i diğer ekonomik faaliyet alanlarının Beyşehir yöresinin

kalkınmasına öncülük edeceğini düşünürken, yerli turistlerin %7.8'i tekstil sanayi ve dokumacılık, %23.3'ü silah ve av sanayi, %3.7'si mermer sektörü, %63'ü turizm ve %2.3'ü diğer ekonomik faaliyet alanlarının Beyşehir yöresinin kalkınmasına öncülük edeceğini düşünmektedir.

Yerli halk katılımcılarının %28.1'i turizmin gelişmesinin Beyşehir yöresi için faydalı olacağını, %10.4'ü faydalı olmayacağını, %47.4'ü yatırım yapılırsa faydalı olacağını söylerken %14.1'i de bu konuda fikrinin olmadığını beyan etmişlerdir. Yerli turistlerin ise %30.1'i turizmin gelişmesinin Beyşehir yöresi için faydalı olacağını, %6.4'ü faydalı olmayacağını, %54.3'ü yatırım yapılırsa faydalı olacağını söylerken %9.1'i de bu konuda fikrinin olmadığını beyan etmişlerdir.

Beyşehir'de turizmin gelişmesinin bölgesel kalkınmaya en çok hangi alanda katkı sağlayacağına dair soruya yerli halk %25'lik oranla alt yapı ve üst yapıyı geliştireceği görüşüyle katılırken ikinci sırada ise %24,5'lik oranla yeni istihdam alanları oluşturacağı ve bölgenin tanınırlığını artıracığını belirtmişlerdir. Aynı soruya yerli turistler turizmin bölgesel kalkınmaya öncelikle %33,3'lük oranla bölgenin ekonomik büyümesine ivme kazandıracığını belirtmiş daha sonra %32'lik oranla sosyo-ekonomik gelişmeye katkı sağlayacağını belirtmişlerdir.

Katılımcılara Beyşehir'in turizm açısından yeteri kadar tanıtılıp tanıtılmadığı sorulduğunda, yerli halkın %66.7'si ve yerli turistin ise %57.4'ü hayır cevabını vermişlerdir. Evet diyenlerin oranı yerli halkta %12, yerli turistte %15.1 olarak bu konuda fikir beyan etmeyenlerin oranından daha az kalmıştır.

Yerli halka göre Beyşehir'de en etkin olan turizm faaliyeti %51.6 ile göl gezintileri ve plaj etkinlikleri iken, yerli turisti için de bu alan %59.4 ile ilk sıradadır. Yine hem yerli halk hem de yerli turist için en etkin ikinci turizm alanı sırasıyla 18.8 ve %14.2 ile doğa gezileridir. Yerli halkın %12'si ve yerli turistin %8.7'si inanç turizmini en etkin üçüncü turizm faaliyeti olarak görmüş olduklarını belirtmişlerdir.

Yerli halk Beyşehir yöresinin bölgesel kalkınmasında öncülük edecek alternatif turizm türünün %29.7 ile göl turizmi, ikinci alternatifin %13.5 ile kuş gözlem turizmi ve üçüncü alternatifin ise %10.9 ile inanç turizmi olduğunu dile

getirirken, yerli turist için birinci alternatif %28.8 ile yine göl turizmi, ikinci alternatif %11.9 ile kamp-karavan turizmi, üçüncü alternatifin ise %9.6 ile doğa turizmi olduğunu belirtmişlerdir.

3.5.3. Araştırmaya Katılan Yerli Turistlerin Seyahat Tercihlerine İlişkin Özellikler

Araştırmaya katılan yerli turistlerin Beyşehir yöresindeki seyahat tercihlerine dair sorulara verdikleri cevaplara ilişkin frekans ve yüzde dağılımlarına tablo 11’de yer verilmiştir.

Tablo 11. Yerli Turistlerin Beyşehir’deki Seyahat Tercihlerine İlişkin Özellikler

Değişken	Kategori	Yerli Turist	
		n	%
Beyşehir’e kaçınıcı gelişiniz?	İlk kez	44	20.1
	İkinci kez	64	29.2
	Üç ve daha fazla	111	50.7
Beyşehir’e tekrar gelmeyi düşünür müsünüz?	Evet	173	79.0
	Hayır	18	8.2
	Kararsızım	28	12.8
Beyşehir’de ne kadar süre konaklamayı düşünüyorsunuz?	Günübirlik	108	49.3
	1-3 gün	74	33.8
	4-5 gün	22	10.0
	5-7 gün	6	2.7
	1 haftadan fazla	9	4.1
Kalış sürenizi etkileyen en önemli faktör nedir?	İkamet ettiğim yerin yakın olması	74	33.8
	Konaklama tesislerinin sayısının az olması	25	11.4
	Sunulan etkinliklerin sınırlı olması	54	24.7
	Gezip görülebilecek yerler hakkında yeterli bilgiye sahip olmamam	54	24.7
	Diğer	12	5.5
Beyşehir’de nerede konaklıyorsunuz?	Konaklamıyoruz	104	47.5
	Akraba-arkadaş evi	33	15.1
	Otel	26	11.9
	Motel	5	2.3
	Pansiyon	24	11.0
	Kamp-karavan-çadır	16	7.3
Turizm için Beyşehir’i tercih etmenizin temel nedeni nedir?	Diğer	11	5.0
	Bölgedeki ibadethaneleri ziyaret etmek	43	19.6
	Bölgedeki tarihi ve arkeolojik değerleri görmek	46	21.0
	Sportif faaliyetlerde bulunmak (Av turizmi, olta balıkçılığı, doğa sporları gb.)	33	15.1
	Bölgedeki şifalı sulardan yararlanmak	12	5.5
	Arkadaş-akraba ziyareti	18	8.2
	Uygun fiyatlı bir destinasyon olması	28	12.8
	İkamet ettiğim yere yakın olması	8	3.7
	Diğer	31	14.2
TOPLAM		219	100

Anket çalışmasından elde edilen sonuçlara göre, yerli turistlerin %20.1'i Beyşehir'e ilk kez gelirken, %29.2'si ikinci, %50.7'si ise üç ve daha fazla kez gelmiş olduğunu bildirmişlerdir.

Katılımcıların %79'u Beyşehir'e tekrar gelmeyi düşünürken, %8.2'si tekrar gelmeyi düşünmediğini ve %12.8'i ise bu konuda kararsız kaldıkları cevabını vermişlerdir.

Yerli turistin %49.3'ü Beyşehir'de günübirlik, %33.8'i 1-3 gün, %10'u 4-5 gün, %2.7'si 5-7 gün ve %4.1'i ise bir haftadan fazla süre konaklamayı düşünmektedirler.

Beyşehir'e gelen yerli turistin kalış süresinin etkileyen en önemli faktör %33.8 ile ikamet edilen yere yakınlık, ikinci faktör %24.7 ile sunulan etkinliklerin sınırlılığı ve gezip görülecek yerler hakkında yeterli bilgiye sahip olunmamasıdır.

Yerli turistin %47.5'i Beyşehir'e günübirlik gelen turistler olduklarından konaklama yapmadıklarını, konaklama yapanlardan %15.1'i akraba ve arkadaş evinde, %11.9'u otelde, %11'i pansiyonda, %7.3'ü kamp-karavan veya çadırda, %5'i diğer alanlarda ve %2.3'ü ise motelde konakladıklarını belirtmişlerdir.

Turistler en çok %21 ile bölgedeki tarihi ve arkeolojik değerleri görmek için Beyşehir tercih etmektedirler. İkinci sırada %19.6 ile bölgedeki ibadethaneleri görmek yer almaktadır.

3.5.4. Araştırmaya Katılanların Beyşehir'in Turizm Sorunlarına İlişkin

Görüşleri

Araştırmaya katılan yerli halk ve yerli turistlerin Beyşehir'de turizmin gelişmesinde karşılaşılan sorunlara ilişkin verdikleri cevaplarından elde edilen ortalamalara ve standart sapma değerlerine tablo 12'de yer verilmiştir.

Tablo 12. Yerli Halk ve Yerli Turistlerin Beyşehir’de Turizmin Gelişmesinde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Görüşleri

SORUNLAR	Yerli Halk			Yerli Turist		
	<i>n</i>	<i>Ort</i>	<i>SS</i>	<i>n</i>	<i>Ort</i>	<i>SS</i>
Bölgeyle ilgili yeterli tanıtımın yapılmaması	192	4.34	0.93	217	4.25	0.94
Yabancı turistlere kültürel ve tarihi eserler hakkında bilgi verecek enstrümanların eksikliği	192	4.28	0.89	217	4.12	0.86
Konaklama hizmetlerinin nitel ve nicel yetersizliği	191	4.14	0.97	216	3.93	0.99
Konaklama tesislerindeki düşük doluluk oranı	192	3.92	1.09	216	3.61	1.13
Turizm işletmelerinde çalışacak kalifiye eleman eksikliği	192	4.55	2.29	217	4.03	1.03
Turistik işletmelerin öz sermaye yetersizliği	192	3.96	1.02	216	3.45	1.14
Turistik etkinliklerin yetersizliği	191	4.58	0.77	217	4.51	0.83
Bölgenin doğal ve kültürel değerlerinin turizme yeterince aktarılamaması	192	4.36	0.83	217	4.45	0.83
Kültürel ve tarihi eserlerin çevre düzenlemesindeki eksiklikler	191	4.13	0.92	217	4.24	0.88
Halkın turizm algısının yeterince gelişmemiş olması	190	4.03	1.09	216	4.18	1.02
İlçenin alt ve üst yapısındaki eksiklikler	191	4.19	0.96	217	4.26	0.88
Plajların yeterince turistik amaçlı kullanılmaması	190	4.21	0.90	217	4.32	0.90
Turistik ürün çeşitliliğinin yetersizliği	190	4.18	0.83	217	4.23	0.92
Turizm teşviklerinin yetersizliği	191	4.40	0.88	217	4.25	0.83
Yerel yönetimlerin turizme yeterince ilgi göstermemesi, kurumlar arasındaki iletişim eksikliği	191	4.47	0.79	216	4.19	0.93
GENEL	192	4.25	0.47	217	4.14	0.51

Anket çalışmasından elde edilen sonuçlara göre, yerli halk için Beyşehir’de turizmin gelişmesinde karşılaşılan en büyük sorun 4.58 ortalama puan ile “*Turistik etkinliklerin yetersizliği*”, ikinci büyük sorun 4.55 puan ortalaması ile “*Turizm işletmelerinde çalışacak kalifiye eleman eksikliği*” olurken üçüncü sırayı 4.47 puan ortalaması ile “*Yerel yönetimlerin turizme yeterince ilgi göstermemesi ve kurumlar arasındaki iletişim eksikliği*” almıştır. Yerel halka göre Beyşehir’de turizmin gelişmesinde en az karşılaşılan sorun ise 3.92 puan ortalaması ile “*Konaklama tesislerindeki düşük doluluk oranı*” olmuştur. Yerli halk bu durumu turizmin gelişmesinde karşılaşılan sorunlardan önemsiz bulmuştur. Yerli halkın Beyşehir’de turizmin gelişmesinde karşılaşılan sorunlara ait genel puan ortalaması 4.25 olarak hesaplanmıştır.

Yerli turistler için Beyşehir’de turizmin gelişmesinde karşılaşılan en büyük sorun 4.51 ortalama puan ile “*Turistik etkinliklerin yetersizliği*”, ikinci büyük sorun 4.45 puan ortalaması ile “*Bölgenin doğal ve kültürel değerlerinin turizme yeterince aktarılamaması*” olurken üçüncü sırayı 4.32 puan ortalaması ile “*Plajların yeterince turistik amaçlı kullanılmaması*” almıştır. Yerel turistlere göre Beyşehir’de turizmin gelişmesinde en az karşılaşılan sorun ise 3.45 puan ortalaması ile “*Turistik işletmelerin öz sermaye yetersizliği*” olmuştur. Yerli turistlerin Beyşehir’de turizmin

gelişmesinde karşılaşılan sorunlara ait genel puan ortalaması 4.14 olarak hesaplanmıştır.

Ankete katılan yerli halk, yerli turiste göre, Beyşehir’de turizmin gelişmesinde karşılaşılan sorunlar arasında *“Bölgeyle ilgili yeterli tanıtımın yapılmaması, Yabancı turistlere kültürel ve tarihi eserler hakkında bilgi verecek enstrümanların eksikliği, Konaklama hizmetlerinin nitel ve nicel yetersizliği, Konaklama tesislerindeki düşük doluluk oranı, Turizm işletmelerinde çalışacak kalifiye eleman eksikliği, Turistik işletmelerin öz sermaye yetersizliği, Turistik etkinliklerin yetersizliği, Turizm teşviklerinin yetersizliği, Yerel yönetimlerin turizme yeterince ilgi göstermemesi, kurumlar arasındaki iletişim eksikliği”* gibi daha çok bölgedeki turizm sektöründeki yönetsel durumları daha önemli sorun olarak görmektedirler. Bununla birlikte, ankete katılan yerli turistler ise yerli halka göre, *“Bölgenin doğal ve kültürel değerlerinin turizme yeterince aktarılamaması, Kültürel ve tarihi eserlerin çevre düzenlemesindeki eksiklikler, Halkın turizm algısının yeterince gelişmemiş olması, İlçenin alt ve üst yapısındaki eksiklikler, Plajların yeterince turistik amaçlı kullanılmaması, Turistik ürün çeşitliliğinin yetersizliği”* gibi daha çok turistlerin bölgedeki ihtiyaçlarını giderecek konuları daha önemli sorun olarak görmektedirler.

3.5.5. Araştırmaya Katılanların Beyşehir’in Turizm Avantajlarına İlişkin

Görüşleri

Araştırmaya katılan yerli halk ve yerli turistlerin Beyşehir’de turizmin gelişmesi için bölgenin sahip olduğu avantajlara ilişkin verdikleri cevaplarından elde edilen ortalamalara ve standart sapma değerlerine tablo 13’de yer verilmiştir

Tablo 13. Yerli Halk ve Yerli Turistlerin Beyşehir’de Turizmin Gelişmesinde Bölgenin Sahip Olduğu Avantajlara İlişkin Görüşleri

AVANTAJLAR	Yerli Halk			Yerli Turist		
	<i>n</i>	<i>Ort</i>	<i>SS</i>	<i>n</i>	<i>Ort</i>	<i>SS</i>
Türkiye’nin en büyük tatlı su gölüne sahip olması	191	4.62	0.69	216	4.59	0.72
Farklı çağlardan tarihi eserlere sahip olması	191	4.53	0.69	216	4.52	0.74
Bozulmamış bir doğaya sahip olması	191	4.44	0.80	216	4.41	0.81
Yöreye özgü endemik bitki örtüsü	190	4.37	0.90	216	4.26	0.93
Uluslararası öneme sahip mağaralara sahip olması	190	4.46	0.84	216	4.44	0.75
Dört mevsim farklı rekreatif ve turistik aktivitelere olanak vermesi	190	4.48	0.73	216	4.36	0.77
Turizm olgusuna çabuk adapte olacak genç nüfusun varlığı	190	4.36	0.86	216	4.18	0.90
İlçede turizm fakültesinin varlığı	189	4.42	0.90	216	4.33	0.87
Coğrafi konumu nedeniyle ana pazarlara yakın olması	190	4.43	0.80	216	4.22	0.82
Göl kıyısında yer alan plajlara sahip olması	190	4.51	0.77	216	4.46	0.77
GENEL	191	4.46	0.49	216	4.38	0.50

Anket çalışmasından elde edilen sonuçlara göre, yerli halk için bölgenin sahip olduğu en büyük avantaj 4.62 ortalama puan ile “*Türkiye’nin en büyük tatlı su gölüne sahip olması*”, ikinci büyük sorun 4.53 puan ortalaması ile “*Farklı çağlardan tarihi eserlere sahip olması*” olurken üçüncü sırayı 4.51 puan ortalaması ile “*Göl kıyısında yer alan plajlara sahip olması*” almıştır. Yerel halka göre bölgenin en az avantajı ise 4.36 puan ortalaması ile “*Turizm olgusuna çabuk adapte olacak genç nüfusun varlığı*” olmuştur. Yerli halkın Beyşehir’de turizminin gelişmesi için bölgenin sahip olduğu avantajlara ait genel puan ortalaması 4.46 olarak hesaplanmıştır. Yerli turistler için de bu sıralama değişmemiştir. Bunun yanı sıra yerli halk tüm konularda yerli turistlere göre daha yüksek puan ortalamasına sahiptir.

3.6. Veri Analizi

Elde edilen verilerin ve ortaya atılan hipotezlerin analizinde t testi ve Varyans analizi kullanılmıştır. Bu kapsamda sonuçlar tablolar halinde açıklamaya çalışılmıştır.

3.6.1. Beyşehir Yöresinin Turizm Sorunları ile Yerli Turistlerin ve Yerli Halkın Demografik Özellikleri Arasındaki İlişkinin Test Edilmesi

H₀: Beyşehir yöresinin turizm sorunları ile yerli turistlerin ve yerli halkın demografik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H₁: Beyşehir yöresinin turizm sorunları ile yerli turistlerin ve yerli halkın demografik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Beyşehir yöresinin turizm sorunları ile yerli turistler ve halkın demografik özellikleri arasındaki ilişkinin test edilmesi ve karşılaştırılması için yapılan analizde bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlar tablo 14’de verilmiştir.

Tablo 14. Beyşehir Yöresinin Turizm Sorunları İle Yerli Turistler ve Yerli Halkın Demografik Özellikleri Arasındaki İlişkinin Test Edilmesi ve Karşılaştırılması

Değişken	Kategori	Yerli Halk			p	Yerli Turist			p
		n	Ort	SS		n	Ort	SS	
Cinsiyet	Erkek	77	4.21	0.53	0.392	98	4.11	0.48	0.426
	Kadın	115	4.27	0.42		119	4.16	0.54	
Yaş	<18 Yaş	15	4.30	0.35	0.996	13	4.24	0.59	0.255
	18-24 Yaş	28	4.24	0.51		43	4.19	0.48	
	25-34 Yaş	61	4.26	0.40		58	4.15	0.53	
	35-44 Yaş	44	4.24	0.54		60	4.13	0.43	
	45-55 Yaş	28	4.21	0.54		29	4.14	0.42	
	>55 Yaş	16	4.25	0.46		14	3.81	0.79	
Eğitim Durumu	İlkokul	32	4.17	0.55	0.356	20	3.87	0.71	0.091
	Lise	62	4.28	0.50		68	4.15	0.50	
	Ön Lisans	43	4.20	0.43		47	4.21	0.48	
	Lisans	36	4.36	0.40		48	4.20	0.47	
	Lisansüstü	19	4.16	0.40		34	4.07	0.45	
Aylık Gelir	<1500 TL	28	4.31	0.31	0.165	37	4.06	0.63	0.616
	1501-2500 TL	70	4.16	0.51		68	4.14	0.47	
	2501-3500 TL	50	4.25	0.47		50	4.13	0.49	
	3501-4500 TL	30	4.41	0.35		41	4.24	0.46	
	>4501 TL	14	4.24	0.64		21	4.07	0.57	

Analizden elde edilen sonuçlara göre, Beyşehir’de turizmin gelişmesinde karşılaşılan sorunlara bakış açısı yerli halk için cinsiyet göre ($p=0.392>0.05$), yaşa göre ($p=0.996>0.05$), eğitim durumuna göre ($p=0.356>0.05$) ve aylık gelire göre ($p=0.165>0.05$) farklılık göstermemektedir. Aynı şekilde yerli turistler için de

Beyşehir’de turizmin gelişmesinde karşılaşılan sorunlara bakış açısı yerli halk için cinsiyet göre ($p=0.426>0.05$), yaşa göre ($p=0.255>0.05$), eğitim durumuna göre ($p=0.091>0.05$) ve aylık gelire göre ($p=0.616>0.05$) farklılık göstermemektedir.

Bu sonuca göre, yerli halk ve yerli turistin bölge sorunlarına bakış açıları cinsiyet, yaş, eğitim durumu ve aylık gelirden etkilenmemektedir dolayısıyla Beyşehir yöresinin turizm sorunları ile yerli turistler ve yerli halkın demografik yapısı arasında anlamlı bir ilişki olmadığına dair H_0 analizi kabul edilecektir.

3.6.2. Beyşehir Yöresinin Turizm Avantajları ile Yerli Turistlerin ve Yerli Halkın Demografik Özellikleri Arasındaki İlişkinin Test Edilmesi

H_0 : Beyşehir yöresinin turizm avantajları ile yerli turistlerin ve yerli halkın demografik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H_1 : Beyşehir yöresinin turizm avantajları ile yerli turistlerin ve yerli halkın demografik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Beyşehir yöresinin turizm avantajları ile yerli turistler ve halkın demografik özellikleri arasındaki ilişkinin test edilmesi ve karşılaştırılması için yapılan analizde bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlar tablo 15’de verilmiştir.

Tablo 15. Beyşehir Yöresinin Turizm Avantajları İle Yerli Turistler ve Yerli Halkın Demografik Özellikleri Arasındaki İlişkinin Test Edilmesi ve Karşılaştırılması

Değişken	Kategori	Yerli Halk			<i>p</i>	Yerli Turist			<i>p</i>
		<i>n</i>	<i>Ort</i>	<i>SS</i>		<i>n</i>	<i>Ort</i>	<i>SS</i>	
Cinsiyet	Erkek	76	4.43	0.57	0.428	97	4.11	0.51	0.246
	Kadın	115	4.49	0.43		119	4.16	0.49	
Yaş	<18 Yaş	15	4.46	0.29	0.343	13	4.50	0.44	0.602
	18-24 Yaş	28	4.34	0.58		43	4.41	0.51	
	25-34 Yaş	61	4.50	0.53		58	4.31	0.51	
	35-44 Yaş	44	4.43	0.49		59	4.38	0.47	
	45-55 Yaş	27	4.43	0.48		29	4.47	0.44	
	>55 Yaş	16	4.69	0.28		14	4.26	0.73	
Eğitim Durumu	İlkokul	31	4.38	0.57	0.290	20	4.34	0.54	0.125
	Lise	62	4.47	0.46		68	4.45	0.48	
	Ön Lisans	43	4.38	0.53		46	4.38	0.57	
	Lisans	36	4.60	0.38		48	4.42	0.48	
	Lisansüstü	19	4.49	0.55		34	4.18	0.41	
Aylık Gelir	<1500 TL	28	4.42	0.48	0.412	37	4.28	0.49	0.326
	1501-2500 TL	70	4.42	0.54		67	4.46	0.50	
	2501-3500 TL	49	4.46	0.49		50	4.42	0.51	
	3501-4500 TL	30	4.62	0.26		41	4.30	0.44	
	>4501 TL	14	4.42	0.64		21	4.33	0.61	

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre Beyşehir’de turizmin gelişmesi için bölgenin sahip olduğu avantajlara bakış açısı yerli halk için cinsiyet göre ($p=0.428>0.05$), yaşa göre ($p=0.343>0.05$), eğitim durumuna göre ($p=0.290>0.05$) ve aylık gelire göre ($p=0.412>0.05$) farklılık göstermemektedir. Aynı şekilde yerli turist için de Beyşehir’de turizmin gelişmesi için bölgenin sahip olduğu avantajlara bakış açısı yerli halk için cinsiyet göre ($p=0.246>0.05$), yaşa göre ($p=0.602>0.05$), eğitim durumuna göre ($p=0.125>0.05$) ve aylık gelire göre ($p=0.326>0.05$) farklılık göstermemektedir. Dolayısıyla Beyşehir yöresinin turizm avantajları ile yerli turistler ve yerli halkın demografik yapısı arasında anlamlı bir ilişki olmadığına dair H_0 analizi kabul edilecektir.

3.6.3. Yerli Turistlerin Beyşehir’de Konaklama Süreleri ile Eğitim ve Gelir Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Test Edilmesi

H_0 : Yerli turistlerin Beyşehir’de konaklama süreleri ile eğitim ve gelir düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H_1 : Yerli turistlerin Beyşehir’de konaklama süreleri ile eğitim ve gelir düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Yerli turistlerin konaklama süreleri ile eğitim durumları ve gelir düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi için yapılan Ki-kare testi kullanılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlar tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16. Ankete Katılan Yerli Turistlerin Konaklama Süreleri İle Eğitim Durumları ve Gelir Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Test Edilmesi

		Konaklama Süresi					Toplam	p
		Günübirlik	1-3 gün	4-5 gün	5-7 gün	7+ gün		
Eğitim Durumu	İlkokul	10 (%50)	6 (%30)	4 (%20)	0 (%0)	0 (%0)	20	0.928
	Lise	33 (48.5)	24 (%35.3)	7 (%10.3)	2 (%2.9)	2 (%2.9)	68	
	Ön Lisans	24 (%51.1)	17 (%36.2)	3 (%6.4)	1 (%2.1)	2 (%4.3)	47	
	Lisans	22 (%44)	19 (%38)	5 (%10)	2 (%4)	2 (%4)	50	
	Lisansüstü	19 (%55.9)	8 (%23.5)	3 (%8.8)	1 (%2.9)	3 (%8.8)	34	
	Toplam	108 (%49.3)	74 (%33.8)	22 (%10)	6 (%2.7)	9 (%4.1)	219	
Gelir Düzeyi	<1500 TL	20 (%54.1)	10 (%27)	4 (%10.8)	1 (%2.7)	2 (%5.4)	37	0.579
	1501-2500 TL	36 (%33.5)	23 (%23)	6 (%6.8)	0 (%0)	3 (%4.4)	68	
	2501-3500 TL	21 (%41.2)	21 (%41.2)	4 (%7.8)	3 (%5.9)	2 (%3.9)	51	
	3501-4500 TL	20 (%20.7)	14 (%14.2)	7 (%4.2)	0 (%0)	1 (%2.4)	42	
	>4501 TL	11 (%52.4)	6 (%28.6)	1 (%4.8)	2 (%9.5)	1 (%4.8)	21	
	Toplam	108 (%49.3)	74 (%33.8)	22 (%10)	6 (%2.7)	9 (%4.1)	219	

Ankete verilen cevaplardan elde edilen bulgulara göre, yerli turistlerin konaklama süreleri ile eğitim durumları ($p=0.928>0.05$) ve gelir düzeyleri ($p=0.579>0.05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur dolayısıyla H_0 hipotezi kabul edilecektir. Yerli turistlerin eğitim durumu konaklama süresine etki etmemektedir. Eğitim durumu ne olursa olsun turistlerin büyük bölümü günübirlik ya da 1-3 günlük konaklamaya yönelmişlerdir. Benzer olarak, turistlerin gelir durumları ne olursa olsun çoğu günübirlik veya 1-3 günlük konaklamayı tercih etmektedirler.

3.6.4. Yerli Turistlerin Konakladıkları Yer ile Cinsiyetleri Arasındaki İlişkinin Test Edilmesi

H_0 : Yerli turistlerin konakladıkları yer ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H_1 : Yerli turistlerin konakladıkları yer ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Ankete katılan yerli turistlerin konakladıkları yer ile cinsiyetleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi için yapılan analizde Ki-kare testi kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar tablo 17’de yer almaktadır.

Tablo 17. Ankete Katılan Yerli Turistlerin Konakladıkları Yer ile Cinsiyetleri Arasındaki İlişkinin Test Edilmesi

		Cinsiyet		Toplam	<i>p</i>
		Erkek	Kadın		
Konaklama Yeri	Konaklamıyoruz	49 (%49.5)	55 (%45.8)	104 (%47.5)	0.650
	Akraba-arkadaş evi	10 (%10.1)	23 (%19.2)	33 (%15.1)	
	Otel	13 (%13.1)	13 (%10.8)	26 (%11.9)	
	Motel	2 (%2)	3 (%2.5)	5 (%2.3)	
	Pansiyon	11 (%11.1)	13 (%10.8)	24 (%11)	
	Kamp-karavan- çadır	9 (%9.1)	7 (%5.8)	16 (%7.3)	
	Diğer	5 (%5.1)	6 (%5)	11 (%5)	
	Toplam	99	120	219	

Anketten elde edilen bulgulara göre, yerli turistlerin konakladıkları yer ile cinsiyetleri ($p=0.650>0.05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur bu nedenle H_0 hipotezi kabul edilecektir. Başka bir ifadeyle turistlerin erkek ya da kadın olması konaklama yerini etkilemediği belirlenmiş, bununla birlikte erkek ya da kadın turistlerin çoğu ya konaklamıyorlar yada akraba-arkadaş evinde konaklamaktadırlar.

3.6.5. Yerli Turistlerin Beyşehir'i Tercih Nedenleriyle Cinsiyetleri Arasındaki İlişkinin Test Edilmesi

H_0 : Yerli turistlerin Beyşehir'i tercih nedenleriyle cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H_1 : Yerli turistlerin Beyşehir'i tercih nedenleriyle cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Yerli turistlerin Beyşehir'i tercih etme nedenleri ile cinsiyetleri arasındaki ilişkinin belirlenmesinde Ki-kare testi kullanılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlar tablo 18'de verilmiştir.

Tablo 18. Ankete Katılan Yerli Turistlerin Beyşehir'i Tercih Etme Nedenleri ile Cinsiyetleri Arasındaki İlişkinin Test Edilmesi

Tercih Nedenleri	Cinsiyet		Toplam	p
	Erkek	Kadın		
Bölgedeki ibadethaneleri ziyaret etmek	18 (%18.2)	25 (%20.8)	43 (%19.6)	0.144
Bölgedeki tarihi ve arkeolojik değerleri görmek	20 (%20.2)	26 (%21.7)	46 (%21)	
Sportif faaliyetlerde bulunmak (Av turizmi, olta balıkçılığı, doğa sporları gb.)	23 (%23.2)	10 (%8.3)	33 (%15.1)	
Bölgedeki şifalı sulardan yararlanmak	6 (%6.1)	6 (%5)	12 (%5.5)	
Arkadaş-akraba ziyareti	7 (%7.1)	11 (%9.2)	18 (%8.2)	
Uygun fiyatlı bir destinasyon olması	11 (%11.1)	17 (%14.2)	28 (%12.8)	
İkamet ettiğim yere yakın olması	2 (%2)	6 (%5)	8 (%3.7)	
Diğer	12 (%12.1)	19 (%15.8)	31 (%14.2)	
Toplam	99	120	219	

Analizden elde edilen bulgulara göre, yerli turistlerin Beyşehir'i tercih etme nedenleri ile cinsiyetleri ($p=0.144>0.05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur bu nedenle H_0 hipotezi kabul edilecektir. Anket sonuçlarına göre erkek ya da kadın yerli turistler çoğunlukla bölgedeki ibadethaneleri ziyaret etme amacıyla bölgeye gitmektedirler.

3.6.6. Yerli Turistlerin Beyşehir'i Tercih Etme Nedenleri ile Yaşları Arasındaki İlişkinin Test Edilmesi

H_0 : Yerli turistlerin Beyşehir'i tercih etme nedenleri ile yaşları arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H_1 : Yerli turistlerin Beyşehir'i tercih etme nedenleri ile yaşları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Yerli turistlerin Beyşehir'i tercih etme nedenleri ile yaşları arasındaki ilişkinin belirlenmesinde Ki-kare testi kullanılmıştır. Elde edilen verilere tablo 19'da yer verilmiştir.

Tablo 19. Anket Katılan Yerli Turistlerin Beyşehir’i Tercih Etme Nedenleri ile Yaşları Arasındaki İlişkinin Test Edilmesi

Tercih Nedenleri	Yaş Aralıkları						Toplam	p
	18-	18-24	25-34	35-44	45-55	55+		
Bölgedeki ibadethaneleri ziyaret etmek	2 (%15.4)	6 (%14)	10 (%16.9)	9 (%15)	9 (%31)	7 (%46.7)	43 (%19.6)	0.777
Bölgedeki tarihi ve arkeolojik değerleri görmek	0 (%0)	10 (%23.3)	16 (%27.1)	15 (%25)	3 (%10.3)	2 (%13.3)	46 (%21)	
Sportif faaliyetlerde bulunmak (Av turizmi, olta balıkçılığı, doğa sporları gb.)	3 (%23.1)	5 (%11.6)	8 (%13.6)	10 (%16.7)	4 (%13.8)	3 (%20)	33 (%15.1)	
Bölgedeki şifalı sulardan yararlanmak	0 (%0)	2 (%4.7)	3 (%5.1)	4 (%6.7)	2 (%6.9)	1 (%6.7)	12 (%5.5)	
Arkadaş-akraba ziyareti	1 (%7.7)	5 (%11.6)	4 (%6.8)	4 (%6.7)	3 (%10.3)	1 (%6.7)	18 (%8.2)	
Uygun fiyatlı bir destinasyon olması	3 (%23.1)	6 (%14)	9 (%15.3)	6 (%10)	3 (%10.3)	1 (%6.7)	28 (%12.8)	
İkamet ettiğim yere yakın olması	1 (%7.7)	1 (%2.3)	1 (%1.7)	4 (%6.7)	1 (%3.4)	0 (%0)	8 (%3.7)	
Diğer	3 (%23.1)	8 (%18.6)	8 (%13.6)	8 (%13.3)	4 (%13.8)	0 (%0)	31 (%14.2)	
Toplam	13	43	59	60	29	15	219	

Anketten elde edilen bulgulara göre, yerli turistlerin Beyşehir’i tercih etme nedenleri ile yaşları ($p=0.777>0.05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur dolayısıyla H_0 hipotezi kabul edilecektir.

3.6.7. Bölgenin Turizm Sorunlarının Yerli Turistlerle ve Yerli Halkla İlişkisinin Test Edilmesi ve Karşılaştırılması

H_0 : Bölgenin turizm sorunlarının yerli turistler ve yerli halkla arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H_1 : Bölgenin turizm sorunlarının yerli turistler ve yerli halkla arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Beyşehir’de turizmin gelişmesinde karşılaşılan sorunlara yerli halk ve yerli turistlerin bakış açılarının karşılaştırılması için yapılan analizde bağımsız örneklem t testi kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar tablo 20’de yer almaktadır.

Tablo 20. Bölgenin Turizm Sorunlarının Yerli Turistler ve Yerli Halkla İlişkisinin Test Edilmesi ve Karşılaştırılması

	Yerli Halk			Yerli Turist			<i>p</i>
	<i>n</i>	<i>Ort</i>	<i>SS</i>	<i>N</i>	<i>Ort</i>	<i>SS</i>	
Sorunlar	192	4.25	0.47	217	4.14	0.51	0.024

Anketten elde edilen bulgulara göre, yerli halk ve yerli turistin Beyşehir’de turizmin gelişmesinde karşılaşılan sorunlara bakış açıları arasında anlamlı bir farklılık vardır ($p=0.024<0.05$) bu nedenle H_1 hipotezi kabul edilecektir. Bu bağlamda yerli halkın sorun puan ortalaması 4.25 ile yerli turistin sorun puan ortalamasından (4.14) anlamlı bir şekilde daha yüksektir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma kapsamında Konya İline bağlı Beyşehir ilçesinde 2017 yılı Nisan-Temmuz döneminde 192'si yerli halk ve 219'u yerli turist olmak üzere toplamda 411 kişiyle birebir görüşülmüş ve Beyşehir yöresinin turizmi hakkındaki görüşleri alınmıştır. Bu bağlamda araştırmanın temel amacı Beyşehir yöresinin sahip olduğu alternatif turizm hakkında anket katılımcılarının görüşlerini alarak bu alandaki potansiyeli ve eksikleri ortaya koymaya çalışmaktır. Çalışmada yerli halk ve turistlere farklı anketler uygulanmış olmakla birlikte anketleri bazı soruları ortak ve bu ortak soruların sorulmasındaki amaç bölgenin turizmiyle ilgili yerli halkın bakış açısı ile yerli turistlerin bakış açısı arasındaki farkları ve benzerlikleri saptamaktır.

Çalışmada saha araştırmasının yapıldığı Beyşehir yöresinin alternatif turizm açısından farklı pek çok seçeneğe sahip olduğu ve söz konusu bu potansiyelin geliştirilmesi halinde bölgenin kalkınmasında turizmin önemli bir rol oynayabileceği saptanmıştır.

Araştırmaya katılan yerli halk ve yerli turistler yörenin kalkınmasında turizmin öncü sektör olduğu, ancak turizmin bölgesel kalkınmayı sağlayabilmesi için yeterli yatırımların yapılması gerektiği görüşünde birleşmişlerdir. Ayrıca araştırmaya katılan her iki grupta Beyşehir'in turistik değerlerinin yeterince tanıtılmadığı konusunda hem fikirdirler.

Araştırmada gözlemlenen diğer önemli bir bulguda hem yerel halkın hem de yerli turistlerin yörenin alternatif turizm arzı hakkında yeterli bilgiye sahip olmamalarıdır.

Araştırmaya katkıda bulunan yerli turistlerin çok büyük bir oranı (%79) bölgeye tekrar gelmeyi düşündükleri beyan etmişlerdir. Ancak katılımcıların neredeyse yarısı bölgeyi günübirlik ziyaret etmektedir. Bu nedenle bölgeye gelen turistlerin ortalama kalış süreleri kısadır bunun en temel nedeni ise bölgeyi ziyaret edenlerin pek çoğunun çevre il ve ilçelerde ikamet etmesidir. Bölgede kalış süresinin

kısa olmasının diğerk önemli nedenleri ise turistik etkinliklerin kısıtlı olması ve turistik değerklerin yeterince tanıtılmaması olarak gösterilmiştir.

Araştırmaya katılan yerli halka göre bölgenin turizminin gelişmesindeki en önemli engeller turistik etkinliklerin yetersizliği, turistik işletmelerde çalışacak kalifiye eleman eksikliği ve yerel yönetimlerin turizme yeterli ilgiyi göstermemesi olarak sıralanmaktadır. Öte yandan yerli halk bölgede turizmin gelişmesini sağlayacak avantajlar arasında en önemli etmenlerin bölgenin Türkiye’deki en büyük tatlı su gölüne sahip olması, farklı çağlardan tarihi eserleri bünyesinde barındırması, göl kıyısında plajlara sahip olması olarak sıralamışlardır.

Araştırmaya katılan yerli turistlere göre bölgede turizmin gelişmesindeki en önemli engeller turistik etkinliklerin yetersizliği, bölgenin doğal ve kültürel değerklerinin turizme yeterince aktarılamaması ve plajların turistik amaçlı kullanılmaması olarak sıralanmaktadır. Bunun yanı sıra ankete katılan yerli turistler bölgede turizmin gelişmesi için bölgenin sahip olduğu avantajlar konusunda yerli halkla aynı görüşlere sahiptirler.

Çalışma kapsamında birebir yapılan anketler ve gözlemler ışığında bölgede alternatif turizminin gelişmesi ve turizmin bölgesel kalkınmada lokomotif görevini üstlenen sektör olması için sunulan öneriler şunlardır;

- Yerli halk ve özellikle esnafların bölgenin turizmi hakkında bilgilendirilmesi amacıyla eğitim çalışmaları yapılmalı bunun yanı sıra bölgedeki değerkler halka gezi programları ile tanıtılabilir.
- Bölgede bulunan turistik tesisler özellikle niteliksel açıdan revize edilmeli farklı konaklama seçenekleri sunulabilir.
- Beyşehir Milli Parkı içerisine kamping alanı yapılarak eko-turizm ve göl turizminin geniş kesimlere yayılması sağlanabilir.
- Tarihi eserlerin çevre düzenlemesi ve bölgedeki alt yapı çalışmaları bölgeye daha az turistin geldiği sezonda yapılmalı.
- Tarihi eserleri ve bölgedeki turistik değerkleri gösteren tabelaların sayısı artırılabilir.

- Beyşehir'in turizm olanaklarının tanıtılması amacıyla bölgeyi illere bağlayan ana yollar üzerine bölgedeki mağaraları, kuş türlerini, turistik aktiviteleri ve bölgedeki diğer turizm envanterlerini tanıtan tabelalar yerleştirilebilir. Aynı amaç doğrultusunda bölgeyi farklı dillerde tanıtan web siteleri oluşturulabilir. Uluslararası video sitelerinde bölgeyi farklı dillerde tanıtan belgeseller yayınlanabilir. Ayrıca bölgeyi tanıtmak amacıyla kısa film yarışmaları düzenlenebilir.
- Yerel lezzetlerin tanıtılması amacıyla yarışmalar ve festivaller düzenlenebilir.
- Bölge yer alan adalar ve özellikle üzerinde yerleşim bulunan Mada Adası turizm amaçlı geziler ve konaklamalarda önemli bir değer oluşturabilir.
- Beyşehir Karaburun Plajının uluslararası standartlara ulaştırılması amacıyla mavi bayrak alması için çalışmalar başlatılabilir.
- Beyşehir'i çevre illere bağlayan ulaşım sayısı ve çeşidi artırılabilir.
- Bölgeye gelen yerli ve yabancı turistlerin bölgenin turizmiyle ilgili bilgi edinebilecekleri turizm ofisleri açılabilir.
- Bölgede bulunan Köşk ve Hüyük Kaplıcalarında yer alan tesisler revize edilebilir.

Çalışma genel anlamda değerlendirildiğinde bölgenin kalkınması için tekstil, silah sanayi, tarım ve yer altı kaynakları olmak üzere pek çok sektörün varlığı mevcuttur. Ancak bölgenin farklı çağlara ev sahipliği yapması ve tabii güzelliklerinin bir sonucu olarak alternatif turizm yönünden avantajları mevcuttur ve bu yönüyle turizm bölgesel kalkınmada tek başına etkili olamasa da öncü sektör konumunda olabilir.

KAYNAKÇA

- Acar, Tolga, (2006), **Bölgesel Kalkınma Potansiyelinin Harekete Geçirilmesinde İnsan Kaynağının Rolü ve Balıkesir Örneği**, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Akat, Ömer, (2000), **Pazarlama Ağırlıklı Turizm İşletmeciliği (3. Baskı)**, Ekin Kitabevi, Bursa.
- Akat, Ömer, (2008), **Pazarlama Ağırlıklı Turizm İşletmeciliği (4. Baskı)**, Ekin Kitabevi, Bursa.
- Akgöz, Erkan, (2014), **Sustainable Tourism and Use of Local Resources as Touristic Products: The Case of Beyşehir**, International Journal of Research in Business and Social Science, 3/1, ss. 106-117.
- Aktakas, B. Gül, (2006), **Bölgesel/Yerel Kalkınma, Bölgesel Gelişme İçin Bir Model**, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Albayrak, Aslı, (2013), **Alternatif Turizm (1. Baskı)**, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Alperen, Bilal, (2001), **Beyşehir ve Tarihi**, Büyük Sistem Dershanesi Matbaası, Konya.
- Altınsaçlı Selçuk ve Altınsaçlı Songül, (2005), **Antik Eflatunpınar'ın (Beyşehir, Konya, Türkiye) Ostrakod (Crustacea, Ostracoda) Faunası**, Ekoloji, 14(54), ss. 13-19.
- Altınok, S., & Çetinkaya, M. (2003), **Turizm Sektörü ve Türkiye'de Turizm Sektöründe ki Gelişmelerin Ekonomik Açidan Değerlendirilmesi**, Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 7(13), 125-151.
- Arslan, Kahraman, (2005), **Bölgesel kalkınma farklarının Giderilmesinde Etkin Bir Araç: Bölgesel Planlama ve Bölgesel Kalkınma Ajansları**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 4(7), ss. 275-294.
- Avcıkurt, Cevdet, (2009), **Turizm Sosyolojisi Genel ve Yapısal Yaklaşım (3. Baskı)**, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Aydın, Oğuz, (2012), **Türkiye'de Alternatif Bir Turizm; Sağlık Turizmi**, KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 14 (25), 91-96.

Bahar, Ozan ve Ercan, Baldemir, (2007), **Uluslararası Ticaret İle Uluslararası Turizm Arasındaki Nedensellik İlişkisi: Türkiye Örneği**, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9(4), s.55-66.

Bahar, Ozan, (2007), **Bölgesel Kalkınmada Turizm Sektörünün Ekonomik Açıdan Yeri ve Önemi**, Sosyal Ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi, 1(19).

Boz, Mustafa, (2004), **Turizmin Gelişmesinde Alternatif Turizm Pazarlamasının Önemi**, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Çeken, Hüseyin, (2008), **Turizmin Bölgesel Kalkınmaya Etkisi Üzerine Teorik Bir İnceleme**, Afyon Kocatepe Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi, C.X,SII.

Çiçek, Recep ve Selçuk, Avderen, (2013), **Sağlık Turizmi Açısından İç Anadolu Bölgesi'ndeki Kaplıca ve Termal Tesislerin Mevcut Yapısının ve Potansiyelinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma**, KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 15 (25), s.25-35.

Çulha, Osman ,(2008), **Kültür Turizmi Kapsamında Destekleyici Turistik Ürün Olarak Deve Güreşi Festivalleri Üzerine Bir Alan Çalışması**. Journal of Yaşar University, 3(12), 1826-1852.

Demircan, Neslihan, Öz, Işık , Stephenson, R., & Karahan, Faris, (2006), **Eko-turizm ve Botanik Turizmi: Türkiye'nin Sukkulent Bitki Çeşitliliğinin Turizm Potansiyeli**, GAP V. Mühendislik Kongresi Bildiriler Kitabı, 26-28.

Demirci, Şerafettin, DOĞAN, Kamil Hakan, ÜNER, Bülent ve Sermet KOÇ, (2009), **Konya'da Av Tüfeği İmalatı**, Acta Turcica, Online Thematic Journal of Turkic Studies, 1(1).

Dinler, Zeynel, (1998), **Bölgesel İktisat (5. Baskı)**, Ekin Kitapevi, Bursa.

Doğan, Seyhun ve Zafer, Yıldız, (2007), **Bölgesel Kalkınma, Turizmin İlişkisi Ve Göller Bölgesi Kalkınmasında Alternatif Turizm Potansiyelinin Kullanılabilirliğine Yönelik Bir Araştırma**, Journal of Suleyman Demirel University Institute of Social Sciences Year, 2(6).

Durgun, Ayşe (2006), **Bölgesel Kalkınmada Turizmin Rolü: Isparta Örneği**, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

Efe, İsmail, (2012), **Eşrefoğlu Camii ve Külliyesi**, Dokuz Yayınları, Konya.

Emekli, G. (2006). **Coğrafya, Kültür ve Turizm: Kültürel Turizm**. Ege Coğrafya Dergisi, 15(1-2), 51-59.

ERAYDIN, Ayda, (2003), **Bölgesel kalkınma kavram, kuram ve politikalarında yaşanan değişimler**, Kentsel Ekonomik Araştırmalar Sempozyumu (KEAS), 1, 126-146.

Erkal, Mustafa, (1972), **Bölgelerarası Dengesizlik ve Doğu Kalkınması (1. Baskı)**, Şamil Yayınevi, İstanbul.

Ersun, Nur ve Kahraman, Aslan, (2009), **Kongre Turizminin Geliştirilmesinde Kongre ve Ziyaretçi Bürolarının Rolü ve Önemi**, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8 (15), s.89-114.

Gönel, Doğaner, Feride, (2010), **Kalkınma Ekonomisi (1. Baskı)**, Elif Yayınevi, Ankara.

Görkemli, H. Nur, (2011), **Bölgesel Kalkınmada Teknoparkların Önemi ve Konya Teknokent Örneği**, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Görkemli, H. Nur, (2011), **Bölgesel Kalkınmada Teknoparklar**, Çizgi Kitapevi, Konya.

Güngör, Sertaç, & Arslan, Mükerrrem. (2003). **Beyşehir İlçesi Ve Yakın Çevresi Turizm Ve Rekreasyon Kullanımına Yönelik Peyzaj Potansiyelinin Saptanması Üzerine Bir Araştırma**, Selçuk Tarım Bilimleri Dergisi, 17(32), 64-73.

Hacıoğlu, Necdet ve Cevdet, Avcıkurt, (2008), **Turistik Ürün Çeşitlendirmesi (1. Baskı)**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Ildırrar, Mustafa, (2004), **Bölgesel Kalkınma ve Gelişme Stratejileri (1. Baskı)**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

İçöz, Orhan, (2007), **Genel Turizm (1. Baskı)**, Turhan Kitapevi, Ankara.

İlkin, Akın ve M. Zeki Dinçer, (1991), **Turizm Türk Ekonomisindeki Yeri ve Önemi**, TOBB Yayınları, Ankara.

- Kar, M., Zorkirişçi, E., & Yıldırım, M. (2004), **Turizmin Ekonomiye Katkısı Üzerine Ampirik Bir Değerlendirme**, Akdeniz İİ BF Dergisi, 8, 87-112.
- Kaypak, Şafak, (2012), **Ekolojik Turizm ve Sürdürülebilir Kırsal Kalkınma**, KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 14(22), s. 11-29.
- Kılıç, Burhan ve Alper, Kurnaz, (2010), **Alternatif Turizm ve Ürün Çeşitliliği Oluşturmada Ekolojik Çiftlikler: Pastoral Vadi Örneği**, İşletme Araştırmaları Dergisi, 2(4).
- KILIÇ, B., & Akyurt, H. (2011), **Destinasyon İmajı Oluşturmada Hüzün Turizmi: Afyonkarahisar ve Başkomutan Tarihi Milli Parkı Grief Tourism on Destination Image Formation: Afyonkarahisar and Başkomutan National Historical Park**, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10 (1), s. 209-232.
- Kılıçarslan, Nilgün, (2008), **Spor Turizmi ve Uluslararası Spor Organizasyonlarının Turizme Etkisi: 2011 Erzurum Üniversite Kış Oyunları**, Uzmanlık Tezi, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Tanıtma Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Kısa-Ovalı, P. (2007), **Kitle Turizmi ve Ekolojik Turizmin Kavram, Mimari ve Çevresel Etkiler Bakımından Karşılaştırılması**, YTÜ Mimarlık Fakültesi E-Dergisi, 2(2), 64-79.
- Konya Turizm Envanteri 2000**, Altınarı Ofset, Konya.
- Konyalı, İbrahim Hakkı, (1968), **Bir Hüccet İki Vakfiye**.
- Kozak, Nazmi, Kozak, Meryem ve Metin, Kozak, (2009), **Genel Turizm (8. Baskı)**, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Kozak, M. A., & Güçlü, H. (2014), **Turizmde etik: kavramlar, ilkeler, standartlar (4. Baskı)**, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Kültür, T. C., & Bakanlığı, T. , (2007), **Türkiye Turizm Stratejisi 2023**, Kültür ve Turizm Bakanlığı yayınları, Ankara.
- Muşmal, Hüseyin, (2005), **XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Beyşehir ve Çevresinin Sosyal ve Ekonomik Yapısı**, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Muşmal, Hüseyin, (2008), **XX. Yüzyılın Başlarında Beyşehir Gölü ve 1910-1911 Yılları Büyük Taşkın Hadiseleri**, Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, 1(23), 219-262.

Nickerson, Norma Polovitz, (1996), **Foundations Of Tourism**, Prentice-Hall Inc.,USA.

Öncel, Abidin, (2010), **Türkiye’de Bölgelerarası Gelişmişlik Farklılıklarını Gidermeye Yönelik Politika Uygulamaları ve Etkin Kaynak Kullanımı Üzerine Bir Analiz**, Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Önder, Mehmet, (2016), **Selçuklu Kubad-Abad Sarayı Çinileri**.

Önge, Yılmaz, (1968), **Konya-Beyşehir'de Eşrefoğlu Süleyman Bey Hamamı**.

Özdemir, Mehmet, (2016), **Konya Tabiat Turizmi Master Planı**, T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Konya.

Özel, M. Ali, (2010), **Turizm Çeşitlendirmesi Bağlamında Doğa Turizmi: Ankara İli Örneği**, Uzmanlık Tezi, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü, Ankara.

Özhancı, E., & Yılmaz, H. (2013). **Değişik Peyzaj Karakterleri Barındıran Dağların, Foto Safari Amaçlı Görsel Peyzaj Analizi**. Journal of the Faculty of Agriculture, 44(1), 83-89.

Özkurt, H. (2007), **Sağlık Turizmi Tahvilleri**, Maliye Dergisi, 152(1), 127-128.

Özsarı, S. H., & Karatana, Ö. (2013). **Sağlık Turizmi Açısından Türkiye’nin Durumu**, Journal of Kartal Training & Research Hospital/Kartal Eğitim ve Araştırma Hastanesi Tıp Dergisi, 24(2).

Öztaş, Kadir, (2002), **Turizm Ekonomisi Genel Turizm Bilgileri (1. Baskı)**, Nobel Yayınları, Ankara.

Öztaş, Kadir, Karabulut, Tahsin (2006), **Turizm Ekonomisi Genel Turizm Bilgileri (2.Baskı)**,Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Öztürk, Yüksel ve İrfan, Yazıcıoğlu, (2002), **Gelişmekte Olan Ülkeler İçin Alternatif Turizm Faaliyetleri Üzerine Teorik Bir Çalışma**.

- Sağlık, Erkan (2011), **Turizm İşletmelerinin Bölge Ekonomisindeki Yeri Ve Rolünün Belirlenmesi-Erzurum Ölçeğinde Bir Araştırma**, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Samırkaş, Meryem, (2011), **Turizm Sektörünün Bölgelerarası Gelişmişlik Farklılıklarını Gidermedeki Etkisi: Türkiye Örneği**, Doktora Tezi, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Samırkaş, Meryem ve Ozan, Bahar, (2013), **Turizm, Yoksulluk ve Bölgesel Gelişmişlik Farklılıkları**, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Sargın, S. (2006), **Yalvaç'ta İnanç Turizmi**, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 16(2), 1-18.
- Sevinç, Hakan , (2011), **Bölgesel Kalkınma Sorunsalı: Türkiye’de Uygulanan Bölgesel Kalkınma Politikaları**, Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, (6:2).
- Seyidoğlu, Halil, (2002), **Ekonomik Terimler Ansiklopedik Sözlük (3. Baskı)** , Güzem Can Yayınları, İstanbul.
- Soyak, Münevver, (2013), **Uluslararası turizmde son eğilimler ve Türkiye’de turizm politikalarının evrimi**, Marmara Sosyal Araştırmalar Dergisi, Sayı 4.
- Şahin, Adem, (1990), **İktisadî Kalkınmadaki Önemi Bakımından Türkiye’de Turizm Sektöründeki Gelişmelerin Değerlendirilmesi**, Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları Ve Ticaret Borsaları Birliği, Ankara.
- Tapur, Tahsin, (2009), **Konya İlinde Kültür ve İnanç Turizmi The Cultural And Belief Tourism In Vicinity Of Konya**, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2/9.
- Tekeli, Hasan, (2001), **Turizm Pazarlaması ve Planlaması (1. Baskı)**, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Tunçbilekli, Pınar, (2006), **Turizmin Bölgesel Kalkınmaya Etkisi: Nevşehir Örneği**, Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Tunçsiper, Bedriye, Temeloğlu, Erdem ve Özlem Altunöz, (2011). **Bölgesel Kalkınmada Turizmin Rolünün Yerel Halkın Görüşleri Çerçevesinde Belirlenmesi: Ayvacık (Assos) Örneği**, Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi, (1), 93-114.

Uluçeçen, Tolgahan, (2011), **Özel İlgi Turizmi: Kapsamı, Çeşitleri ve Türkiye’de Uygulanabilirliği**, Uzmanlık Tezi, Kültür ve Turizm Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Koordinasyon Daire Başkanlığı, Ankara.

Uluslan, Yeliz, (2009), **Alternatif Turizm Çeşitlerinin Turizm Potansiyeline Etkisi: Konya Örneği**, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Uygur, S. M., & Baykan, E. (2007), **Kültür Turizmi ve Turizmin Kültürel Varlıkları Üzerindeki Etkileri**, Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 2, 30-49.

Ünüsan, Çağatay ve Mete, Sezgin, (2007), **Turizm Pazarlaması**, Literatürk Yayınları, İstanbul.

Ünüvar, Şafak ,(2008), **Konaklama İşletmeleri Ağırlıklı Turizmde Reklam Kampanyaları (1. Baskı)**, Çizgi Kitapevi, Konya.

Yağcı, Özcan, (2007), **Turizm Ekonomisi (2. Baskı)**, Detay Yayıncılık, Ankara.

Yarcan, Şükrü, (1998), **Türkiye’de Turizm ve Uluslararasılaşma**, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Yeşiltaş, Murat ve İlker Öztürk, (2008), **Bölgesel Kalkınma Çerçevesinde Alternatif Turizm Faaliyetlerine Yönelik Bir Değerlendirme: Sivas Örneği**, CÜ İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 9(1).

Yıldız, Zafer ve Gökhan, Kalağan (2008), **Alternatif Turizm Kavramı ve Çevresel Etkileri**, Yerel Siyaset Dergisi, Kasım, ss:42-44.

Yıldız, Zafer, (2011), **Turizmin Sektörünün Gelişimi Ve İstihdam Üzerindeki Etkisi**, Visionary E-Journal/Vizyoner Dergisi, 3(5).

Zengin, Mehmet, Çetin, Ümmühan, Ersoy, İlknur ve Hüseyin Özaytekin, (2003), **Beyşehir Yöresi Tarım Topraklarının Verimlilik Durumlarının Belirlenmesi**, S.Ü. Ziraat Fakültesi Dergisi, 17 (31), ss:24-30.

Zengin, Burhanettin, (2010), **Turizm Sektörünün Türkiye Ekonomisine Reel Ve Moneter Etkileri**, Akademik İncelemeler Dergisi, 5(1).

<https://indigodergisi.com/2016/03/turkiye-spor-turizmi-ve-urun-yelpazes/>

(18.06.2017)

<http://yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,10174/ipek-yolu.html> (25.06.2016).

http://www.tursab.org.tr/dosya/12302/tursab-gastronomi-turizmi-raporu_12302_3531549.pdf (25.06.2016).

<http://www.ktbyatirimisletmeler.gov.tr/TR,10205/onemli-kus-alanlari-oka-projesi.html> (28.06.2016).

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=YAYLA (29.06.2016).

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.577ab0e23c41a1.17839370 (04.07.2016).

<http://www.atlasdergisi.com/kesfet/gezi/turkiyenin-10-golu.html> (04.07.2017).

<http://yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,10165/yamac-parasutu.html> (04.07.2017).

http://beysehirkultur.org/viewpage.php?page_id=1 (29.03.2017).

<http://www.beysehirto.org.tr/BEY%C5%9EEH%C4%B0R/Bey%C5%9Fehir-Ekonomisi/tabid/11526/Default.aspx> (29.03.2017).

<http://dunyarehberi.blogspot.com.tr/2013/01/beysehirde-dokumacik.html> (01.04.2017).

<http://www.beysehir.gov.tr/magara-turizmi> (13.04.2017).

<http://dunyarehberi.blogspot.com.tr/2012/12/beysehirdeki-magaralar-konya.html> (13.04.2017).

<http://sudemle3.blogcu.com/konya-magaralari/1833253> (21.04.2017).

<http://www.konya.bel.tr/m/sayfadetay.php?sayfaID=196> (21.04.2017).

<http://212.174.161.21/kudeb/2016/02/23/ismailaga-medresesi-restorasyonu> (09.05.2017).

<http://termaltatilkaplicali.com/kaplicali.php?il=Konya> (09.05.2017).

<http://www.yerturk.com/yer-beysehir-bedesteni-bezariye-hani.html> (09.05.2017).

<http://www.beysehirhaber.com/bayindirida-unutulan-ve-tanitilamayan-tarihi-yapit> (11.05.2017).

<https://www.haberler.com/konya-esrefoglu-suleyman-bey-hamami-nda-haberi/> (14.05.2017).

<http://www.beysehir.bel.tr/haberler/tarihi+tas+koprunun+100+yili+kutlandi-215.htm> (25.05.2017).

<https://www.haberler.com/beysehir-de-kale-kapisi-kazilari-yeniden-basladi-2882199-haberi/> (26.05.2017).

<http://www.arkeoloji.biz/2017/03/herakles-herkul-lahdi-kucuk-asyaminor.html> (29.05.2017).

<http://www.beysehir.bel.tr/kus-turleri.html> (04.06.2017).

<http://www.konyahaber.com/kus-fotografcileri-ve-gozlemcilerinin-adresi-beysehir-golu-213018h.htm> (04.06.2017).

<https://www.ilan.gov.tr/detay-i%CC%87hale-duyurulari-yapim-i%CC%87nsaat-bilgilendirme-tabelasi-yaptirilacaktir-291525.html> (04.06.2017).

<http://www.sonsuzsukran.org/sonsuz-351uumlkran-koumlyuuml.html> (13.06.2017).

<http://www.milliparklar.gov.tr/mp/beysehirgolu/sayfa3.htm> (16.06.2017).

http://www.beysehir.bel.tr/beysehirde-neler-yapilir/yamac+parasutu_1.html (16.06.2017).

EKLER

Ek-1: Araştırmada Yerel Halka Uygulanan Anket Formu

Değerli Katılımcı;

Bu anket, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde yürütülmekte olan “*Alternatif Turizmin Bölgesel Kalkınmaya Etkisi: Beyşehir Örneği*” adlı yüksek lisans tezi için hazırlanmıştır. Çalışma Beyşehir yöresinde bulunan alternatif turizm olanaklarının incelenmesi ve bölgenin sahip olduğu turizm potansiyelinin turizm sektörüne kazandırılabilmesi için çözüm önerileri sunmayı amaçlamaktadır. Anket sonuçları yalnızca bilimsel ve istatistiki amaçla kullanılacak olup verilecek bilgiler tamamen gizli tutulacaktır. Çalışmaya olan katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

Doç. Dr. Şafak ÜNÜVAR

Öğr. Gör. Refika ATALAY

[\(safakunuvar@gmail.com\)](mailto:safakunuvar@gmail.com)

[\(ratalay@selcuk.edu.tr\)](mailto:ratalay@selcuk.edu.tr)

1) Cinsiyetiniz?

- ☐ Bay
☐ Bayan

2) Kaç yaşındasınız?

- ☐ 18 yaşından küçük
☐ 18-24
☐ 25-34
☐ 35-44
☐ 45-55
☐ 55+

3) Eğitim durumunuz nedir?

- ☐ İlkokul
☐ Lise
☐ Ön lisans
☐ Lisans
☐ Lisansüstü

4) Aylık ortalama geliriniz ne kadar?

- ☐ 1500 TL'den az
☐ 1501-2500 TL
☐ 2501-3500 TL
☐ 3501-4500 TL
☐ 4501 TL'den fazla

5) Kaç yıldır Beyşehir'de yaşıyorsunuz?

- ☐ 0-1 yıldır
☐ 2-5 yıldır
☐ 6-10 yıldır
☐ 10+

6) Sizce Beyşehir yöresinin kalkınmasına öncülük edecek ekonomik faaliyet alanı hangisidir?

- ☐ Tekstil sanayi ve dokumacılık
- ☐ Silah ve av sanayi
- ☐ Mermer sektörü
- ☐ Turizm
- ☐ Diğer _____

7) Turizmin gelişmesi Beyşehir yöresi için ne ölçüde faydalıdır?

- ☐ Faydalı
- ☐ Faydalı değil
- ☐ Yatırım yapılırsa faydalı olabilir
- ☐ Fikrim yok

8) Sizce Beyşehir’de turizmin gelişmesi bölgesel kalkınmaya en çok hangi alanda katkı sağlar?

- ☐ Yeni istihdam alanları sunar
- ☐ Altyapı ve üstyapının geliştirilmesini sağlar
- ☐ Sosyo-kültürel gelişmeye ivme kazandırır
- ☐ Yörenin tanınırlığını artırır
- ☐ Diğer _____

9) Sizce Beyşehir turizm açısından yeterince tanıtılıyor mu?

- ☐ Evet
- ☐ Hayır
- ☐ Fikrim yok

10) Sizce Beyşehir’de en etkin olan turizm faaliyeti hangisidir?

- ☐ Tarih turizmi gezileri
- ☐ Doğa gezileri
- ☐ Göl gezintileri ve plaj etkinlikleri
- ☐ İnanç turizmi gezileri
- ☐ Yamaç paraşütü etkinlikleri
- ☐ Sportif olta balıkçılığı etkinlikleri
- ☐ Eko turizm etkinlikleri
- ☐ Diğer _____

11) Sizce Beyşehir yöresinin bölgesel kalkınmasında öncülük edecek alternatif turizm türü hangisidir?

- ☐ Göl turizmi
- ☐ Su sporları turizmi
- ☐ Kamp- karavan turizmi
- ☐ Termal turizm
- ☐ Sportif olta balıkçılığı turizmi
- ☐ Kuş gözlem turizmi
- ☐ Foto safari turizmi
- ☐ Mağara turizmi
- ☐ İnanç turizmi
- ☐ Botanik turizmi
- ☐ Bisiklet turizmi
- ☐ Doğa turizmi
- ☐ Diğer _____

12)Sizce Beyşehir’de turizmin gelişmesinde karşılaşılan sorunlar nelerdir?

Aşağıda belirtilen sorunları 1 “Hiç önemli değil” ve 5 “Çok önemli” arasında değerlendiriniz.

	Hiç Önemli Değil(1)	Çok az Önemli (2)	Orta Düzeyde Önemli(3)	Fazla Önemli(4)	Çok Fazla Önemli (5)
Bölgeyle ilgili yeterli tanıtımın yapılmaması					
Yabancı turistlere kültürel ve tarihi eserler hakkında bilgi verecek enstrümanların eksikliği					
Konaklama hizmetlerinin nitel ve nicel yetersizliği					
Konaklama tesislerindeki düşük doluluk oranı					
Turizm işletmelerinde çalışacak kalifiye eleman eksikliği					
Turistik işletmelerin öz sermaye yetersizliği					
Turistik etkinliklerin yetersizliği					
Bölgenin doğal ve kültürel değerlerinin turizme yeterince aktarılamaması					
Kültürel ve tarihi eserlerin çevre düzenlemesindeki eksiklikler					
Halkın turizm algısının yeterince gelişmemiş olması					
İlçenin alt ve üst yapısındaki eksiklikler					
Plajların yeterince turistik amaçlı kullanılmaması					
Turistik ürün çeşitliliğinin yetersizliği					
Turizm teşviklerinin yetersizliği					
Yerel yönetimlerin turizme yeterince ilgi göstermemesi, kurumlar arasındaki iletişim eksikliği					

13)Sizce Beyşehir’de turizminin gelişmesi için bölgenin sahip olduğu avantajları nelerdir? Aşağıda belirtilen sorunları 1 “Hiç önemli değil” ve 5 “Çok önemli” arasında değerlendiriniz

	Hiç Önemli Değil(1)	Çok az Önemli (2)	Orta Düzeyde Önemli(3)	Fazla Önemli(4)	Çok Fazla Önemli (5)
Türkiye’nin en büyük tatlı su gölüne sahip olması					
Farklı çağlardan tarihi eserlere sahip olması					
Bozulmamış bir doğaya sahip olması					
Yöreye özgü endemik bitki örtüsü					
Uluslararası öneme sahip mağaralara sahip olması					
Dört mevsim farklı rekreatif ve turistik aktivitelere olanak vermesi					
Turizm olgusuna çabuk adapte olacak genç nüfusun varlığı					
İlçede turizm fakültesinin varlığı					
Coğrafi konumu nedeniyle ana pazarlara yakın olması					
Göl kıyısında yer alan plajlara sahip olması					

Ek-2: Araştırmada Yerli Turistlere Uygulanan Anket Formu

Değerli Katılımcı;

Bu anket, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde yürütülmekte olan “*Alternatif Turizmin Bölgesel Kalkınmaya Etkisi: Beyşehir Örneği*” adlı yüksek lisans tezi için hazırlanmıştır. Çalışma Beyşehir yöresinde bulunan alternatif turizm olanaklarının incelenmesi ve bölgenin sahip olduğu turizm potansiyelinin turizm sektörüne kazandırılabilmesi için çözüm önerileri sunmayı amaçlamaktadır. Anket sonuçları yalnızca bilimsel ve istatistiki amaçla kullanılacak olup verilecek bilgiler tamamen gizli tutulacaktır. Çalışmaya olan katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

Doç. Dr. Şafak ÜNÜVAR

Öğr. Gör. Refika ATALAY

[\(safakunuvar@gmail.com\)](mailto:safakunuvar@gmail.com)

[\(ratalay@selcuk.edu.tr\)](mailto:ratalay@selcuk.edu.tr)

1) Cinsiyetiniz?

- ☐ Bay
☐ Bayan

2) Kaç yaşındasınız?

- ☐ 18 yaşından küçük
☐ 18-24
☐ 25-34
☐ 35-44
☐ 45-55
☐ 55+

3) Eğitim durumunuz nedir?

- ☐ İlkokul
☐ Lise
☐ Ön lisans
☐ Lisans
☐ Lisansüstü

4) Aylık ortalama geliriniz ne kadar?

- ☐ 1500 TL’den az
☐ 1501-2500 TL
☐ 2501-3500 TL
☐ 3501-4500 TL
☐ 4501 TL’den fazla

5) Beyşehir’e kaçınıcı gelişiniz?

- ☐ İlk kez
☐ İkinci kez
☐ Üç ve daha fazla

6) Beyşehir’e tekrar gelmeyi düşünür müsünüz?

- ☐ Evet
☐ Hayır
☐ Kararsızım

7) Beyşehir’de ne kadar süre konaklamayı düşünüyorsunuz?

- ☐ Günübirlik
☐ 1-3 gün
☐ 4-5 gün
☐ 5-7 gün
☐ 1 haftadan fazla

8) Kalış sürenizi etkileyen en önemli faktör nedir?

- ☐ İkamet ettiğim yerin yakın olması
- ☐ Konaklama tesislerinin sayısının az olması
- ☐ Sunulan etkinliklerin sınırlı olması
- ☐ Gezip görülebilecek yerler hakkında yeterli bilgiye sahip olmamam
- ☐ Diğer _____

9) Beyşehir’de nerede konaklıyorsunuz?

- ☐ Konaklamıyoruz
- ☐ Akraba-arkadaş evi
- ☐ Otel
- ☐ Motel
- ☐ Pansiyon
- ☐ Kamp-karavan-çadır
- ☐ Diğer _____

10) Turizm için Beyşehir’i tercih etmenizin temel nedeni nedir?

- ☐ Bölgedeki ibadethaneleri ziyaret etmek
- ☐ Bölgedeki tarihi ve arkeolojik değerleri görmek
- ☐ Sportif faaliyetlerde bulunmak (Av turizmi, olta balıkçılığı, doğa sporları gb.)
- ☐ Bölgedeki şifalı sulardan yararlanmak
- ☐ Arkadaş-akraba ziyareti
- ☐ Uygun fiyatlı bir destinasyon olması
- ☐ İkamet ettiğim yere yakın olması
- ☐ Diğer _____

11) Sizce Beyşehir yöresinin kalkınmasına öncülük edecek ekonomik faaliyet alanı hangisidir?

- ☐ Tekstil sanayi ve dokumacılık
- ☐ Silah ve av sanayi
- ☐ Mermer sektörü
- ☐ Turizm
- ☐ Diğer _____

12) Turizmin gelişmesi Beyşehir yöresi için ne ölçüde faydalıdır?

- ☐ Faydalı
- ☐ Faydalı değil
- ☐ Yatırım yapılırsa faydalı olabilir
- ☐ Fikrim yok

13) Sizce Beyşehir’de turizmin gelişmesi bölgesel kalkınmaya en çok hangi alanda katkı sağlar?

- ☐ Yeni istihdam alanları sunar
- ☐ Altyapı ve üstyapının geliştirilmesini sağlar
- ☐ Sosyo-kültürel gelişmeye ivme kazandırır
- ☐ Yörenin tanınırlığını artırır
- ☐ Diğer _____

14) Sizce Beyşehir turizm açısından yeterince tanıtılıyor mu?

- ☐ Evet
- ☐ Hayır
- ☐ Fikrim yok

15) Sizce Beyşehir’de en etkin olan turizm faaliyeti hangisidir?

- ☐ Tarih turizmi gezileri
☐ Doğa gezileri
☐ Göl gezintileri ve plaj etkinlikleri
☐ İnanç turizmi gezileri
☐ Yamaç paraşütü etkinlikleri
☐ Sportif olta balıkçılığı etkinlikleri
☐ Eko turizm etkinlikleri
☐ Diğer _____

16) Sizce Beyşehir yöresinin bölgesel kalkınmasında öncülük edecek alternatif turizm türü hangisidir?

- ☐ Göl turizmi
☐ Su sporları turizmi
☐ Kamp- karavan turizmi
☐ Termal turizm
☐ Sportif olta balıkçılığı turizmi
☐ Kuş gözlem turizmi
☐ Foto safari turizmi
☐ Mağara turizmi
☐ İnanç turizmi
☐ Botanik turizmi
☐ Bisiklet turizmi
☐ Doğa turizmi
☐ Diğer _____

17) Sizce Beyşehir’de turizmin gelişmesinde karşılaşılan sorunlar nelerdir?

Aşağıda belirtilen sorunları 1 “Hiç önemli değil” ve 5 “Çok önemli” arasında değerlendiriniz.

	Hiç Önemli Değil(1)	Çok az Önemli (2)	Orta Düzeyde Önemli(3)	Fazla Önemli(4)	Çok Fazla Önemli (5)
Bölgeyle ilgili yeterli tanıtımın yapılmaması					
Yabancı turistlere kültürel ve tarihi eserler hakkında bilgi verecek enstrümanların eksikliği					
Konaklama hizmetlerinin nitel ve nicel yetersizliği					
Konaklama tesislerindeki düşük doluluk oranı					
Turizm işletmelerinde çalışacak kalifiye eleman eksikliği					
Turistik işletmelerin öz sermaye yetersizliği					
Turistik etkinliklerin yetersizliği					
Bölgenin doğal ve kültürel değerlerinin turizme yeterince aktarılamaması					
Kültürel ve tarihi eserlerin çevre düzenlemesindeki eksiklikler					
Halkın turizm algısının yeterince gelişmemiş olması					
İlçenin alt ve üst yapısındaki eksiklikler					
Plajların yeterince turistik amaçlı kullanılmaması					
Turistik ürün çeşitliliğinin yetersizliği					
Turizm teşviklerinin yetersizliği					
Yerel yönetimlerin turizme yeterince ilgi göstermemesi, kurumlar arasındaki iletişim eksikliği					

18)Sizce Beyşehir’de turizminin gelişmesi için bölgenin sahip olduğu avantajları nelerdir?

Aşağıda belirtilen sorunları **1** “*Hiç önemli değil*” ve **5** “*Çok önemli*” arasında değerlendiriniz

	Hiç Önemli Değil(1)	Çok az Önemli (2)	Orta Düzeyde Önemli(3)	Fazla Önemli(4)	Çok Fazla Önemli (5)
Türkiye’nin en büyük tatlı su gölüne sahip olması					
Farklı çağlardan tarihi eserlere sahip olması					
Bozulmamış bir doğaya sahip olması					
Yöreye özgü endemik bitki örtüsü					
Uluslararası öneme sahip mağaralara sahip olması					
Dört mevsim farklı rekreatif ve turistik aktivitelere olanak vermesi					
Turizm olgusuna çabuk adapte olacak genç nüfusun varlığı					
İlçede turizm fakültesinin varlığı					
Coğrafi konumu nedeniyle ana pazarlara yakın olması					
Göl kıyısında yer alan plajlara sahip olması					

Ek-3: Özgeçmiş

Adı-Soyadı	Refika ATALAY
Doğum Yeri	KONYA
Doğum Tarihi	09.06.1988
Medeni Durumu	EVLİ
Lisans	Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF İktisat Bölümü (2007-2011)
Yüksek Lisans	Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans (2012-2017) Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans (2012-2017)
Çalıştığı Kurumlar	S.Ü. Hadim Meslek Yüksekokulu (2011-2013) S.Ü. Akören Ali Rıza Ercan Meslek Yüksekokulu (2013- Devam ediyor)
İletişim Bilgileri	(0332) 4612890 – ratalay@selcuk.edu.tr